

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Första Kammaren. N:o 40.

Fredagen den 7 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 30 nästlidne månad.

Anmälades och bordlades:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af § 60 regeringsformen jämte en inom Riksdagen i ämnet väckt motion;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion om anslag till rättegångsbiträden att tillhandagå genom olycksfall i arbete skadade arbetare eller deras efterlevande för utbekommande af dem enligt lag tillkommande ersättning;

sammansatta banko- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af fackmässig inspektion öfver rikets sparbanker; och

n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skyldighet för bank att, då lån utlämnas, därom underrätta dem, som äro betalningsskyldiga för lånet; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 18, angående utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från ekonomiskt beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel; samt

n:o 19, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen i fråga om utredning angående de skatte- och inkomstkällor inom kommun, hvilka må komma till användning, när kommunens inkomster minskats genom införande af så kalladt lokalt veto.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 356, med delgifning af nämnda kammares beslut

öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 25, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande arbetslösheten i Sverige m. m., beslöt Första Kam-maren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 358, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 26, angående väckt motion om ändring af lasaretsstadgans bestämmelser rö-rande tillsättandet af underläkare vid lasarett, beslöt Första Kam-maren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 5 innevarande maj bordlagda utlå-tande n:o 10 äfvensom statsutskottets samma dag bordlagda ut-låtanden n:is 156—158.

Vid föredragning af statsutskottets den 5 innevarande må-nad bordlagda memorial n:o 159, i anledning af kamrarnas skilj-aktiga beslut beträffande lönereglering för befattningshafvare vid justitieombudsmansexpeditionen, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringsproposition.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran följande den 5 i denna månad bordlagda ärenden, nämligen stats-utskottets utlåtanden n:is 160—163, bevillningsutskottets memo-rial n:o 27, sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 4, lagutskottets memorial n:is 58 och 59 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden. n:is 16 och 17.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag anhåller att få föreslå att på föredragningslistan i morgon uppsättas först de i dag första gången bordlagda ärenden och sist uppföras Första särskilda utskottets utlåtanden n:ris 1 och 2.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Kammaren åtskildes kl. 3,22 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 8 maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 1 i denna månad.

Föredrogos, men bordlades änyo på flere ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nämligen konstitutionsutskottets utlåtande n:o 11, sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 7, sammansatta banko- och lagutskottets utlåtanden n:is 4 och 5, äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:is 18 och 19.

Föredrogs änyo konstitutionsutskottets den 5 och 7 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner om införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar.

I två inom Andra Kammaren väckta motioner, n:o 225, af herr *Sven Persson*, och n:o 260, af herr vice talmannen *Karl Staaff m. fl.*, hade hemställts, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen, af den lydelse, motionerna angåfvo.

De föreslagna ändringarna afsågo införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar.

Utskottet hade i detta utlåtande på återopade skäl hemställt, att Riksdagen måtte, med anledning af förevarande motioner, antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65, och 75 riksdagsordningen; så lydande, som utskottets utlåtande utvisade.

Reservation hade afgifvits af herrar *Behm, Blomberg, Säve, Östberg, Fahlbeck, Sjöholm, Clason, Bellinder* och *von Mentzer*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att ifrågavarande motioner icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Herr *Blomberg*: Det nu föredragna förslaget till ändring i våra grundlagar, äsyftande att införa öppen omröstning vid fattande af beslut i Riksdagens kamrar, är en gammal känd gengångare från flera föregående riksdagar. Då emellertid nu den motion, som föreligger, icke innebär några som helst nya skäl för den föreslagna ändringen och icke heller utskottets utlåtande innehåller några ytterligare grunder till förmån för förslaget samt frågan

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar.

Om införande
af öppen om-
röstning i
Riksdagens
kammrar.
(Forts.)

förlidet år här i kammaren ganska omständligt debatterades, så synes mig vara riktigast, att, då jag yrkar afslag på den gjorda framställningen, emot hvilken jag och åtta andra ledamöter ifrån denna kammare i konstitutionsutskottet reserverat oss, jag gör mitt yrkande utan vidlyftigare ordande. Jag vill endast konstatera, att det icke i någon mån blifvit påvisadt, att en sådan förändring som den här föreslagna skulle vara på något sätt nödvändig. Man har icke med några skäl kunnat ådagalägga, att det sätt, hvar på dessa förhållanden hos oss varit ordnade, varit annat än till nytta, eller att våra anordningar i detta hänseende icke fungerat synnerligen väl. Man har icke heller kunnat påvisa, att det skulle bringa någon särskild fördel och nytta för våra förhandlingar, om man skulle vid dem tillämpa denna anordning med öppen omröstning. Ändringen är sålunda enligt mitt förmenande hvarken af nödvändighetens eller af nyttans kraf föranledd.

När man från motsidan icke kan anföra andra skäl än sådana, som man hämtar från teoretiska betraktelser eller exempel, hvilka andra land lämnat, men vi kunna peka på en egen erfarenhet, som är så gammal som vår och äldre än de flesta andra länders, och som visar, att den slutna voteringen varit till nytta och gagn för vårt riksdagslif, anser jag häri skäl af tillräcklig innebörd föreligga att afslå den föreslagna förändringen.

Jag yrkar därför afslag på utskottets hemställan.

Herr Berger: Jag anhåller att i korthet få ange de skäl, som föranledt mig att i utskottet rösta för den öppna omröstningen.

Utlandets exempel bör ju icke vara för oss afgörande i denna fråga, men nog är det väl ändå ett ganska tänkvärdt förhållande, att icke blott i våra grannländer Norge och Danmark, utan äfven i de stora kulturländerna Tyskland, Frankrike, England, Österrike, Ungern, Italien och flera andra länder omröstningen är öppen i dessa länders parlament. Ej heller torde det vara ur vägen att påminna därom, att hos stadsfullmäktige i våra städer omröstningarna äro öppna, utan att, såvidt jag vet, detta föranledt någon olägenhet.

Det hufvudskäl, som plägar anföras för den slutna omröstningen, är det, att man anser, att om omröstningen vore öppen, skulle åtskilliga riksdagsmän komma att rösta icke enligt sin egen öfvertygelse, utan enligt sina partivänners öfvertygelse, detta emedan de icke skulle kunna motstå påtryckningar från partiet. Det är utan tvifvel dessa farhågor för ett olidligt partitvång, som framkallat det sega motstånd, som ifrågavarande reformförslag rönt i Riksdagen och särskildt i Första Kammaren.

Om man nu söker ställa sig på den ståndpunkten, att den slutna omröstningen bör bibehållas såsom skydd mot obehörigt partitvång, skall man finna, att den slutna omröstningen nog också har en annan mindre tilltalande sida. Ty skälet för den slutna omröstningens bibehållande skulle ju enligt nämnda åskådning vara det, att en ej fullt själfständig eller något räddhågad riksdagsman

skulle kunna i hemlighet, i smyg rösta enligt sin öfvertygelse utan att hans partivänner och vederbörande partistyreelse finge reda därpå. Men skall denna hemlighet kunna bevaras, måste han ju fullständigt gömma sig bakom den slutna sedeln. Han måste sålunda föra partivännerna bakom ljuset, han måste låsa och låta andra tro, att han röstat på annat sätt än han gjort. Alltså menar jag; att i samma mån som den slutna omröstningen möjligen skulle kunna utgöra ett skydd mot partitvång, i samma mån måste den anses vara ägnad att skapa ett dubbelspel och osanning, för att icke säga oärlighet, i det politiska lifvet. I allt fall kan man sätta i fråga, om den slutna omröstningen såsom skydd mot partitvång kan anses synnerligen effektiv. Det torde icke vara någon så lätt sak för enskilda partimedlemmar, som röstat emot partiet i viktigare frågor, att undandölja detta förhållande. Sanningen kommer nog förr eller senare vanligen i dagen. Men vidare skulle jag vilja säga, att jag tror, att de svenska riksdagsmännen i regel äro så själfständiga, att de icke behöfva detta skydd mot partitvång, som skulle ligga i den slutna omröstningen. Det är ju icke något ovanligt hos oss, att partimedlemmar äfven i mycket viktiga frågor sätta sig upp emot och rösta emot partiet. Men de pläga göra detta ganska öppet och pläga icke göra någon hemlighet däraf, och jag tillåter mig antaga, att den svenska karaktären är så pass frimodig och själfständig, att vi utan någon fara kunna afstå från den slutna omröstningen och mycket väl kunna tåla vid den öppna.

Att en riksdagsman gärna röstar med sitt parti, är ju icke något bevis på en osjälfständig karaktär, lika litet som det är ett bevis på osjälfständighet, om man i kammaren röstar med vederbörande utskott. Om till exempel någon af kammarens ledamöter icke haft tid att sätta sig in i den nu föreliggande frågan om öppen omröstning, behöfver han ju bara se litet på utskottsbetänkandet i frågan och på reservationen. Han vet då genast, hur han skall rösta. Ingen kan hinna sätta sig in i alla frågor, och det ligger i sakens natur, att andras auktoritet måste vara en viktig faktor vid ärendenas afgörande här i Riksdagen.

Då man pröfvar föreliggande fråga, bör man enligt min tanke icke glömma valmännens berättigade intresse att få veta, hvar de ha sin riksdagsman och hvilka grundsatser han följer vid utöfningen af sitt riksdagsmannaupdrag. Valmännen måste anses ha ett berättigadt intresse i detta afseende, ty valmännen, som gifvit riksdagsmannen mandatet, böra tydligen ha tillfälle att få säkert erfara, huru han fullgör detsamma, på det att de sedan må kunna efter säkra grunder pröfva, om de vilja välja om honom eller icke. Enligt min mening utgör detta valmännens berättigade intresse gentemot riksdagsmannen ett afgörande skäl för den öppna omröstningen, och man kan icke afvisa detta skäl med att blott säga, att valmännen skola välja till riksdagsman en person, som de hafva förtroende för, ty det är och måste enligt nuvarande förhållanden vara så, att valmännen anförtro riksdagsmandatet åt

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar.
(Forts.)

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens kamrar. (Forts.)

en person, som dels äger deras förtroende och dels har samma politiska åskådning i hufvudsak som de själfva.

På grund af det anförda anser jag öfvervägande skäl tala för den öppna omröstningen, och då, såsom utskottet yttrat, bestämmelsen om slutna omröstning »ytterst synes hvila på den för enhver själfständig representant förödmjukande uppfattningen, att han icke skulle våga öppet fullgöra sin plikt att handla efter bästa samvete och öfvertygelse», finner jag samma bestämmelse om slutna omröstning vara olämplig.

Jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Herr Hildebrand: Den föregående talaren påpekade, att han särskildt fäste afseende vid valmännens intresse af att få veta, huru deras representant hade förhållit sig vid afgörandet af stora frågor. Det synes mig äfven vara gifvet — i olikhet mot hvad man på vissa håll tyckes anse — att en representant, en riksdagsman, icke bör, om valmännen det önska, undandraga sig att framlägga sin uppfattning och sitt sätt att rösta i Riksdagen. Men det är en orimlig skillnad att i samband med ett fördrag om en avslutad riksdag i valkretsen redogöra för allt detta mot att under själfva den politiska striden, som ju vid vissa tillfällen kan vara rätt uppjagad, under riksdagen rösta öppet. Det är en orimligt mycket större fara för partiförtryck under själfva riksdagen, och jag tror, att man just med detta kan bemöta de invändningar, herr Berger här andragit. Det förefaller mig således, som om det skulle vara en feghet hos en riksdagsman att efteråt vid förfrågan icke vilja tala om hur han röstat, men det synes mig vara tillfälle till ett verkligt partiförtryck och sålunda ett verkligt missförhållande, om man i Riksdagen inför den öppna omröstningen, just därför att trycket kan bli så starkt i stridens ögonblick.

Jag kan alltså icke finna, att de skäl, som af herr Berger anförts, verkligen kunna tala till förmån för hans yrkande, och jag ber därför att få instämma med herr Blomberg.

Herr von Möller: Det finnes nog sätt att äfven med nuvarande bestämmelser kringgå den slutna röstsedelns anonymitet, hvilket praktiseras af medkammaren vid det ena eller andra tillfället, antingen genom dessa numera ej ovanliga och beryktade massinstämmanden eller genom massreservationer vid gemensamma voteringar.

Jag vill härmed blott fästa de herrars uppmärksamhet på detta, hvilka anse, att man är tryggare genom nuvarande bestämmelser. För resten har jag intet yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare

på afslag därå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 5 och 7 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 156, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till skyddande af naturminnesmärken å kronans mark samt afsättande af vissa nationalparker,

n:o 157, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för jordägare att inlösa till statsverket indragna hospitals-räntor m. m., och

n:o 158, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett kronan tillhörigt område invid Hälsingborg m. m., biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 5 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 160, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående fördelning af de medel, som komma att under år 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder, samt i ämnet väckta motioner.

I en den 19 mars 1909 till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 184) hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ett blandadt civil- och ecklesiastikärende samma dag föreslagit Riksdagen att lämna vissa medgifvanden beträffande fördelningen af de medel, som, jämlikt 25 § i kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, komme att under år 1909 och 1910 afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förefaft, bland andra, en inom Första Kammaren af herr *K. Hildebrand* väckt motion, n:o 28, hvori föreslagits; att Riksdagen måtte, för undersökning af nykterhetslagstiftning och därmed sammanhängande förhållanden i Förenta staterna, Finland och Norge på extra stat för år 1910 bevilja ett förslagsanslag af 12,000 kronor.

Punkterna a)–d).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten e).

Utskottet hade i denna punkt på angifna skäl hemställt, att herr Hildebrands ofvan omförmälda motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

Om anslag
för undersök-
ning af nyk-
terhetslagstift-
ning m. m. i
vissa främ-
mande länder.

(Forts.)

Herr Hildebrand: Då jag ber att få uttala mig i den fråga, som här är före, så anser jag mig böra fästa uppmärksamheten vid en egendomlighet i utskottsbehandlingen af en motion. Det förhåller sig nämligen så, att jag uti den motion, som jag tillåtit mig att här väcka, hemställt, att Riksdagen ville lämna ett förslagsanslag på 12,000 kronor såsom bidrag till resekostnader för en undersökning af nykterhetslagstiftning och därmed sammanhängande förhållanden i Förenta staterna, Norge och Finland. Jag har icke i min motion hemställt, att detta anslag skulle tagas af brännvinsprocenten. Det utlåtande, som vi nu hafva att behandla, angår fördelningen af denna brännvinsprocent och i samband härmed de motioner, som hafva väckts rörande denna fördelning. Det synes mig därför, att min motion egentligen icke hade bort komma med i detta sammanhang. Det finnes ingen risk förenad med utskottets sätt att behandla motionen *i detta fall*, men man kan ju mycket väl tänka sig, att, om det finnes en helt och hållet fixerad och särskildt afsatt fond för ett visst ändamål, och om vid något tillfälle Kungl. Maj:t kommit med förslag att ända till yttersta gräns använda dessa medel, samt vidare en del motioner framkommit om anslag från fonden, det kan inträffa — därest någon motion rönt samma behandling, som här vid denna motion kommit till tillämpning — att motionen kan blifva afstyrkt, därför att det icke för densamma finnes utrymme, och att en motionär således icke skulle kunna hemställa om bifall till sin motion utan att på samma gång yrka afslag på en annan hemställan, *d. v. s. att två frågor hopkopplats, som icke höra tillsammans*. Hade frågan förevarit tidigare under riksdagen, synes mig det riktigaste hafva varit att yrka återremiss till utskottet, äfven om resultatet ur realsynpunkt blifvit detsamma som nu. Men då vi kommit till en så framskriden tidpunkt på riksdagen och framför allt då utskottet icke gått till yttersta gränsen af tillgängliga medel och det sålunda finnes frihet att yrka bifall till motionen utan att behöfva yrka afslag på någon annan framställning; så vill jag icke yrka på återremiss, men har dock ansett mig ur principiell synpunkt böra påvisa själfva sakförhållandet. Jag ber alltså att få öfvergå till frågans reella innebörd.

Det torde väl stå klart för alla, att nykterhetsfrågan trän- ger sig alltmera fram till afgörande. Vid hvarje riksdag är det olika delar af densamma, mest i form af motioner, som föreligga till kamrarnas afgörande, och det torde äfven vara erkänt, att det emellanåt är mycket svårt att i frågan fatta ett bestämdt om- döme. Jag vill endast påminna om den debatt, vi hade i denna kammare häromdagen. Där gjorde sig två olika meningar gäl- lände rörande tillämpligheten af vissa lagbestämmelser. Där hän- visades till utländsk erfarenhet, och kammaren gick med på en skrifvelse om förslag till lagbestämmelser, sådana som ifrågasatts uti den då föreliggande motionen. Nu är det tämligen klart, att det är svårt att följa med hela det stora lagstiftningsarbetet i andra länder. Börjar man sätta sig in i dessa delar af ämnet, fin-

ner man också, att svårigheterna oerhördt ökas, beroende därpå, att i så brännbara ämnen som dessa den ene författaren efter den andre lägger fram sin individuella syn på saken, så att han ensidigt tager hänsyn närmast till de företeelser i utlandet, som direkt styrka hans uppfattning. Däri ligger nu ingenting oegentligt och i och för sig klandervärdt, ty det är ju så; att just i de frågor, om hvilka striden står, är det svårt för den enskilde, som står midt i striden, att vara fullt objektiv. Det stöter emellertid af dessa orsaker på mycket stora hinder att med ledning af den litteratur, man kan anskaffa, få en klar bild ej blott af lagstiftningen på olika håll, utan tydligtvis ännu mera af lagstiftningens tillämpning och af de förhållanden, som uppkommit under en viss lagstiftning. När därför för ett par år sedan i Finland rörelsen för att få ett allmänt spritförbud för hela landet tilltog, kände man där behofvet att närmare undersöka hithörande förhållanden i Amerikas Förenta stater. Fyra personer utskickades för detta ändamål och af dem ha tre afgifvit berättelse. En har dock endast refererat en stor amerikansk undersökning, så att man kan säga, att det endast föreligger två verkliga berättelser öfver denna resa. Dessa två berättelser äro synnerligen olika. Den ena gör ett mycket vederhäftigt intryck, den andra ett mindre vederhäftigt, och det kan såsom en alldeles bestämd olägenhet påpekas, att de fyra personerna icke reste tillsammans. Då därför den ene, t. ex. den, som är mot förbudslagstiftningen, omnämner, att till och med den och den nykterhetsauktoriteten och den och den representanten för en nykterhetsorganisation där och där är emot förbudslagstiftning, har man ingen ledning för bedömandet af, om denna person verkligen intager en auktoritetsställning i hithörande frågor. Man har intet uttalande i samband härmed från förbudsvännerna, om denne erkänner eller nödgas erkänna, att denne man intager en sådan ställning i nykterhetsrörelsen, att hans uttalande måste tillmätas verklig betydelse. På samma sätt, om en annan resenär i sin berättelse omtalar, att han i den och den förbudsstaten var ute under polisens ledning och besåg alla de lönkrogar och allt det lönkrögeri, som där funnos, och framdrager en skildring däraf, så kan det hända, att det var en särskild anledning att det just vid det tillfället såg så illa ut. Man hade kanske äfven där behöft kritik af en person med annan åskådning. Om å andra sidan en förbudsvän framhåller, att i den och den förbudsstaten var allt väl bestämdt, och att där icke funnos några lönkrogar, så skulle en kritik af hans utsago behövas från en person med annan grunduppfattning. Därför förefaller det mig, att den finska utredningen varit behäftad med det allvarliga felet, att de olika personernas iakttagelser så godt som fullständigt gått isär, så att den ena framhåller vissa synpunkter och den andra helt andra.

Nu tillväxer förbuds-rörelsen i vårt land, och det är klart, att man måste taga allt bestämdare ställning till denna, ställning för eller emot densamma, och det har därför synts mig vara ett

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

(Forts.)

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

(Forts.)

alldeles bestämdt önskemål, att man skulle söka bidraga till att anskaffa material för att leda framför allt de obestämda till att taga ställning uti denna skarpa motsättning, och att en af staten anordnad utredning borde kunna medföra den oerhörda fördelen, att man där skulle kunna erhålla kritik öfver en del framställningar från ett eller annat håll, så att framför allt en del öfverdrifter på båda sidor kunde bortskäras. Jag har därför tillåtit mig väcka motion om, att regeringen skulle utskicka en liten kommitté, en kommission af tre personer, nämligen en jurist — det är ju här fråga om lagstiftning — en förbudsvän, såsom representant för de absoluta förbudsvännerna, och en moderat nykterhetsman, och att dessa skulle erhålla i uppdrag att gemensamt besöka typiska orter för de olika lagstiftningssystemen i fråga om rusdrycker, samt att de omedelbart efter granskningen af förhållandena på hvarje ort skulle gemensamt uppsätta ett protokoll, till hvilket hvar och en skulle anföra sina erfarenheter, så att den enes utsago skulle komma att kritisera den andres, och man på detta sätt skulle kunna erhålla en mycket mera objektivt hållen och därför mycket värdefullare utredning i dessa viktiga frågor än hvad den finska utredningen har gifvit.

Utskottet gör nu två eller låt mig säga tre invändningar här emot, till en början att ett förslagsanslag af 12,000 kronor icke skulle vara tillräckligt. Jag har själf i min motion påpekat, att jag icke beräknat honorar för de personer, som skulle resa till utlandet, helt enkelt därför att denna honorarfråga är mycket svår att beräkna på förhand. När det är fråga om att resa till utlandet och att personer skola helt och hållet släppa sin verksamhet här, kan det i ena fallet vara nödvändigt att lämna högre honorar än i ett annat fall, så att det finnes ingen ledtråd för beräkningen. Det synes mig, att den saken kunde ordnas på samma vis som vid kommittéarbeten. Mitt förslag afser endast ett betäckande af själfva resekostnaderna, och därvid har jag lagt till grund den tid, som den finska undersökningen tog.

Vidare har utskottet anfört, att det förefaller, som om de finska utredningarna icke vore tillfyllestgörande, icke hade gifvit tillräckligt objektivt resultat, så att man kunde rätta sig därefter. Utskottet anser dock omedelbart efteråt, att det kunde vara mindre nödvändigt att anordna en utredning här i Sverige, därför att man här hade tillgång till den finska utredningens resultat. Det synes mig, som om dessa två skäl i rätt hög grad slå ihjäl hvarandra. Om det är så, att de finska utredningarna icke i allt äro tillfyllestgörande, så är det ju ingen tröst för oss att hafva tillgång till dem och läsa de böcker, som äro utgifna. Är det återigen så, att det är någon lättnad för oss att använda dessa arbeten, skulle de ju ha gifvit något positivt och mycket mera, än hvad utskottet velat erkänna. Men hur man än ser på dessa finska böcker, som äro jämförelsevis små, vidlåder dem i alla händelser det grundfel, som jag här har velat påpeka. Dessutom är det klart, att vid en utredning måste man taga hänsyn till

förhållandena i hemlandet och att en svensk utredning måste blifva i någon mån af annan art än den finska utredningen. Det förefaller mig därför vara allt skäl, att man söker gå äfven denna väg för att skaffa en utgångspunkt och material för ställnings tagande till den stora förbudsfrågan. Det kan naturligtvis invändas, att de flesta personer, framför allt riksdagsmännen, hafva sin ställning klar i denna fråga. Den ene är vän till förbuds lagstiftningen, den andre är motståndare. Men det är icke nog med att hafva bestämt sin egen ställning, utan, så skarp som striden kan väntas blifva, synes det mig vara klart, att man äfven skall kunna gifva fullgoda skäl för sin uppfattning, icke minst för deras ledning ute i landet, som icke förut skaffat sig någon bestämd mening. När det nu från högerhåll i valstriden har upptagits på valprogrammet en punkt om utredning af alkoholspörsålet och när man här har en utredningsfråga, en liten detalj af en stor utredning, kan man också säga, att man för att få vissa förarbeten undanförda bör taga till denna utredning. Och när vi litet emellanåt, ej minst i denna kammare, torde känna behovet att få bättre reda på utländska förhållanden, synes det mig vara mest i öfverensstämmelse med önskemålen inom stora delar af vårt folk, att man söker verkligen bidra till en utredning på det sätt, som är möjligt.

Herr talman, på dessa skäl ber jag att få yrka bifall till min motion.

Herr vice talmannen: Motionären, som nu har haft ordet, har föreslagit, att en kommitté skulle skickas till Amerika, Norge och Finland för att undersöka verkningarna utaf lokalt veto. Han har nu gjort en anmärkning mot det sätt, på hvilket utskottet behandlat hans motion, formellt sedt. Han har medgifvit, att detta sätt icke har utöfvat någon verkan, åtminstone icke någon menlig verkan på motionens sakliga behandling. Jag tycker knappast, att han har haft anledning till att säga, att utskottet gjort sig skyldigt till en formell oegentlighet. Utskottet fäster själf i sin motivering uppmärksamheten på, att motionären begärt anslag icke af brännvinsprocentsmedlen, utan af vanliga statsmedel. Men utskottet har naturligtvis varit berättigadt till och äfven haft skyldighet till att taga i öfvervägande, huruvida, om man icke ville bevilja medlen af vanliga statsmedel, man kanske borde föreslå beviljande af anslag af brännvinsprocentsmedlen. Emellertid har nu utskottet hvarken velat förorda det ena eller det andra.

Man kan visserligen lika med motionären erkänna, att det vore önskvärdt att få en objektiv utredning af frågan om det lokala vetots värde eller värdelöshet, men en annan sak är, huruvida man för att vinna en sådan objektiv utredning kan och bör gå den utaf motionären anvisade vägen. Man har ju, såsom motionären själf omnämnt, i Finland utsändt representanter för de olika åsikterna för att göra en sådan undersökning, som motionären här har föreslagit. Nu föreligger resultatet utaf denna finska undersökning, man har nu framställningar, dels ifrån förbudshållet och

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.
(Forts.)

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

(Forts.)

dels ifrån det moderata hållet. Utskottet har ansett, att man utaf denna undersökning kan hämta tillräcklig upplysning eller åtminstone någon upplysning, och att man därför icke behöfver skicka ut någon kommission från Sverige, men tillika har utskottet sagt, att dessa finska undersökningar visa otillförlitligheten af sådana undersökningar. Nu sade motionären, att dessa två skäl slå ihjäl hvarandra. Nej, det tror jag icke, men däremot tror jag, att de båda skälen grundligt slå ihjäl motionen. De slå icke ihjäl hvarandra. Ty de finska undersökningarna visa, hvad man kunde veta förut, att skickar man ut en förbudsmänniska, så säger den, att det lokala vetot är en härlig inrättning med härliga följder. Och skickar man ut en, som icke är förbudsmänniska, så säger han: detta lokala veto är till föga nytta, men kan bli till ganska stor skada. Således, vi kunna tämligen veta, till hvilket resultat en sådan där kommitté skulle komma.

Nu har visserligen motionären velat ändra om ordningen för Sverige, så att dessa utskickade skulle resa tillsammans. Kan motionären tro, att, om de resa tillsammans, det skulle hafva en så kraftig verkan? Jag är fullkomligt viss på, att förbudsmannen skulle, när han stiger af vid sista stationen, när han kommer tillbaka, vara en förbudsmänniska, lika mycket som när han reste bort, och att den moderate skulle vara lika moderat vid sin återkomst, som när han reste härifrån. Man kan på förhand veta, till hvilket resultat de skulle komma. Och om det vore något tvifvel i den saken, vore det icke något tvifvel, om hvad människorna i Sverige skulle säga om dessa undersökningar. Ty alla dessa förbudsmänniskor skulle säga om den moderates framställning, att den icke vore objektiv, utan bestämd af bryggare och så vidare, och så skulle andra säga om förbudsmannens undersökningar: det här är icke objektiva undersökningar, ty han visste förut, hvad han skulle säga. Jag tror sålunda icke det ringaste på gagnet af en sådan här undersökning, jag anser mig veta i förväg, hvad man skall säga från olika håll.

Därtill kommer, att jag icke anser mig det allra minsta behöfva en sådan undersökning för att veta, hvad jag skall intaga för ställning till frågan om det lokala vetot, ty jag anser, att för vår svenska landsbygd har frågan om det lokala vetot otroligt liten betydelse. Man har på landsbygden nämligen makt och kan också använda den till att förbjuda alkoholdrycksutskänkning. Det är endast på ett eller annat ställe, där Konungens befallningshafvande finner särskilda skäl vara för handen, som det medgifvas att drifva sådan handtering. I fråga om landsbygden behöfs icke en lagstiftning om lokalt veto. Tänker jag på städerna, behöfver jag verkligen icke några undersökningar för att begripa, att det är rent af omöjligt att kunna genomföra och fasthålla lokalt veto i de större städerna. Det går i Säter, därför att Hedemora ligger så nära. Men kommer man till städer, som äro belägna på längre mellanrum från hvarandra, tro då herrarna, att det är där möjligt att införa lokalt veto med någon effektivitet? Jag

är fullkomligt viss på, att det är utförbart, och att därför tillsätta en kommitté, som skall resa till Amerika för att undersöka detta; det anser jag icke vara af behöfvat påkalladt. Ej heller vill jag vara med om att bevilja ett så stort anslag, som här sättes i fråga. Här har visserligen föreslagits ett statsanslag på 12,000 kronor; men huru långt räcker det till att skicka en kommitté till Amerika, Finland och Norge?

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.
(Forts.)

Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Clason: Såsom herrarna behagade finna, har jag instämt i herr Hildebrands motion, och jag skall därför be att få yttra några ord till försvar för densamma.

Jag vill då börja därmed, att det har synts mig, som inom de högre klasserna och inom högerpartierna kanske ägnats för liten uppmärksamhet och för litet erkännande åt nykterhetsrörelsen i vårt land. Detta har enligt min uppfattning berott på två omständigheter, dels den, att dessa klasser i regel icke haft en så direkt erfarenhet af rusdryckseländet som de breda lagren af folket, och dels också i åtskilliga fall därpå, att man inom de bildade klasserna har haft på många håll en annan, måhända teoretiskt riktigare ståndpunkt i fråga om sättet att upphäfva det onda. Man har menat, att det vore riktigare, mera i enlighet med den mänskliga friheten och, om jag så får säga, verklig sedlighet, om man kunde lära människorna att med måtta bruka alkohol i stället för att genom förbud hindra dem att missbruka den. Jag tror emellertid, att man i denna fråga får göra någon skillnad på det teoretiskt riktiga; det teoretiskt bästa och det praktiskt utförbara.

Då jag således menar, att denna bristande uppskattning af nykterhetsrörelsen gått för långt, så tänker jag icke i främsta rummet på — hvad i allt fall varit vanligt på många håll — det sätt, hvarpå denna bristande uppskattning tagit sig uttryck, det hån och det begabberi, som understundom kommit nykterhetsvännerna och särskildt absolutisterna till del, och hvilket äfven förekommit inom de bildade klasserna, ehuru man måste medgifva, att under de sista 20 åren en synnerligen väsentlig förändring i det afseendet ägt rum. Utan hvad jag här särskildt afser är; att man enligt min uppfattning ganska ofta för mycket förbisett den ideella strömning, som har legat bakom de bredare lagrens af folket nykterhetsarbete. Det har inneburit ett sträfvanande att, äfven med själfuppoffring, nå ett ideellt mål. Och denna ideella strömning har, tror jag, varit en ganska betydelsefull och viktig faktor i vårt lands inre lif under den brist på samlande ideella idéer i vår politik inåt och utåt, som mångestädes utmärkt senare delen af 1800-talet. Den har varit en faktor, som gifvit folksjälens sträfvan efter det ideella något att lefva af. Och jag tror, att den varit en synnerligt hälsosam reaktion mot den individualism, som på åtskilliga håll härskade. Man lärde sig att samla sig för att arbeta på ett ideellt mål äfven med upp-

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

offring af egna böjelser. Just för högern med dess blick för ideella mål, dess kraf på en sund folkuppfostran, på ett starkt statsarbete, på förmåga af själfuppoffring för ideella mål, såsom fosterlandets försvar och dylikt, tror jag därför, att det finns åtskilliga anknytningspunkter till den sträfvan, som trots allt legat under nykterhetsrörelsen på många håll.

(Forts.)

Ur den synpunkten vill jag därför se nykterhetsrörelsen och åtskilliga af de nykterhetsmotioner, som här framläggas. Och det vill då synas mig, som om denna motion vore en, som borde kunna samla. Den intager icke någon bestämd ståndpunkt om hvad som framdeles bör göras, men den begär utredning i en fråga, som måste vara af synnerligt stor vikt. Man kan taga för gifvet, att frågan om lokalt veto allt kraftigare kommer fram på åtskilliga håll, när den nya kommunala rösträtten börjar verka. Det blir ett experiment. Nåväl, då skall denna utredning visa, om sådana experiment lönat sig annorstädes. Den skall visa de olika former, som för desamma kunna försökas. Och det är icke omöjligt, att utredningens resultat kan blifva sådant, att folk lär sig, att det icke allestädes lönar sig att experimentera, åtminstone icke lönar sig att experimentera i städer af en viss storlek och en viss karaktär.

Nu sade den siste ärade talaren, att man kunde säga på förhand, hvilka resultat en sådan utredning skulle komma till. Ja, det är jag dock icke rätt öfvertygad om. Jag tror icke, att man kan taga den finska utredningen till argument för ett sådant påstående, ty den var icke arrangerad så, att ett objektivt resultat måste komma fram. Själftva arrangemanget led af en hel mängd brister i detta hänseende, och under sådana förhållanden var det naturligt, att resultatet icke kunde blifva så objektivt, som man ville hafva det. Jag tror icke heller, såsom den siste ärade talaren nämnde, att det är omöjligt, att personer skulle inför objektiva fakta kunna komma att låta sin åskådning i en eller annan punkt blifva modifierad. Jag tror verkligen på möjligheten, att folk kan öfvertygas, och att deras åskådningar och uppfattningar kunna modifieras på grund af framläggande af fakta. Jag undrar, om vi icke ganska ofta se exempel därpå äfven i Riksdagen.

Den ärade talaren nämnde också, att ett lokalt veto vore tänkbart endast på landsbygden, men icke i städerna. Jag vill icke yttra mig bestämdt i den saken, men hvad jag kan säga är, att det finns en hel del folk, som tror, att det äfven är tänkbart i städer, och som erinra, att vissa former däraf hafva försökts uti städer i Amerika, Norge samt Finland. Och icke minst för dessa personer vore det önskligt att kunna framlägga verkliga, objektiva fakta för att visa, huru dessa försök slagit ut, om det är något att vinna eller icke är något att vinna på den vägen.

Jag ber sålunda att få yrka bifall till motionen.

Herr Hildebrand: Herr vice talmannen anförde såsom ett af sina hufvudskäl, att det var tämligen klart, att en sådan här utredning af det lokala vetot icke hade någon betydelse för landsbygden, att Sätters exempel vore enastående och att man därför icke kunde tänka sig, att lokalt veto skulle föreslås i flera städer. Ja, hur ofta har man icke i denna kammare sagt eller tänkt, att den och den saken är omöjlig, att här är visserligen ett folkkräft, ett kraftigt framryckande efter en viss linje, men längre än till den och den punkten kan man icke komma. Och huru många gånger hafva icke sådana utsagor och tankar visat sig vara oriktiga.

Om anslag för undersökning af nykterhetslagstiftning m. m. i vissa främmande länder.

(Forts.)

Vi få nu en ny kommunal röstkala. Då synes det mig klart, att Sätters exempel kommer att följas af ett växande antal städer. Jag har talat med personer i åtskilliga icke blott små, utan och medelstora städer, som varit af den mening, att med den nya kommunala röstkalan skall det icke dröja länge, förrän lokalt veto kommer till användning och försök i dessa städer. Jag tror därför, att herr vice talmannens förutsägelser i detta fall äro alldeles oriktiga. Hvad skulle nu följden blifva, om det lokala vetot komme till stånd uti allt flera af våra städer? Jo, å ena sidan naturligtvis, att den öppna brännvinsutskänkingen och försäljningen komme att aftaga. Följden däraf blir, att statens och det allmännas inkomster komma att afsevärdt minskas, och det rör sig här om alldeles ofantliga belopp, om ett femtiotal miljoner om året. Det är icke sagdt, att i samband med denna minskning af statens och det allmännas inkomster konsumtionen af brännvin och andra spirituösa drycker skulle så afsevärdt nedgå, som förbudsvännerna hafva tänkt sig. Detta på grund af smyghandel af olika slag. Följden skulle vara, att det vore svårare att öfvervaka verkningarna af en sådan konsumtion samt att statens och det allmännas inkomster nedbringades. Det synes mig, att ur statsfinansiell synpunkt det kan vara af vikt, att sådana frågor belysas, så att icke vårt folk går vidare på denna väg utan att tänka på konsekvenserna. Vill folket sedan gå vidare och gå fram öfver det lokala vetot, finns det verkligen majoritet inom alla kommuner för en förbudslagstiftning, då kan man naturligtvis icke hindra något sådant. Men det förefaller mig, att denna förbudslagstiftning är onaturlig och att de konsekvenser, som af densamma skulle blifva följden, skulle verka afskräckande.

Jag kan naturligtvis icke förutsäga, hvad verkningarna af en utredning skulle blifva. Det har synts mig, att utredningarna skulle behöfva anordnas så objektivt, så att olika meningar därvid komme till sin rätt. Och det vore tämligen klart, att en ifrig förbudsvän, som utsändes, skulle återkomma som ifrig förbudsvän. Men de öfrigas rön och utsagor till det gemensamma protokollet skulle naturligtvis göra, att icke blott han, utan vid omvänt förhållande de öfriga skulle kritisera de andras utsagor, så att man finge ett förråd af fakta, som vore bättre sofradt än i de vanliga berättelserna från Amerika.

*Om anslag
för undersök-
ning af nyk-
terhetslagstift-
ning m. m. i
vissa främ-
mande länder.*

För öfrigt ber jag att få påpeka, att de skäl, som vice tal-
mannen anført, kunna gälla hvarje utredning i den viktiga nyk-
terhetsfrågan, och skall man ställa sig på den negativa stånd-
punkten beträffande utredningar, då kan och bör man afvisa
allt hvad utredningar heter i denna fråga, som dock betyder så
oerhördt mycket för hela vårt folk och som föres fram af en
stark folkmening i hela landet. Skall man säga, att staten icke
bör göra en utredning? Och dock drifves det på som hittills från
ett håll. Och ingenting skulle kunna göras från statens sida?
En sådan negativ hållning tror jag är ohållbar för statsmakterna.
Förr eller senare måste man helt visst komma till att anordna
utredningar af denna grupp för hela samhället och för hela folket
så ytterst viktiga spörsmål.

(Forts.)

Nu är det så, att enligt utskottets förslag liksom enligt Kungl.
Maj:ts den yttersta gränsen af den rusdrycksprocent, som kan
komma att inflyta, icke är uppnådd. Ett bifall till motionen
kommer således endast att innebära, att af denna rusdryckspro-
cent, som här finnes att tillgå, 12,000 kronor skulle komma till
användning på detta sätt. Det begärda anslaget skulle icke an-
visas på budgeten och tynga på den.

Jag ber att fortfarande få yrka bifall till motionen.

Herr vice talmannen: Den föregående talaren har gjort
en antydning om att det icke skulle finnas positivt nykterhets-
intresse hos dem, som här motsätta sig motionen. Jag får för-
klara, att han naturligtvis icke har någon som helst anledning
i hvad här förekommit till ett sådant påstående. Den siste tala-
ren sade äfven, att en punkt i mitt förra uttalande var fullkom-
ligt oriktig, och det skulle han hafva fullkomligt rätt uti, om
jag hade sagt såsom han påstod, men det har jag aldrig gjort.
Han påstod, att jag sagt, att det aldrig skulle komma i fråga, att
uti en stad lokalt veto skulle kunna voteras fram. Det har jag
icke sagt, men jag sade, att jag behöfver icke en undersökning,
såsom här föreslås, för att för min del vara öfvertygad om att
ett sådant beslut skulle vara i hög grad opraktiskt, och vidare
har jag sagt, att jag anser en sådan utredning, som här föreslås,
alls icke komma att hindra ett sådant opraktiskt beslut, ty denna
utredning må blifva hurudan som helst, så komma dessa förbuds-
människor i alla händelser att rösta för sitt lokala veto. Ty att
de rösta för det, är icke beroende på objektiva grunder, utan det
är till vissa procent beroende af nykterhetsintresse och till kanske
lika stor procent af politiskt intresse. Tro herrarne, att de här
nykterhetsföreningarna, hvilka åtminstone till 50 % äro poli-
tiska föreningar, skulle låta sig i sina åtgöranden bestämmas af
en dylik utredning, som de kunde skilja sig ifrån helt enkelt
genom att säga, att den utgått från oriktiga principer? Jag
vidhåller mitt yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt samt vidare därpå, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den af herr Hildebrand i ämnet väckta motionen: och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i punkten e) af sitt utlåtande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 72;

Nej — 53.

Punkten f):

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 5 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 161, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ytterligare anslag till restaurering af Strängnäs domkyrka. *Om anslag till restaurering af Strängnäs domkyrka.*

Med föranledande af Kungl. Maj:ts i proposition, n:o 191, af den 26 mars 1909 i ämnet därom gjorda framställning hade utskottet i detta utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte såsom ytterligare bidrag till bestridande af kostnaderna för restaurering af Strängnäs domkyrka på extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 70,000 kronor.

Herr von Möller: Jag anhåller att få yrka bifall till det förslag, utskottet här framställt, och skall därvidlag följa statsutskottet i dess yttring af resignation, som jag antager utskottet här velat angifva. Men jag kan icke följa utskottet i den hopplöshet, hvaråt det gifvit uttryck. Jag anser denna sak

Om anslag till restaurering af Strängnäs domkyrka.

principiellt af sådan betydelse, att det väl tål, att något säges i frågan, i synnerhet då det icke skrifvits något därom i detta utlåtande på 1½ rad.

(Forts.)

Herrarne liksom jag äro icke bortskämda, när det gäller kostnadsberäkningar i förslag från Kungl. Maj:t, om hvilka alla möjliga sakkunnige yttrat sig, och rörande hvilka de kommit med utförliga, fast ej alltid korrekta sifferuppgifter. Jag ber att få erinra, om hvad Kungl. Maj:t sade år 1905, när öfverintendents-ämbetet ansåg sig kunna reducera kostnaderna till 49,221 kronor 68 öre, en summa, som afrundades till 49,200 kronor. Nu först ser man, att beloppet icke räcker till, och begär ytterligare 70,000 kronor. Härvid är naturligtvis icke något att göra, Kungl. Maj:t har naturligtvis icke kunnat göra något annat än hvad Kungl. Maj:t gjort, utskottet har icke kunnat göra annat än tillstyrka beviljandet af den begärda summan för fullbordande af restaureringen af den gamla kyrkan, och äfven jag har intet annat val än att instämma i utskottets förslag.

Men hvad jag vill, är att stryka under, att det är minst sagdt oskickligt, att Riksdagen behandlas på sådant sätt af hvem det nu än må vara, som därför bär ansvaret. Ty såsom herrarna erinra sig, yttrades för några år sedan, då det talades om andra byggnadsanslag, att det var ytterligt svårt att finna rätt på den, som verkligen bär ansvaret för felkalkylerna, då ju ingen vill kännas vid förpliktelse eller ansvarsskyldighet, när det är fråga om staten. Läser man, hvad som står öfverst på sidan 2 i utskottets utlåtande, där det heter, att de utsedda byggnadskommitterade den 27 september 1908 inkommit till Kungl. Maj:t med en skrivelse hvori de, under uppgift att restaureringsarbetet påbörjats i maj 1907, anfört: »Arkitekten Lilljekvist, som af kommitterade äfven utsetts att leda arbetet, hade genast vid arbetets början framhållit svårigheten att med de nu rådande höga arbetsprisen kunna genomföra arbetet för de priser, som tidigare beräknats», torde man väl vara berättigad att fråga: Skulle det hafva varit för mycket att begära, att kommittén i tid vändt sig till Kungl. Maj:t och sagt, att för dessa 49,200 kronor, som Riksdagen anslagit, är det omöjligt att genomföra arbetet, och hade det varit för mycket, att man, innan åtminstone något nämnvärdt belopp blifvit nedlagdt på restaureringen, ånyo hänskjutit frågan till Riksdagen, som då kunnat taga den under förnyad ompröfning, i stället för att, såsom tyvärr är alltför vanligt i sådana fall, först bygga upp hela anslaget och sedan, när man står med tom portmonnä, komma till Riksdagen och säga: »Här stå vi nu; skall arbetet afstanna, eller vill Riksdagen, då den sagt a, vara så beskedlig och äfven säga b?»

Det är detta jag ansett böra ånyo en gång upprepas, och jag vill framställa en vördsam anhållan till den eller dem, det vederbör, att betänka detta. Jag tycker, att man borde hafva så pass aktning för Riksdagen, att man icke precis betraktar den såsom en *quantité négligeable*.

Herr vice talmannen: Jag tror icke, att den siste talarens förebråelse mot vederbörande, som utfört arbetet med Strängnäs domkyrkas restaurering, är befogad, ty då planen härtill gjordes upp, hade man icke någon föreställning om de saker, som framkommit under restaureringen. Man hade icke någon föreställning om dessa gamla målningar i hvalfven eller dessa märkvärdiga småsaker i byggnadens utförande, som kommit fram just under arbetet. Då man begynte taga bort putsen, har man funnit allt detta. Man kan icke förebrå någon, för att han icke i förväg visste, hvad som låg under putsen, utan fick se det först under det pågående arbetet. Om den siste talaren har rätt i sin anmärkning med tanke på andra byggnadsarbeten, har han det bestämdt icke i fråga om Strängnäs domkyrka. Den andra utgifts-afdelningen af utskottet, som haft att behandla detta ärende, har gjort en resa till Strängnäs, och fastän inom denna afdelning sitta representanter för de mest skilda riktningar i Riksdagen, fanns icke ett ögonblicks tvekan att förorda bifall till det kungl. förslaget, när de sågo, hvad här hade framkommit, och hvad man ville vinna med ett anslag. De, som tagit reda på dessa förhållanden, hafva äfven funnit, med hvilket ofantligt intresse just denna restauration omfattats af sakkunnige särskildt inom vitterhetsakademien och öfverintendentsämbetet, hvilka båda myndigheter funnit, att i Strängnäs domkyrka många och märkliga minnen från förgångnen tid trädt fram, hvartill motstycke icke finnes någonstädes. Och nu är meningen, icke att restaurera detta, utan låta det stå kvar och blott taga bort det, som hindrar dess framträdande. Jag tror, att mycket sällan något anslag varit bättre motiveradt, och jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Om anslag till restaurering af Strängnäs domkyrka.
(Forts.)

Herr von Möller: Jag tror, att ett anslag här är mycket väl motiveradt, men jag har nu gjort mig mödan att jämföra hvad som af Kungl. Maj:t sades 1905 och 1909. Så okunnig är jag icke beträffande gamla byggnaders restaurering, att jag icke mycket väl vet, att ofta gamla målningar förekomma, som blifvit öfversmetade med puts, och som åter träda fram, när man skaffar bort denna. Men jag hoppas herr vice talmannen gifver mig rätt i, att man borde sköta hela denna sak på lämpligare sätt. Om man gjort sig besvär med att knacka bort putsen på ett eller annat ställe, om man antog, att dylika gamla målningar lågo fördolda, borde man ju kunnat göra kalkylerna med ledning häraf; då man ju haft skäl att förmoda, att kanske hela kyrkan var målad på detta sätt. Då jag naturligtvis icke är någon auktoritet och icke ens varit i Strängnäs, såsom herr vice talmannen tillika med åtskilliga medlemmar af utskottet, har jag icke haft annat att stödja mig vid än dessa rader på andra sidan af utskottets betänkande, där det står, att arkitekten från början sagt, att medlen icke skulle räcka. Jag hoppas, att denne är en auktoritet; han har belyst frågan just på det sätt, som jag framhållit såsom det rätta. När man således på grund af gjorda undersökningar märkte, att anslaget

Om anslag till restaurering af Strängnäs domkyrka.
(Forts.)

icke skulle räcka, hade det icke varit för mycket, om man i tid, innan någon betydligare del af beloppet användts, ånyo ingått till Riksdagen och sagt ifrån: »genom undersökningar, som gjorts, har det kommit i dagen, att detta belopp icke skall räcka, utan betydligt kommer att öfverskridas — arkitekten själf har varit af denna mening — och vill Riksdagen, i stället för beviljade 50,000 kronor, anslå 120,000 kronor?» Det är detta, jag har velat framhålla, och hvad herr vice talmannen sagt tror jag icke vederlägger min uppfattning af saken.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 5 och 7 innevarande maj bordlagda utlåtanden:

n:o 162, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående försäljning af en Örebro högre allmänna läroverk tillhörig, så kallad kålgårdstomt, och

n:o 163, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående understöd till gränsridaren Karl Johan Rautios i Pello änka Hanna Maria Isaksdotter, född Muotka, och makarnas fyra minderåriga barn,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 5 och 7 i denna månad bordlagda memorial n:o 27, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut, i anledning af bevillningsutskottets betänkande n:o 21, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning m. m. äfvensom en i ämnet väckt motion, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Lagförslag om skogsaccis.

Föredrogs ånyo sammansatta bevillnings- och lagutskottets den 5 och 7 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skogsaccis samt inom Riksdagen i ämnet väckta motioner, dels ock Kungl. Maj:ts i sammanhang därmed framlagda proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 38 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Genom två särskilda den 29 januari 1909 dagtecknade propositioner, n:is 25 och 26, hvilka båda blifvit till sammansatta bevillnings- och lagutskottet för behandling öfverlämnade, hade

Kungl. Maj:t, under återopande af propositionerna bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finans- och ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionerna följande förslag till

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

- 1) lag om skogsaccis; samt
- 2) lag angående ändrad lydelse af 38 § i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

I sammanhang med ifrågavarande kungl. propositioner hade utskottet till behandling förehåft följande i anledning af propositionen n:o 25 inom Riksdagen afgifna motioner, hvilka jämväl till utskottet öfverlämnats, nämligen motionerna inom Första Kammaren n:o 51 af herr *Olof Jonsson*, n:o 52 af herr *A. Åström*, n:o 53 af herr *G. F. Östberg*, n:o 55 af herr *Gust. Barthelson* och n:o 62 af herr *K. Bohnstedt* samt motionerna inom Andra Kammaren n:o 177 af herr *P. O. Lundell*, n:o 213 af herr *E. Åkerlund* och n:o 259 af herr *Johan Widén*.

Vid föredragning af förevarande utlåtande begärdes ordet af

Herr *Rudebeck*, som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att betänkandet föredrages punktvis, att de särskilda paragraferna icke behöfva uppläsas, såvida icke särskildt yrkande därom göres, att vid föredragning af paragraf 1 i förslaget till lag om skogsaccis diskussionen må omfatta lagförslaget i dess helhet och att, om förändring vidtages i någon af de särskilda paragraferna i utskottets förslag, utskottet måtte blifva berättigadt att vid den förnyade behandlingen af ärendet föreslå de ändringar i andra paragrafer, som däraf kunna föranledas.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

Utskottet hade i denna punkt af anförda skäl hemställt, att Riksdagen, under förklarande att det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition n:o 25 innefattade förslag till lag om skogsaccis icke kunnat i oförändradt skick bifallas, måtte — med afslag å herr *Jonssons* motion n:o 51, herr *Åströms* motion n:o 52, herr *Östbergs* motion n:o 53, herr *Bohnstedts* motion n:o 62, herrar *Åkerbergs* och grefve *Hamiltons* motion n:o 75 och herr *Åkerlunds* motion n:o 213 — i anledning af nämnda proposition samt herr *Widéns* motion n:o 259 för sin del antaga förslag till lag om skogsaccis af den lydelse, utskottets utlåtande utvisade.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Utskottets förslag till lag om skogsaccis.

1 §.

Den nu föredragna paragrafen hade följande lydelse:

För afverkad t virke skall till den kommun, där skogen är belägen, i den ordning, här nedan sägs, i allmänhet erläggas en afgift, benämnd *skogsaccis*.

Skogsaccis utgår, räknadt för etthundra kronor af virkets taxerade värde, med hälften af det belopp, hvilket under det år, taxeringen sker, på grund af kommunal- och kyrkostämmors beslut sammanlagdt utgöres inom kommunen för tio fyrkar eller hel bevillningskrona, dock icke med mera än två för hundra af det taxerade värdet.

Herr statsrådet S w a r t z: Att nuvarande anordning för beskattning af inkomst af skog sedan lång tid tillbaka ansetts vara ganska otillfredsställande, är ju en allmänt erkänd sanning. Såsom bekant, anses ju inkomst af skogen blifva beskattad genom den från fastigheten, till hvilken skogen hör, utgående fastighetsbevillningen. Detta sätt att beskatta en inkomst af ett sådant objekt som skog skulle ju mycket väl kunna låta sig göra i tillfredsställande grad, för den händelse denna afkastning af skogen inträdde årligen med samma belopp det ena året som det andra. Då kunde man naturligtvis utan större svårighet finna ett kapitalvärde, hvars ränta motsvarade den afkastning, som man får från skogen. Men nu är ju förhållandet icke så; utan inkomsten af skogen kommer med ganska långa mellanrum vederbörande till godo, och att det ligger en stor svårighet i att genom årlig beskattning på riktigt sätt beskatta en inkomst, som med många års mellanrum utfaller, ligger ju i öppen dag. Skulle man på detta sätt genom årlig skatt beskatta en inkomst, som utfaller periodvis, så att inkomsten kunde anses blifva till fullo beskattad, skulle det utan tvifvel medföra synnerligt stora svårigheter för de skattskyldige under alla de år af perioden, då de icke hafva inkomster att betala skatten med, och det skulle utan tvifvel också medföra en ganska stor fara och lockelse till att genom för tidig afverkning söka skaffa sig medel till betalning af skatten. Med riktig insikt af dessa förhållanden har också beskattning af skogen utvecklats sig på sådant sätt, att det torde icke kunna sägas något däremot, att i regel inkomster af skog blifva för lågt beskattade. Man har icke kunnat taga upp fastighetens taxering så hög med afseende å dess växande skog; eller genom att sammanlägga skatten år efter år fått så högt skattebelopp, som denna vid vissa tillfällen utfallande inkomst eljest skulle i jämförelse med andra inkomster vara skyldig att bära.

Man har nu under en lång följd af år sökt utfinna medel till afhjälpan af den olägenhet, som af ett sådant förhållande

blifvit följden både för stat och kommun. Det är väl åtminstone 30 år, som denna fråga stått på dagordningen, frågan om ett rationellare ordnande af skogsbeskattningen, och det visar bäst, huru svår och invecklad frågan är, att man ännu icke kommit fram till en verklig lösning af detta spörsmål. Jag tror mig dock kunna säga, att linjerna börja klarna, och att man därför kan hafva förhoppning om att småningom komma till rätta med skogens beskattning med hänsyn till såväl staten som kommunerna. Jag tror nämligen man nu börjar blifva allt mer och mer ense därom, att den upplösning af sambandet mellan statsbeskattningen och kommunalbeskattningen, som stått på dagordningen i afseende på skatternas reformering i öfrigt, äfven här skall kunna gifva tillfälle till ordnande af beskattning af skogen på ett med hänsyn till såväl det ena som det andra ändamålet rationellt sätt.

Hvad staten beträffar, tänker jag mig, att inkomst af skog skall beskattas, då den verkligen inflyter, d. v. s. då skogen afverkas, i form af inkomstbeskattning på ungefär samma sätt som all öfrig inkomsttaxering och beskattning. Jag är ingalunda blind för att stora svårigheter möta för ett fullt tillfredsställande anordnande af en sådan skatteform med afseende på skogen, men jag hyser för min del den säkra förhoppningen, att det skall visa sig icke vara mer omöjligt för oss här i landet att genomföra en sådan princip med afseende på statsbeskattningen, än hvad det i åtskilliga andra länder, där en sådan princip redan är genomförd, har visat sig vara förhållandet.

Med afseende på den kommunala beskattningen kan jag däremot för min del icke finna några hållbara skäl, hvarför man skulle lägga om själfva grunden för denna beskattning i förhållande till den, som nu för densamma är lagd. Fastighetsbeskattningen, i hvilken som sagdt inkomsten af skogen ingår, är ju en objektbeskattning, och det synes mig icke finnas någon anledning, hvarför man, då man söker få skatteproblemet, särskildt med hänsyn till kommunerna, löst på ett allt fyllicare sätt, så att olika slag af skatteformer där skola komma till tillämpning — det synes mig icke, säger jag, föreligga något skäl, hvarför man skulle stryka bort denna objektbeskattning för kommunernas vidkommande med afseende på skogen och öfvergå till något slags inkomstbeskattning, hvilket jag för min del tror skulle för kommunerna medföra ganska stora svårigheter. Jag tror därför, att det riktigaste sättet för kommunernas vidkommande är att tänka sig en objektbeskattning fortfarande för skogen, men utgående i form af accis, ungefär efter samma grunder, som i det föreliggande kungl. förslaget äro framlagda, men naturligtvis med andra skattesatser, med högre skattesatser, enär inkomsten af skogen ju uteslutande skulle uttaxeras genom accis, och den beskattning, som nu utgöres af skogen genom fastighetstaxeringen, måste komma att försvinna. Slutresultatet af detta skulle blifva, att fastighetstaxeringen skulle komma att mista all betydelse för skogsbeskattningen. För staten skulle ju fastighetstaxeringen icke blott med

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

afseende på skogen, utan också i öfrigt icke vidare hafva någon grundläggande betydelse. Skatten till staten skulle blifva en ren inkomstskatt. Med hänsyn till kommunen skulle den växande skogen, med undantag af den, som kan anses behövas till husbehof, skiljas från fastighetstaxeringsvärdet och beskattas genom en accis. Det är således utvecklingslinjer, som, såvidt jag förstår, med afseende på önskemålet synas fullkomligt sammanfalla med det syfte, som här i ett par motioner blifvit framhållet. Jag tänker härvidlag särskildt på de motioner, som äro afgifna af herr Barthelson i denna kammare och af herr Lundell i Andra Kammaren. Det är nu målet, dit man sträfvar. Men det går icke genast att komma fram till ett sådant mål. Reformarbete i allmänhet och icke minst på skattelagstiftningens område tager sin tid.

Efter hvad jag vid föregående tillfällen haft förmånen framhålla, är min uppfattning den, att först bör den direkta statsbeskattningens grund omläggas. Och sedan man blifvit färdig med det arbetet, kommer turen att taga i tu med kommunalbeskattningen. Om man också kan hafva vissa förhoppningar, att det icke skall dröja så länge, innan frågan om statsbeskattningen kan föreläggas Riksdagen till lösning, torde det dock därefter taga icke så litet arbete och följaktligen icke heller så liten tid i anspråk att kunna klart framlägga ett förslag till lösning af det kommunala skatteproblemet. Innan det kommunala skatteproblemet grundlinjer blifvit fastställda, synes mig en ytterligare definitiv och slutlig lösning af frågan om den kommunala skogsbeskattningen icke kunna tänkas. När nu en sådan lösning kan inträffa, är, efter hvad jag nyss har sagt, för närvarande omöjligt att förespä.

Emellertid har från kommunernas sida sedan lång tid tillbaka det utgjort ett föremål för klagan, att från skogen så klena tillskott lämnats till bestridande af kommunernas gemensamma utgifter. Denna klagan har gång på gång framförts här i Riksdagen och har slutligen år 1905 vunnit Riksdagens beaktande, så att Riksdagen då skref till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t, utan att afvakta en fullständig lösning af kommunalskattefrågan, täcktes låta utarbete och om möjligt redan nästkommande år för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af nu gällande skattelagstiftning, att inkomst genom beskattning af skogsafverkning må i större utsträckning, än för närvarande äger rum, tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning bedrifves. Såsom herrarna väl veta, så lyckades det icke tillmötesgå Riksdagens begäran så till vida, att redan året därpå, 1906, något förslag kunde för Riksdagen framläggas. Ja, icke ens året 1907 lyckades detta, emedan frågan, hvars närmare utredning uppdragits åt särskilda kommitterade, visat sig vara af den svårlösta beskaffenhet, att denna utredning tog längre tid, än hvad man hade väntat. Emellertid kom till förra årets Riksdag en proposition i detta ärende.

Syftet med denna proposition var ju, såsom herrarna väl er-

inra sig, ingalunda att söka åstadkomma en slutgiltig lösning af problemet angående den kommunala beskattningen af skogen. Det var endast och allenast att i full öfverensstämmelse med innebörden af Riksdagens skrifvelse år 1905 söka bereda ett tillskott till de kommuner, som däraf vore i behof, i form af skogsaccis till den skatt, som eljest utgick af skogen till dessa kommuner, och att detta skulle ske utan rubbning af grunderna för beskattningen i öfrigt, en rubbning, som, om den hade vidtagits, om förslaget lagts på annat sätt än såsom ett direkt tillägg till den redan nu befintliga skattereformen, hade kunnat ingripa störande i det förestående reformarbetet för den slutgiltiga lösningen af detta problem. Förslaget behandlades grundligt af lagutskottet. Lagutskottet tillstyrkte förslaget med en del ändringar. Förslaget antogs af Andra Kammaren, men förkastades af denna Kammare, om också med ganska liten majoritet och vid en mycket framskriden aftontimme, för att icke säga tidig morgontimme.

Insikten om det berättigade i den framställning, som Riksdagen år 1905 gjorde, har emellertid föranledt, att förslaget nu åter ligger före för Riksdagens behandling. Dessförinnan har en förnyad grundlig undersökning af förslaget ägt rum, en öfverarbetning af detsamma skett. I många fall har Kungl. Maj:t tagit hänsyn till de anmärkningar, som från lagutskottets sida i följd gjordes i den ena eller andra detaljen. I andra fall har frågan änyo pröfvats, men där ändring icke har skett, hafva goda skäl ansetts förefinnas för det af Kungl. Maj:t gjorda förslaget, och de skälen äro i propositionen angifna. Nu har propositionen behandlats af sammansatta bevillnings- och lagutskottet och ligger här nu före.

Utskottet har ställt sig synnerligen välvilligt mot propositionen. Äfven i de delar, där Kungl. Maj:t icke följt lagutskottets i följd gjorda anvisningar, har det sammansatta utskottet i år funnit sig kunna följa Kungl. Maj:ts förslag, hvilket jag ansett mig här böra framhålla för att därmed ytterligare stryka under, att undersökningen från Kungl. Maj:ts sida synes hafva varit grundlig, då den har utöfvat den effekten på utskottet.

Det är endast i ett afseende, som utskottet har funnit sig böra göra någon liten ändring i Kungl. Maj:ts förslag, och det är i afseende på tiden för ikraftträdandet. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle detta trädande i kraft ske den 1 januari nästa år, och den första upptaxeringen för accisen skulle äga rum under år 1910. Därvid har naturligtvis meningen varit, att alla de afverkningar, som under år 1909 ägt rum, också skulle blifva föremål för taxering. Nu har emellertid utskottet ansett det möta vissa svårigheter att år 1910 först göra deklaration för vederbörande och så verkställa taxering af den afverkning, som hade ägt rum redan i början af innevarande år, således innan lagen hade blifvit antagen; och därför föreslår utskottet, att den första taxeringen skall äga rum år 1911, men då afse hela tiden från den 1 oktober 1909 till den sista december 1910. Jag vill icke

Lagförslag om skogsaccis. neka till, att det kan finnas visst fog för utskottets framställning i denna del, men jag tillåter mig hafva en annan uppfattning om de stora svårigheterna af Kungl. Maj:ts förslag. Jag vill erinra, att 1902 års Riksdag beslöt, att 1903 skulle inkomstskatt införas med själfdeklaration rörande 1902 års förhållanden och således gående tillbaka till förhållanden, som hade passerat, innan lagen var af Riksdagen antagen. Jag tror icke, att det skulle i detta fall hafva varit synnerligen mycket svårare, i synnerhet som med afseende på de största, de mest gifvande skatteföremålen utan tvifvel tunningslistor och sådant förelåg, som kunde tjäna till efter rättelse likaväl vid taxeringen år 1910 som senare. Olägenheten med utskottets ändringsförslag är naturligtvis den, att kommunerna ett år senare komma i åtnjutande af det tillskott, som accisen var menad att bereda dem. Emellertid vill jag för min del säga, att jag ingalunda vill uppträda med något yrkande mot detta af utskottet enhälligt — med undantag af ett par reservanter, som reserverat sig måhända till stor del åtminstone ur annan synpunkt — framställda förslag. Jag anser nämligen, att det är af största vikt, om man vill förslaget framgång, att det därvidlag icke göres några skiljaktiga yrkanden i den ena eller andra detaljen.

Bland de reservanter, som hafva angifvit syftet med sin reservation, finnes det ingen, som har yrkat afslag. Det vill sålunda synas, som om förhållandena låge så, att utsikten till framgång kunde anses tämligen säker. Likvisst vill jag fästa uppmärksamheten på att i reservationerna förekomma några enskilda yrkanden, som skulle kunna vedervåga det helas framgång. Det är icke oviktiga skiljaktigheter, som där komma till synes. Så t. ex. har framställts yrkande därom, att afverkningsår skulle beräknas i stället för kalenderår, detta i öfverensstämmelse med hvad lagutskottet i fjol föreslog. Och vidare har det föreslagits, att taxeringsnämnden skulle få det uppdrag, som enligt propositionen och enligt utskottets förslag är lämnadt till kommunalnämnden. Och slutligen har ett yrkande gjorts angående minimum af det skogsvärde, som skulle vara fritt från accis. I propositionen och af utskottet har det satts till 200 kronor, men i reservanternas förslag till 100 kronor i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag i fjol.

Nu vill jag icke förneka, att goda skäl förefinnas för hvar och ett af dessa ändringsyrkanden, men jag tillåter mig fästa uppmärksamheten på den stora risk, som enligt min uppfattning förefinnes för att det hela möjligen kan bringas på fall, om särskildt vid denna tidpunkt af riksdagen kamrarna stanna i olika beslut, hvilka kanske i vissa fall skulle kunna komma att befinnas vara af en mycket svårt sammanjämningsbar beskaffenhet, och då det icke är så synnerligen lång tid, som kan ägnas åt sådana sammanjämningsförsök, tror jag risken är ganska stor i händelse af olika beslut i den ena eller andra kammaren. Jag

tror därför det vara försiktigast för alla, som vilja förslaget framgång; att hålla sig till utskottets förslag.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Jag skall endast be att i någon ringa mån få göra en gensaga mot dessa af reservanterna föreslagna ändringar.

Hvad kalenderåret beträffar, torde det tydligt framgå af propositionen, att hvarför detta är förslaget är i främsta rummet därför, att det är det enda möjliga sättet att kunna låta präfningsnämnden få taga hand om beskattningsfrågorna i andra hand i stället för Konungens befallningshafvande. Konungens befallningshafvande måste blifva andra instansen, om man tager afverkningsåret, och för mig har det syntts af vikt, att den andra instansen vore den beskattningsmyndighet, som är gemensam för hela länet och som kan taga upp beskattningsfrågor på annat sätt, än hvad Konungens befallningshafvande kan, ty Konungens befallningshafvande läser icke kunna komma att sysselsätta sig med annat än direkta besvär, under det att präfningsnämnden har att taga upp beskattningsfrågor af eget initiativ. Jag tror därför, att en större jämnhet och likhet i beskattningen skulle blifva följden af att präfningsnämnden finge taga hand om saken i stället för Konungens befallningshafvande. Detta är anledningen till att kalenderåret valts i stället för afverkningsåret, och om också något annat skäl anförts vid sidan däraf, är detta i alla fall det hufvudsakliga och det, hvilket jag för min del anser vara af en synnerligen reell innebörd.

Hvad beträffar att taxeringsnämnden borde hafva hand om detta i stället för kommunalnämnden, är jag af den mening, att detta vore nog lyckligare och bättre, om blott det låte sig göra under nuvarande förhållanden. Hade Kungl. Maj:t fått hvad Kungl. Maj:t begärde för ett par år sedan just med afseende å taxeringsnämnderna, nämligen tillstånd att tillsätta, förutom ordföranden i taxeringsnämnden, jämväl ett ombud därstädes; hade det antagligen kunnat låta sig göra att ålägga taxeringsnämnden detta ökade arbete. Men som förhållandena nu äro, har taxeringsnämndens ordförande alldeles för mycket på sina skuldror, för att man skulle kunna tänka sig, att han äfven borde öfvertaga besväret med dessa saker. Under sådana förhållanden har jag icke kunnat annat än gå till kommunalnämnden, och det har ju också från sakkunnigt håll vitsordats, att saken låter sig mycket väl utföra. Jag vill emellertid säga, att för min del tänker jag mig utvecklingen i framtiden sådan, att när taxeringsmyndigheternas och särskildt taxeringsnämndens sammansättning kommer att blifva ordnad på ett annat sätt, än nu är fallet, någonting, som med all säkerhet blir nödvändigt i sammanhang med omläggningen af beskattningen i öfrigt, torde taxeringsnämnderna nog blifva utrustade med organer, som göra det icke allenast möjligt, utan äfven mycket lämpligt att lägga denna beskattningsangelägenhet på taxeringsnämnden, men så som det nu är ordnad tror jag, som sagdt, att det är alldeles omöjligt.

Hvad den sista skiljaktigheten beträffar om ett minimum af

Lagförslag om skogsaccis. (Forts.) 100 i stället för 200 kronor, är ju alldeles klart, att jag i grund och botten icke skulle hafva någonting däremot att invända, då ju detta förslag i fjol framlades från Kungl. Maj:ts sida. Men då utskottet i fjol var så godt som enligt i att sätta en gräns af 200 i stället för 100 kronor och detta redan då fick innebörden af att anses vara en medelsiffra, som gick emellan det yrkande, som från Andrakammarhåll blifvit motionsvis framställt och som gick ut på ett minimum af 300 kronor, och den af Kungl. Maj:t föreslagna siffran 100 kronor, har jag i år ansett mig böra taga detta såsom en ganska bestämd anvisning från Riksdagens sida och har därför satt in denna siffra 200 kronor, därvid jag också vill fästa uppmärksamheten på att jag i grund och botten icke tror det hafva någon betydelse ur skattesynpunkt, då den högsta accis, som kan utgå på ett belopp af 200 kronor, är 4 kronor.

Jag tror därför för min del, att de anmärkingar, som blifvit gjorda i det ena eller andra afseendet mot utskottets förslag, i hvarje fall icke kunna anses vara af den beskaffenhet, att därför ett fall af hela förslaget bör riskeras. Jag tillåter mig därför att varmt uppmana alla dem, som icke vilja riskera ett sådant fall, att ansluta sig till utskottets förslag. Efter allt att döma, ligger frågans utgång i år liksom i fjol i Första Kammarens hand. Då jag, i liflig känsla af det trängande behovet för en mängd kommuner att af skogen erhålla ett större tillskott än hittills till täckande af sina gemensamma utgifter, har funnit mig skyldig att tillråda Kungl. Maj:t att för andra gången framlägga ett förslag i detta ämne, är det tydligt och klart, att det för mig måste med hänsyn till min ställning vara en angelägenhet af den allra största vikt, att icke förslaget i år likasom i fjol faller på Första Kammarens beslut.

Jag tillåter mig yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Ridderbjelke: Som herrarna se, har jag reserverat mig alldeles blankt, och det har jag gjort därför, att jag i stort sedt fortfarande har samma åsikt i afseende å det nu föreliggande förslaget, som jag hade förra året, nämligen att det icke hvilar på någon rättvis grund samt att det kommer att inom kommunerna föranleda mycket trassel och obehag. Men för att vara både välvillig och tillmötesgående har jag i år inom utskottet gjort allt hvad i min förmåga stått för att få lagen formulerad så, att jag kunde gå med på den, d. v. s. så, att den icke skulle bli så förhatlig, som jag tror den nu kommer att blifva, men det har tyvärr icke lyckats mig. Särskildt var det i ett par punkter, som jag ansåg det vara alldeles nödvändigt att ändra lagen. Dels önskade jag nämligen få den bestämmelsen införd, att alla, som afverka skog, skola vara skyldiga att erlægga accis, och dels ansåg jag, att lagen ovillkorligen borde gälla endast under vissa, provisoriskt bestämda år. Men, som sagdt, ingendera delen mäktade jag att genomföra i utskottet.

Efter de allvarliga ord, som finansministern nyss yttrat, är det ingalunda angenämt, utan snarare ganska smärtsamt att ej kunna instämma med honom, men jag kan icke gå ifrån min åsikt, och med denna kan jag icke annat än yrka afslag på utskottets hemställan.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Herr Bohnstedt, Knut: Äfven för mig kan det kännas svårt att uppträda såsom försvarare af min motion efter det yttrande, som herr statsrådet nyss afgifvit, men, då jag har min bestämda åsikt, må det icke förtänkas mig, att jag framhåller densamma.

Då Riksdagen år 1905 skref till Kungl. Maj:t, skedde detta i anledning af bevillningsutskottets förslag, och denna skrivelse hade till följd tillsättande af skogsbeskattningskommittén, hvars utlåtande sedan blifvit lagdt till grund för Kungl. Maj:ts förslag åren 1908 och 1909. Riksdagsskrifvelsen af år 1905 har finansministern nyss läst upp, men det kanske torde tillåtas mig att få uppläsa den ännu en gång, ty hvad Riksdagen då skref är en mycket viktig faktor i denna fråga. Riksdagen anhöll om framläggande af »förslag till sådan ändring af nu gällande skattelagstiftning, att inkomst genom beskattning af skogsafverkning måtte i större utsträckning än för närvarande äger rum tillgodokomma de särskilda kommuner, inom hvilka skogsafverkning bedrefves.» Om man nu granskar denna skrivelse, står det åtminstone för mig tydligt, att här gäller det egentligen den norra delen af Sverige, och där är ju verkligen, kan man säga, en skogsaccis både rättvis och behöflig, om man betänker hvilka stora kvantiteter virke, som hvarje år nedfraktas på de större älfvarna i Norrland för att försägas nere vid kusten, och detta utan att de kommuner, från hvilka skogen afverkas, egentligen få någon inkomst däraf. Detta är således för mig ett klart bevis på att frågan egentligen är en Norrlandsfråga och har såsom sådan uppkommit. Men om man nu vill skaffa norra delen af Sverige skatteinkomster, behöfver man väl därför icke lyckliggöra hela det öfriga Sverige med samma skatt, ty, mina herrar, förhållandena äro icke jämförliga, enär den öfre delen af Sverige innehåller hufvudsakligen skogar såsom beskattningsföremål, då däremot uti den södra delen jordbruket och industrien få bära den kommunala beskattningen och hafva kraft därtill samt därför ej heller äro i behof af någon skogsaccis. Skulle nu denna skogsaccis komma till stånd äfven för det mellersta och södra Sverige, säger jag, likasom lagutskottet sade år 1908, att det då blir en dubbelbeskattning, därför att på många ställen fastighetstaxeringarna inom södra delarna af vårt land äro så afsevärdt höga, att redan i den skatt, som de nu få utgöra, kommunen likasom staten kan anses hafva en accis. Och jag förmodar, att de flesta af de herrar inom denna kammare, hvilka representera det sydliga Sverige och som känna till förhållandena på landet, måste erkänna, att dessa verkligen äro sådana som jag här framhållit. För min del anser jag, att man först bör göra skogsfastighets-

Lagförslag
om skogsaccis.

(Forts.)

taxeringarna mera likartade och mera rättvisa, än hvad nu är förhållandet, och sedan må man börja med att förändra beskattningen. Ty skatter skola väl uttagas först om behof föreligger, och sådant behof förefinnes icke för Sveriges södra halfva, hvaremot den helt säkert påkallas af förhållandena i det nordliga Sverige. Tag då ut den provisoriskt där, tills man hinner ordna om skattelagstiftningen.

Om herrarna tagit kännedom om min motion, framgår däraf hvad taxeringen är i den trakt af Nerike, där jag har mitt hemvist. Däraf finna herrarna, att afrösningsmarken är beskattad till 120 kronor per hektar och i afrösningsmarken inberäknas allt utom mossar, således hagar med glesa skogsbestånd samt skogsmarken, antingen den är kalmare eller nyplanterad, medelålders eller mogen skog; och ställen finnas, där taxeringen är ännu högre, likasom andra, där den är lägre. Jag betalar alltså redan nu efter denna taxering en afsevärd accis till kommunen och äfven, kan jag säga, till staten.

I min motion har jag hemställt, att om Riksdagen ansåge det vara behöfligt för det norra Sverige att få denna accis, borde Riksdagen äfven besluta en sådan. Skillnaden mellan mitt förslag och utskottets består egentligen däri, att utskottets förslag lyckliggör hela Sverige med denna accis, då jag däremot endast önskat skipa rättvisa för de fyra nordligaste länen, så att kommunerna däruppe måtte få sin skäligen andel af skogsvärdet.

Då jag ingaf min motion, hade jag nästan hoppats, att den skulle kunna blifva en medelväg, som till och med af regeringen skulle kunna accepteras, därför att i min motion ligger hufvudpunkter uti att man bör komma till en skogsaccis, och det är ju äfven en af finansministerns hufvudpunkter. För resten har jag i min motion blott fäst mig vid den del af Sverige, som jag anser vara i behof af denna skogsaccis, och där man sålunda, enligt min åsikt, borde kunna få draga fördel af densamma under den tid, som kräfvades för uppgörande af ny skattelagstiftning.

Jag får således yrka bifall till § 1 i lagen om skogsaccis med det tillägg, att efter orden »för afverkad virke» måtte inflyta »inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län», hvarigenom således första punkten i 1 § skulle få denna lydelse:

»För afverkad virke inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län skall till den kommun, där skogen är belägen, i den ordning, här nedan sägs, i allmänhet erläggas en afgift, benämnd *skogsaccis*.»

Friherre De Geer: Jag har med ledsnad hört, att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet fäster en så synnerlig vikt vid utgången af denna fråga. Jag beklagar detta på det högsta, men å andra sidan kan jag omöjligen förstå, att denna frågas vare sig beskaffenhet eller vikt är sådan, att icke kammaren bort få bedöma densamma efter rent objektiva grunder. Hade det varit

fråga om att i dessa bistra tider skaffa staten en ökad inkomst, skulle jag kunnat förstå finansministerns uppfattning, men så är icke förhållandet, utan meningen med hela denna lag är ju att söka afhjälpa ett sedan länge existerande missförhållande särskildt i de norrländska skogssocknarna. Detta missförhållande eller missnöje har räckt mycket länge och har slutligen ansetts medföra ett så trängande behof, att man måste göra någonting för att afhjälpa detsamma utan att afvakta den större reform af såväl statens som den kommunala beskattningen, hvarpå vi vänta och som vi nyss hörde hafva kommit i det läge, att det icke behöfver dröja så synnerligen lång tid, förrän lagstiftaren kan taga i tu därmed. Staten går ju obestriddigen i alldeles samma grad som kommunen i mistning af inkomster, så länge det missförhållande ännu är rådande, att skogsfastigheter icke äro uppskattade till sitt fulla värde, men det är en sak, som i den kungl. propositionen icke anses vara af någon så synnerligen stor betydelse. Det heter nämligen på sid. 38, att med afseende på statsskatten betyder den för låga beskattningen af vissa skattskyldige i stort sedt allenast en minskad inkomst för staten. Det medgifves visserligen, att sålunda uteblifna skattebidrag kunna medföra en öfverflyttning på andra skattskyldige af skattebördan, men praktiskt taget kan en sådan inverkan i allmänhet icke påvisas. Ja, det kan nog hända, att den icke kan påvisas, men uteblifver en inkomst, får man nog söka skaffa en annan åt staten likaväl som åt kommunen, om utgifterna skola kunna bestridas.

Hade det nu varit fråga om att på samma gång tillgodose statens intresse, skulle jag kunnat förstå, om man ville göra skogsbeskattningen till en alldeles fristående beskattningsfråga, men det är ju icke meningen och det var nog icke heller meningen med de framställningar, som gjorts i detta ämne, ty de afsågo nog icke införande af någon särskild kommunalbeskattning, utan endast en annan fördelning af skatten, såsom man kan se af Norrlandskommitténs yttrande, hvilket återfinnes på sid. 29, hvarest kommittén påpekar »den ogynnsamma ställning, de egentliga skogssocknarna intoge i beskattningsafseende». »En rättelse häraf», heter det, »måste mynna ut däri, att den inkomst af trävarurörelse, som nu i regel taxerades, där förädlingsrörelse ägde rum, komme att till viss del i beskattningsafseende öfverföras till skogskommunerna». Af Riksdagens skrifvelse, som den föregående talaren nyss refererade, kan man ju ej precis se, hvad Riksdagen tänkt sig, men hufvudsaken var emellertid, att skogskommunerna skulle få någon del i beskattningen af trävarurörelsen. Kammarrätten har en gång yttrat sig i detta ärende — det var öfver 1894 års kommittéförslag — och då ifrågasatt, att af den beskattningsbara inkomsten utaf trävarurörelsen en viss bestämd andel borde upptagas till beskattning inom den eller de kommuner, hvarifrån de i rörelsen använda skogsprodukterna hämtats. Detta anser emellertid finansministern icke vara rättvist, men hvarför, kan jag icke förstå. Det är nu så, att *en* kommun får hela skatten från den rörelse, som

Lagförslag
om skogsaccisa.
(Forts.)

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

bedrifves inom två kommuner. Jag tycker, att det då skulle vara rättvisare, att man delade på den, så att vardera kommunen fick något. Häremot invändes, att en sådan fördelning skulle blifva godtycklig. Visserligen kan det vara möjligt, men är det då icke lika mycket eller mera godtyckligt, när man säger: taxeringen är visserligen ojämn, i somliga fall har man tagit skäligen hänsyn till skogen, i andra fall föga eller icke alls, och för att råda bot på detta tager man nu och lägger till en skogsaccis, lika för alla, och anser, att på det sättet får alla skatta lagom.

Herr statsrådet medger också på sidan 43, att man tills vidare får nöja sig med en summarisk skattepåföring. Jag tror, att man i stället för summarisk här likaväl skulle kunna använda ordet godtycklig, som om det vore fråga om att dela upp skatten emellan tvenne kommuner. Hela det resonemang, som sedan förekommer på sid. 43 för att visa att det icke är fråga om någon dubbelbeskattning, är fullkomligt riktigt, om man tager beskattningen så att säga i klump, om man säger, att fastigheterna i allmänhet icke äro tillräckligt uppskattade med hänsyn till skogstillgången, att dessa därför få betala för litet och att det alltså vore rättvist att här pålägga en tilläggsskatt. Ja, det låter ju mycket rättvist och bra, men tänker man sig sedan detta i tillämpningen; i det konkreta fallet, så är det enligt min mening slut med rättvisan. Jag vågar nämligen påstå, att i det sydliga Sverige eller åtminstone i det län, som jag representerar, finnes det ett stort antal fastigheter med skog, hvilka numera äro så högt upptaxerade, att taxeringsvärdena sammanfalla med eller åtminstone mycket nära uppgå till försäljningsvärdena. Skall man nu för en dylik fastighet erlagga en extra kommunalskatt, betyder ju detta naturligtvis, att ägaren af en fastighet med skog skall i högre proportion än ägaren af en fastighet utan sådan bidraga till kommunens utgifter. Det kan således i en sådan kommun, där taxeringen är någorlunda riktig, inträffa, att ägaren af ett skogshemman kommer att få betala jämförelsevis högre kommunalskatt än ägaren af ett skoglöst hemman, oafsedt om detta hemman t. ex. har prima sockerbetsjord. Jag tror, att man i somliga trakter skall få mycket svårt att inse rättvisan i detta.

Det föreliggande förslaget är därför också, enligt min mening, ett utslag af en mycket summarisk rättvisa. En del skogsägare betala för litet, hvilka som göra det, kan icke utrönas; och därför lägger man en extra skatt på dem allihop. Att de, som redan betala fullt ut, få detta tillägg — det är ledsamt, men det kan icke hjälpas. Nu torde man invända, att det där kan ju vara sant på sina ställen, men i det stora hela är det inte så farligt, de flesta skogsägarna betala nog för litet, och det är i alla fall blott i Norrland och i andra skogrika trakter, där den här accisen kan komma att blifva af någon större betydelse. Ja, det må nu så vara, men om också icke de summor, som i mellersta och södra Sverige kunna komma att utgå i form af accis, komma att blifva så betydliga som i Norrland, får man väl ändå, när det är fråga

om att stifta beskattningslagar, icke alltför mycket fästa sig vid det belopp, hvarom det rör sig, utan man bör väl i främsta rummet tänka på att göra beskattningen så rättvis som möjligt, det må för öfrigt röra sig om mycket eller litet.

Här anfördes i fjor af flere talare, att man visste, att under de då pågående taxeringarna fastighetsvärdena blifvit ganska väsentligt höjda. Sedan därefter frågan om skogsaccis hade fallit, sammanträdde på sommaren pröfningsnämnderna för att pröfva den taxering, som då var gjord. I den pröfningsnämnd, där jag fungerade som ordförande, förekom en massa fall, där på yrkande af dem, som hade att bevaka kronans rätt, taxeringarna just på sådana här fastigheter med skog blifvit höjda, därför att man visste, att ägarna hade en årlig inkomst af sin skog. Pröfningsnämnden, som visste, att frågan om skogsaccis hade fallit, ställde sig i allmänhet på kronoombudens sida och höjde ganska betydligt taxeringsvärdena just på sådana fastigheter. Jag är alldeles öfvertygad, att, om skogsaccisen då varit antagen, pröfningsnämnden ingalunda skulle ha förfarit på samma sätt.

Hvad skall nu folk säga, om, sedan fastighetstaxeringen väl blifvit fastslagen på detta sätt för fem år, man ändå till sist får skogsaccisen. Det blefve ett mer än vanligt eklatant bevis på den osäkerhet i fråga om beskattning, öfver hvilken man så ofta talar. Jag tror dessutom, att den erfarenheten kommer att verka mycket litet uppmuntrande på de lokala taxeringsmyndigheter, som nu försökt göra sitt bästa för att ställa sig gällande lag till efterrättelse. Blir det nu skogsaccis, kan man vara ganska säker på, att, nästa gång fastighetstaxering kommer i fråga, beskattningsnämnderna komma att se saken på ett helt annat sätt, och den, som blir lidande på det, är staten.

Det var nog ett ganska godt stycke arbete, som utträttades af taxeringsmyndigheterna i fjor. Om man ser på tabellen sid. 41, finner man, att för hela riket taxeringsvärdena höjdes med 16 procent. Särskildt i de fyra norrländska län, för hvilka frågan har den största betydelsen, höjdes värdena med respektive 24, 26, 29 och 38 procent. Det medgifves också i propositionen, att under senare tider taxeringsmyndigheterna lagt i dagen ett tydligt sträfvanne att vid fastighetstaxeringen mer än förut beakta den växande skogens värde. Detta tycker jag för min del borde hafva gjort behovet af denna skogsaccis mindre trängande, i synnerhet som vi, hur man än räknar, väl i år måste befinna oss ett år närmare den tidpunkt, då en genomgripande skattereform kan komma, än vi voro i fjor. Om man härtill lägger, att om, såsom herrarna kunna se i herr Lindhagens motion, det icke tyckes finnas så särdeles mycket skog kvar i den stora mängden af dessa Norrlandssocknar, kommer ju, såsom han påstår, den här beskattningen i alla fall för sent. Bolagen hafva redan tagit hvad som funnits. Jag tycker, att äfven detta talar för, att det icke skulle vara så synnerligen trängande att pålägga hela landet denna extra

Lagförslag om skogsaccis. beskattning blott för att hjälpa de socknar i Norrland, som ännu hafva skog kvar.

(Forts.)

Beträffande själfva lagen hade jag i fjor tillfälle att uttala mina betänkligheter. Jag vill naturligtvis icke trötta kammaren med att upprepa dem. Jag vill endast be kammaren noga tänka, om det verkligen kan vara lämpligt och klokt att göra kommunalnämnderna till beskattningsnämnder. Statsrådet anser visserligen, sid. 67, att man icke kan hysa något tvifvel om dessa nämnders sakkunskap på området. »Kommunalnämnderna bestå», heter det, »till öfvervägande del af jordbrukare, hvilka ju i regel måste förutsättas hafva kännedom om skogsafverkning och utbytet däraf samt om gällande pris å skogsalster». Ja, det kan nog hända, att det är så ännu i allmänhet. Men hvem kan garantera, att, sedan den nya kommunallagen tillämpats i några år, förhållandet blir detsamma?

Vidare har det mot kommunalnämndens opartiskhet framställts ganska starka betänkligheter af två ledamöter i kammarrätten, som uttalat, att det måste möta synnerligen stor betänklighet att låta kommunalnämnden, som bestode af kommunens egna valda förtroendemän och hade att bevaka kommunens intresse samt således vore part i saken, själf i första hand verkställa den grundläggande taxeringen af virkets skogsvärde. Väl lämnades det den skattskyldige öppet att anföra besvär hos pröfningsnämnden, men bevisbördan kastades öfver på honom, likasom föreskrifterna om deklaration och besvärstid erbjöde många falluckor för den på hithörande områden obevandrade. Däremot invändes nu, att äfven taxeringsnämndens ledamöter ju väljas af samma väljare, som tillsätta kommunalnämnden, endast med den skillnad, att i taxeringsnämnden finnes en af offentlig myndighet förordnad ordförande. Ja, men det är just en synnerligen viktig skillnad mellan dem, och det är just det, i förening med att taxeringsnämndernas ledamöter utses för detta särskilda uppdrag, som gör dessa nämnder så mycket mer kompetenta än kommunalnämnderna att taga befattning med dylika frågor.

Slutligen kan jag icke finna annat, än att det här är en bra stor apparat att besvära hela landet med blott för att råda bot på ett missförhållande i de norrländska länen och en del andra skogrika trakter. Allmänheten har minsann ganska tillräckligt besvär med de vanliga själfdeklarationer, som åligga den. Skall det nu komma skogsdeklarationer också, blir det väl mycket i förhållande till hvad som därigenom vinnes. Det är nog icke så litet besvär att göra de där deklarationerna. Det är ju ej blott, att man skall räkna ut kubikmassan af det virke, som fällts, utan man skall äfven deklarerera så noga, att man skall upptaga vindfällan, toppar och annat affall, såframt det säljes eller användes till något annat ändamål, än hvad som står i omedelbart sammanhang med jordbruksfastigheten. Om det t. ex. finnes ett bruk på fastigheten, skall det deklarereras ej blott hvad som brännes upp på bruket, utan äfven t. ex. det risbränsle, som tilldelas brukets arbetare. Jag

tror, att det kan blifva ganska besvärligt för många att sätta upp de där deklarationerna, och jag är mycket rädd, att man i allmänhet icke kan få så synnerligen stor hjälp af kommunalordföranden. Det åligger honom enligt 16 § att lämna upplysningar i allt, som rör uppgiftsskyldigheten, men jag hyser mina tvifvelsmål, om han alltid kan vara kompetent därtill.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

För min del är jag ingalunda af den meningen, att afkastningen af skog på något sätt skall undandragas beskattning eller i någon som helst mån beskattas lindrigare än andra beskattningsföremål, och vore det fråga om att skaffa staten en ökad inkomst, skulle jag gärna vara med om en effektiv ny beskattning, äfven om den vore förenad med besvär och svårigheter, blott den vore byggd på rättvis grund, men att underkasta hela landet en beskattning, som i vissa landsdelar ovillkorligen kommer att medföra bestämd orättvisa och som dessutom är förenad med en så stor och i många afseenden så bristfällig apparat som denna skogsaccis, det kan jag för min del icke vara med om. Jag ber därför att få förena mig i herr Ridderbjelkes afslagsyrkande.

Herr Åström: Då jag tillhört skogsskattekommitténs majoritet och gillat det förslag till skogsbeskattningens ordnande, som nämnda kommitté föreslagit, är det ju ganska naturligt, att jag ej skall känna mig tillfredsställd med det förslag, som här nu föreligger. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har ej velat taga steget fullt ut och på en gång ordna skogsbeskattningsfrågan, utan i stället föreslagit införande af en extra skatt för kommunalt ändamål under namn af skogsaccis. Såsom skäl härför angifves, att ett fullständigt ordnande af skogsbeskattningen nu skulle kunna verka hindrande på den omläggning af beskattningsväsendet i allmänhet, som herr statsrådet ämnar föreslå. För min del måste jag beklaga, att herr statsrådet har denna syn på saken, då jag är öfvertygad om, att ett ordnande af skogsbeskattningen måste föregå alla andra reformer på beskattningsområdet.

Skall den direkta statsskatten uttagas i form af inkomstskatt, måste den beräknas å en nettoinkomst, men hvad är nettoinkomst af skog? Jag vill för min del här fastslå, att det icke ligger inom möjlighetens gränser att nöjaktigt utröna nettoinkomsten af ett skogsbruk. Den långa tid, som förflyter mellan sådd och skörd, gör detta omöjligt. Skogsbruk lämnar nog inkomst, men hvad som deraf är nettoinkomst kan man icke beräkna, endast tillnärmelsevis antaga. Vid en skattereform, som afser att genom inkomstskatt uttaga större skattebelopp, torde dock vara nödvändigt att tillse, att skatten beräknas å nettoinkomsten. Skall emellertid frågan om ordnandet af skogsbeskattningen anstå, till dess frågan om inkomstskatten blifvit ordnad, då kan jag ej finna, att det föreläggat skäl att nu framlägga det föreliggande förslaget.

I den kungl. propositionen yttrar herr statsrådet, att taxeringen å skogsfastighet understiger det verkliga värdet, och att det finnes en bred marginal för en tilläggsbeskattning. Denna

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

marginal vill herr statsrådet utfylla genom den i den kungl. propositionen föreslagna skogsaccisen och säger därom å sid. 42: »Det gäller således nu att för kommunens vidkommande söka suppleras skogsbeskattningen med en skatteform, som tillsammans med den skatt, som uttages på grund af fastighetstaxeringen, innebär en skälig beskattning af skogsbruket.» Jag har sålunda anledning att utgå från den förutsättningen, att skogsaccisen skulle blifva en supplerande fastighetsskatt, och däraf torde böra följa, att taxeringsmyndigheterna ej skola åsätta fastigheterna hela deras taxeringsvärden, utan alltid lämna en skogsaccisen motsvarande marginal. Men hvartill tjänar då skatten? Kommunen kan den ju ej bereda någon fördel, då den erhåller en motsvarande minskning genom lägre fastighetsskatt. Vägkommunen, landstingskommunen och staten skulle genom den lägre fastighetsskatten gå i mistning af en dem tillkommande skattekölla. Skatten skulle sålunda ej, såvidt jag kan förstå, i detta fall blifva till fördel för någon. Skulle däremot inträffa, att taxeringsmyndigheterna ej följa herr statsrådets uppfattning om den s. k. marginalen, utan, såsom för närvarande visst ej är ovanligt, åsätta taxeringsvärdet med ledning af köpesumman för fastigheten; då blifver den föreslagna skogsaccisen en dubbelbeskattning, ett förhållande, som säkerligen ej kan resoneras bort.

Om jag sålunda icke anser, att det kungl. förslaget i och för sig skulle komma att verka tillfredsställande såsom en lösning af skogsskatteproblemet, har jag dock hyst den förhoppningen, att det skulle kunna innebära ett steg i rätt riktning såsom ett försök att åvägabrinda en taxering för att uttröna afkastningen af skogsbruk. För att detta försök skulle kunna hafva någon betydelse och något värde för skogsbeskattningens ordnande, måste dock skatteplikten läggas på ägaren eller i de fall, då skogen vore på afverkningsrätt upplåten, på afverkningsrättsinnehafvaren. Jag har därför ock i detta hänseende tillåtit mig att väcka en motion. Utskottet har emellertid lika med Kungl. Maj:t funnit det vara lämpligt, att den skatt, som här är i fråga, skall läggas på afverkaren. Mitt skäl för att med min röst stödja det kungl. förslaget har härigenom förfallit.

Det är emellertid svårt för mig att förstå, hvarför utskottet funnit de af Kungl. Maj:t i detta hänseende anförda skälen så starka. Naturligtvis kan det möta svårigheter vid tillämpning af skogsskattekommitténs förslag, men huru stora dessa svårigheter än kunna vara, torde svårigheterna vid en tillämpning af det nu föreliggande förslaget icke vara mindre. Jag vill ej ingå på någon detaljgranskning af förslaget, men kan ej underlåta att framhålla en sak. Det skulle vara intressant att veta, huru man tänkt sig, att det stadgande skall kunna tillämpas, som finnes i sista momentet af förslagets 5 §. Här föreskrifves nämligen, att, om virke säljes, sedan det blifvit fälldt, men innan det blifvit så tillredt och upplagdt, att dess mängd kan bestämmas, det skall åligger säljaren att deklarerera virkets kubikmassa och stycketal. Huru

skall detta tillgå? I praktiken skall det gifvetvis visa sig vara omöjligt för den, som under sådana förhållanden blifvit accispålig, att fullgöra sin deklarationskyldighet. Utan att han känner, hvilken kubikmassa virket haft, åligger honom skyldighet att deklarerera och lämna uppgift härom.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Öfvertygad som jag är, herr vice talman, om att en fråga som denna skall under alla förhållanden snart få sin lösning, och öfvertygad om att det nu föreliggande förslaget, om det blefve antaget, skulle mera skada än gagna en sådan lösning, anhåller jag att få instämma med dem, som yrkat afslag å förslaget.

Herr Wester: Beskattningen af skog synes alltjämt vara en lika svårlöst och tvistig fråga, som den förut varit inom Riksdagen. Den har stått på dagordningen i omkring 30 år, och vid hvarje motion och proposition, som framkommit till Riksdagen, har man haft sina invändningar och sina farhågor, alldeles som i dag, och hvarje förslag har fallit på denna kammares motstånd. Jag tror, att, om vi skola vänta på ett förslag, som tillfredsställer alla i denna kammare, vi nog få vänta till tidernas ända, ifall vi icke till sist bli tvungna att taga ett förslag, som är sämre än det, som nu föreligger.

Hvad är det då, som gör, att denna skogsbeskattning är en så svårlöst fråga? Ja, det är bland annat, att förhållandena äro så olika inom olika delar af vårt land äfvensom att skogens växttid är så lång mellan sädd och skörd. Det är af dessa orsaker, som det synes mig vara alldeles nödvändigt att få till stånd en skogsbeskattning, som icke hänger tillsammans med fastighetstaxeringen, utan beskattar skogen, när den afverkas. Är denna princip riktig, så är skogsaccis också det rätta.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att skogsaccisen icke beskattar skogen, när den växer, såsom bevillingstaxeringen gör, utan beskattar den först när den afverkats, d. v. s. när den ger inkomst. Det har sagts i dag, och det har ofta upprepats, att detta är en orättvis dubbelbeskattning så länge den höga fastighetstaxeringen kvarstår, och man kan ej helt komma från den tanken. Men skogsaccisen är en kommunalskatt och icke en statskatt. Således blir det åtminstone ingen dubbelbeskattning i förhållande till staten, och hvad beskattningen till kommunen beträffar, får ju den, som betalar skogsaccisen, ofta en viss ersättning genom minskade kommunalutskylder. Och för öfrigt, mina herrar, vid hvarje omläggning af skattesystem skall det alltid komma att uppstå svårigheter, men är principen riktig, skall nog det nya skattesystemet i sin fortsatta utveckling gifva oss större rättvisa och större säkerhet i beskattningsfrågor, än för närvarande är förhållandet.

Jag tror dessutom icke, att man har så mycket skäl till klagan öfver hvad som här är föreslaget. Det är en så ytterst lindrig beskattning, att den knappast kan tänkas mindre. Själfva skatten är ofta nog i jämförelse med besväret liten. Och dessutom är den

Lagförslag
om skogsaccis.

(Forts.)

som sagdt en kommunalskatt, som icke kan ändras genom en gemensam votering; utan först genom samstämmiga beslut i kamrarna. Då det ligger så stor vikt på att principen i afseende å skogsbeskattningen blir af Riksdagen fastställd och den princip, som regeringen nu föreslagit, ovillkorligen är den rätta, skulle jag vilja önska framgång åt utskottets förslag.

Jag har reserverat mig i afseende å den myndighet, som skall verkställa taxering. Jag tror, att det ligger mycket stor vikt på, hvilken som får hand om att verkställa denna taxering. Det skulle vara en löjlighet att säga, att vi skola hafva en taxeringsnämnd, som skall taxera fastigheterna, och en annan taxeringsnämnd eller kommunalnämnden, som skall taxera skogen. Det är en omgång som är högst olämplig, och jag vill påpeka, hvilka stora förutsättningar taxeringsnämnden har i detta afseende framför kommunalnämnden. I taxeringsnämnden utser Konungens befallningshafvande ordförande, och Konungens befallningshafvande må då tillse, att en sakkunnig person väljes! Kan man icke få denne inom en kommun, så kan lämplig person utses äfven om han är från annan kommun. Vid val af ledamöter i kommunalnämnden är man begränsad inom kommunen. Kommunalnämnden är dessutom vald för helt andra uppgifter. Finansministern yttrade också, att han anser, att det vore fördelaktigare och bättre, att taxeringsnämnden hade frågan om hand; men han befarade, att taxeringsnämndernas ordförande därigenom finge alltför mycket arbete sig ålagdt. Ja, det kan ju hända, i synnerhet sådana år, då fastighets-taxeringen skall omläggas. Under andra år tror jag, att det mycket väl går för sig; och dessutom kan ju taxeringsnämnden förses med ett sakkunnigt biträde, som på sin tid föreslogs.

Nu kan man befara, trodde finansministern, att, om kamrarna stanna i olika beslut i en eller annan paragraf, hela förslaget härigenom skulle äfventyras. Jag tror mig veta, att man i Andra Kammaren är synnerligen angelägen att få fram detta förslag, och därför kommer man nog där att i viktiga frågor följa denna kammares beslut. Jag har redan hört, att i afseende å beskattningsåret i fråga om huruvida det skall vara afverkningsår eller kalenderår komma reservanterna från Andra Kammaren icke att hålla på sin uttalade mening, därest denna kammare tager ett beslut, som går i annan riktning. Och om denna kammare nu bestämmer sig för taxeringsnämnden, kan det icke bringa förslaget på fall, ty man kan ju vid en blifvande sammanjämkning möjligtvis tänka sig, att Första Kammaren i en sådan punkt får frånträda sitt beslut. Men tager kammaren taxeringsnämnden såsom den myndighet, som skall verkställa denna taxering, så är det möjligt, att Andra Kammaren äfven går med därpå. Under sådana förhållanden skall jag, herr vice talman, då vi komma till 4 §, be att få yrka bifall till min reservation i denna punkt.

Herr von Baumgarten: Alla de kungl. propositioner och motioner i beskattningsfrågor, som hafva inkommit på kamrarnas

bord under de sista 25 à 30 åren, visa ju tydligt, att vår skattlagstiftning ej är till allmän belåtenhet eller sådan, som man önskar; att den skulle vara. Man hör också i dessa salar ganska ofta dels offentligt, dels enskildt man och man emellan yttranden, att vår jordbruksbeskattning, med afkastningen beräknad till 6 procent af taxeringsvärdet, medan däremot i fråga om annan fastighet afkastningen icke beräknas till mer än 5 procent af taxeringsvärdet, icke är sådan, som önskligt vore. Af en vanlig jordbruksfastighet kan man i allmänhet icke beräkna afkastningen till mer än 4 procent. Hvarför skall då därför betalas skatt efter 6 procent? Man säger, att jordbrukets inventarier icke uppskattas. Nåväl; inventarierna i industrien uppskattas heller icke, och de ena äro väl lika nödvändiga som de andra för drifvande af verksamheten. Ett jordbruk utan tillräckliga inventarier kan ej bära sig längre. Det måste gå tillbaka.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Riksdagen har skrifvit flera gånger och begärt att få en skattetyper för jordbruksfastighet efter deklarerering af den behållna inkomsten, och äfven har Riksdagen begärt att få en skatt i form af accis för kommunal skattelindring. Det är just den senare skattetyper, som regeringen framkommit med i detta förslag, och jag anser det vara grunden och början till lösning af det stora problem, som nu föreligger. Jag har tänkt mig ett skattesystem med statsskatt efter deklARATION och fastighetstaxering och skogsaccis för den kommunala beskattningen. Det är ju alldeles gifvet, att man för att kunna framdrifva detta system måste hafva särskilda värderingar, och det kan icke alltid vara fallet, att den taxeringsnämnd, som man nu har, är därtill lämplig. Till ordförande utses vanligen en tjänsteman. Ofta är det pastor i församlingen. Man kan ej anmoda de ledamöter, som nu till visst antal skola finnas i taxeringsnämnden, att de skola ströfva omkring i skogarna och besiktiga det afverkade virket eller de trävaror, som äro försägade till plank och bräder på upplagsplatserna. För Norrlandskommunerna, som äro mest tryckta af de kommunala skatterna, skulle det blifva en lindring, om de finge denna skogsaccis, och för mellersta och södra Sverige spelar den verkligen icke någon roll. I Norrland afverkas skog för 100,000-tals kronor i socknar därstädes, och då kan skogsaccisen vara till någon nytta för de glest bebodda socknarna. Däremot i mellersta och södra Sverige skulle accisen inverka så obetydligt, att jag anser; att denna kammare icke skulle fästa sig så mycket vid denna afgift, som behöfves såsom en hjälp för de norrländska socknarnas stora kommunala utskylder. Kommunalnämnderna äga efter min mening lämpliga personer för att verkställa den nödiga uppskattningen. Ty i de skogrika trakterna äro kommunalmännen ej ovana vid sådant nuförtiden. Rätt ofta sälja de skog eller hafva bestyr med skogsafverkning och uppskattning af skog; så att jag tror; att de förstå denna sak mycket bättre, än hvad kanske en taxeringskommitté skulle göra.

Skola vi fortgå på ett annat system med omläggning, som jag

Lagförslag om skogsaccis. nämnde, tror jag, att det behöfves en ytterligare kommitté för att beskatta jordbruket, och då måste äfven de mindre jordbrukarna tänka på att lämna uppgifter, där de ej förstå att genom bokföring visa sin egentliga inkomst och i öfverensstämmelse därmed göra sin deklaration. Efter inhämtande af dessa upplysningar kan en dylik kommitté af jordbrukare på platsen närmare bestämma den skatt, som skall erläggas. Jag tror, att man därigenom komme till ett likformigt och riktigt beskattningssystem, som vi alla önska att få.

För öfrigt anser man ej vårt beskattningssystem bra, utan finner det motbjudande, men man fruktar sig öfvergå till ett annat system. Dock måste man kanske böja sig för förhållandenas makt. Men huru kan man begära, att finansministern skall framkomma med förslag, utan att han fått använda förtrupper att känna sig för och stödja sig vid, samt bygga på en grund för detta system? Genom de uppgifter, som erhållas genom denna deklaration till skogsaccis, får man material för frågans bedömande. För att en skatteform skall blifva tillfredsställande för alla, måste noggrant preciseras de villkor, som skola utgöra grunderna för denna taxering. För närvarande äro de grunder, hvarefter man gör taxeringen, ganska uttänjeliga, och man kan därför icke göra taxeringen riktig. I somliga provinser uppskattas skogen med egendomen, i andra uppskattas med egendomen icke hela skogen, utan endast den del af skogen, som man använder för eget behof. Därigenom får man olika taxeringar, som göra, att missnöje uppstår på flera håll.

Jag röstade i fjol för lagutskottets förslag; och jag har i det nu framlagda förslaget ej funnit annat än förbättringar. De önskingar, som för lidet år uttalades i lagutskottet, hafva blifvit af regeringen välvilligt beaktade. Jag kommer därför att rösta för utskottets förslag, till hvilket jag yrkar bifall.

Herr Enhörning: En ärad talare på örebrobanken har yrkat, att den föreslagna lagen endast skulle komma att tillämpas på fyra af de norrländska länen, nämligen Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Hans motivering härför tycktes i hufvudsak gå ut därpå, att fastighetstaxeringen i södra delarna af landet redan vore tillräckligt stor, och att de norrländska socknarna måste vara i behof af denna accis. Skulle han nu få sin vilja igenom, skulle vi således ännu en gång hafva antagit en särskild undantagslag för Norrland. Jag undrar, huruvida det kan vara lämpligt, i synnerhet då det gäller en skatte-lagstiftning. I detta afseende måste vi väl vara ytterligt försiktiga och tillse, om det finnes rättvisa och billighet i de förslag, som framställas.

Skogsvärdet beräknas numera alldeles tillräckligt vid fastighetstaxeringen i de norrländska socknarna, ty skogsmarken är där redan taxerad till ett värde af 50 till 100 kronor per hektar. En ärad talare på kristianstadsbanken fäste kammarens uppmärk-

samhet på den stora ökningen, som förlidet års fastighetstaxering i de norrländska länen medförde. Enligt hvad jag kunde förstå, *Lagförslag om skogsaccis.* uppgaf han, att ökningen utgjorde cirka 25 procent. Skulle man införa en skogsaccis endast för de norrländska länen, blefve detta för dem ovillkorligen en dubbelbeskattning, hvilken de andra lärens innevånare skulle undgå. För någon tid sedan hade skogsvårdsföreningen ett sammanträde i Stockholm, därvid denna fråga blef rätt grundligt diskuterad. Inledarens, professor Cassels yttrande gick ut på, att skogsaccisen bäst lämpade sig för Norrland; och yttrade sig äfven andra talare i samma riktning. Men därefter uppträdde en annan talare, nämligen länsjägmästaren Leander Olén från Älfsborgs län, och jag tar mig nu friheten att uppläsa hans yttrande. Det lyder sålunda: »Jag har djärfts begära ordet på grund af ett yttrande, som dels inledaren fällde, dels friherre Adelswärd sedan repeterade, nämligen att denna skogsbeskattningsfråga mest skulle gälla och vara nödvändig för de norra delarna af landet. Man torde icke kunna säga, att så är förhållandet, ty den är minst lika viktig för de södra delarna af landet. Vi hafva många skogssocknar där nere i landet, som hafva mycket magra hemman och hvars hela så att säga ekonomiska utveckling och bärighet hvilat på skogen. Om en skogsaccis fastställes för de norra delarna af landet, kommer detta blott att vålla, att skogen sköflas ännu mycket fortare i de södra delarna af landet än nu är fallet. Därom är jag öfvertygad. Hvarje skogsägare i södra Sverige räknar nämligen nog då som så, att nu ha de fått skogsaccis i Norrland och Dalarne; det är blott en tidsfråga, som herrarna sagt, innan vi få skogsaccis här också. Jag skall därför realisera, så att jag slipper att skatta för min skog.

Min åsikt är, att skogskommunerna i södra Sverige äro nog minst lika mycket i behof af skogsaccis som motsvarande kommuner i norra Sverige. Vi hafva socknar i Älfsborgs län t. ex., där jordbruket är så dåligt, att jorden knappt är värd att bruka. Så vet jag ett hemman i Mjöbergs socken, som af en fransman sköflades strax innan nu gällande lag tillkom. Det är nu ett ödehemman på 1,000 hektar, och ingen människa vill köpa det för blott skatten. Nu skulle skogsaccisen vara afsedd att i sin mån hjälpa dessa skogskommuner att få ett kapital för sina kommunala behof. Följaktligen anser jag, att om en skogsaccis skall komma till stånd — hvilket jag på det högsta önskar — bör den äfven lika mycket gälla de södra delarna af landet som de norra, med andra ord, den bör utsträckas äfven till de södra delarna af landet, medan det ännu finnes skog kvar där.

Inledaren talade vidare om, att i södra delarna af landet taxeringsvärdena på hemmanen blifvit höjda, när hemmanen hafva skog. Jag har ett färskt exempel från Älfsborgs län i Bollebygds härad på ett motsatt förhållande. Där dog för en tid sedan en man, hvars hemman varit i många år upptaxerat till 8,000 kronor. Det hölls auktion för att sälja hemmanet, och vid denna auktion bjöds förgäfvades 110,000 kronor för detta hemman; stärbhuset antog

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

icke ens detta anbud. Nu anförda exempel skulle kunna mångfaldigas i riklig mån. Jag vet ett hemman nere i Kinds härad, för hvilket en erbjuden köpesumma 10 gånger större än taxeringsvärdet icke antagits. Jag vill blott säga, att det nog finns äfven andra platser i landet, hvarest taxeringen också behöfde rättas. Ja, säkert är, att skogsaccisen är för skogssocknarna i södra delarna af landet minst lika viktig som för dem i norra delarna.»

Det är en fackman på området, som yttrat sig i dylik riktning, och under sådana förhållanden kan jag icke annat än lifligt protestera mot det yttrandet, att skogsaccisen endast bör införas i de fyra norrländska länen.

Medan jag nu har ordet vill jag påpeka en annan sak. I motiveringen har statsrådet och chefen för finansdepartementet beräknat virkesvärdet på rot till inemot kr. 10: — per kubikmeter. Detta pris torde vara mycket för högt — i de flesta fall öfver 50 %. Om nu beskattningsmyndigheterna med en dylik motivering framför sig icke följa deklARATIONEN, utan i stället herr finansministern, så kommer det att förorsaka ofantligt mycket bråk, obehag och kostnader samt tidsförlust för öfverklagandet af accis-taxeringen i olika socknar, hvilket kommer att ytterligare väcka en storm af ovilja mot lagen om skogsaccis. Gifvetvis vilja kommunalnämnderna ha så stor fördel af lagen som möjligt, och kan man taga för gifvet, att de hellre följa herr finansministern än de accispliktiga, så mycket mera som det ligger i deras eget intresse att dels få så stor accis som möjligt, och dels att få uppskogsvärdet för att få mera betaldt för den skog, som de i framtiden ämna sälja. Accisen kommer då ej att blifva 2 % utan i många fall 2—3 gånger så stor. Hädanefter kan man taga för gifvet, att hemmansägarna ej själfva komma att afverka sina skogar och såsom hittills sälja timmer, levererad fritt på vattendragen, utan helt visst komma de att föredraga att sälja träd på rot för att därigenom undgå att själfva få betala skogsaccisen. Denna omständighet kommer säkerligen att slå en spik uti trävaruhandteringsens kista. Det kommer att förorsaka ofantliga kostnader genom den ökade ådalspersonal, som trävaruindustrien måste hålla sig med. Det blir omöjligt att köpa afverkadt timmer på vattendragen, utan i stället skall sågverksägaren taxera några tusen träd på rot här och några hundra där. Så måste han under dylika omständigheter ordna om afverkning ej allenast på egna, utan äfven på böndernas skogar. Under nuvarande svåra arbetareförhållanden och de ökade anspråk, som komma att ställas på arbetarnas komfort, ej allenast i skogarna, utan äfven vid flottningar, kommer trävaruexporten i vårt land att förminskas i oanad grad, och de utländska afnämarna af vårt trä få i stället lära sig använda andra träexporterande länders virke, hvarigenom våra trävaror förlora den marknad, de ha haft, och blifva därigenom mindre och mindre efterfrågade.

Jag har här en statistik framför mig, som visar, att exporten från Sverige af plänkor, battens och bräder, som år 1899 utgjorde 1,026,692 standards, år 1908 nedgått till 816,114 standards och så-

ledes under sista 10-årsperioden minskats med 20,5 %. Finland har under samma period ökat sin export från 468,107 standards till 506,227 standards, således en ökning af 8,1 % — visserligen ej hög, men dock en ökning, som under en del år af perioden varit betydligt större. Rysslands export utgjorde år 1901 754,779 standards och år 1907 1,027,890 standards, således en ökning af 36,2 % under de senaste 7 åren. Österrike-Ungern exporterade år 1906 565,962 standards och år 1908 601,950 standards, äfven där en ökning af 6,3 %. Förenta staterna synas dock mest ha ökat exporten af trävaror. År 1898 exporterades därifrån 790,659,000 amerikanska löpfot och år 1907 1,623,964,000 amerikanska löpfot, således en ökning af 105,4 % på 10 år. Norges export har däremot minskats från 244,458 standards år 1899 till 186,780 standards år 1908, motsvarande en minskning af 23,6 %.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Häraf framgår rätt tydligt, att de andra större träexporterande länderna hafva ökat sin export, under det vår egen i likhet med Norges minskats, och denna minskning kommer nog — till följd af restriktiva skogs- och skattelagar, som påläggas denna industri — att under den kommande tioårsperioden i betydligt högre grad fortgå än under den föregående. Vi hafva således onekligen att motse en tillbakagång i exporten af trä, och det gäller då att finna andra exportvaror, som kunna fylla ut den brist, som genom den minskade exporten af trä kommer att uppstå i vår handelsbalans. I framtiden — kanske ganska snart — ha vi säkerligen att motse en reducering, ja, måhända ett slopande af en del tullsatser, och sammanfaller detta med exportens minskande, så blir det ej vidare angenämt att då vara finansminister i vårt land.

På grund af hvad jag yttrat, vågar jag, herr vice talman, yrka afslag å herr Bohnstedts yrkande och bifall till Kungl. Maj:ts proposition beträffande lagens giltighet för hela landet.

Herr von Stapelmoör: Under debatten hafva framställts skarpa anmärkningar från skilda håll mot det föreliggande förslaget, och flera talare hafva yrkat underkännande af detsamma. Jag är af en mening, alldeles motsatt deras, och vill uttala min tacksamhet mot regeringen för att den icke låtit sig afhållas af Första Kammarens afslag på propositionen i följd från att ånyo draga denna för skogskommunerna så viktiga fråga om del i inkomsten af skogsafverkning under Riksdagens pröfning.

Det är, såsom vid flera tillfällen framhållits, snart tre decennier sedan denna fråga väcktes till lif. Under de åren har den varit föremål för många motioner och utredningar, men dessa hafva icke resulterat i annat, än att hyllorna i statsarkiven fått ytterligare fyllnad. Det kan väl därför nu vara tid på att gå från ord till handling och vidtaga positiva åtgärder för att afhjälpa det behof, som från början föranledt förslaget. Behovvet har under den gångna tiden icke minskats, utan år från år ökats, det är ställt utom allt tvifvel. För skogskommunerna, särskildt inom Norrland, är denna fråga en högst trängande angelägenhet.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Ett hårdt klimat och en karg natur hänvisa befolkningen i Norrlands skogskommuner att söka fylla sina lefnadsbehof ej allenast i jordbruket, utan äfven i skogsskötsel. Skogstillgången ökar existensvillkoren, den stärker befolkningens ekonomiska ställning och lämnar medel till utnyttjandet af öfriga utvecklingsmöjligheter och inkomstkällor. Men tyvärr är det så, att skogen försvinner mer och mer. Skogen fälles och virket föres från skogskommunerna ut till kusten för att uppgå i industrien och lämna stora vinster åt trävaruindustriens idkare samt fyllnad i eller goda tillskott till kassorna i de kommuner, där industrien eller dess idkare har sitt säte. Skogstillgången, eller det, som skulle vara skogskommunernas viktigaste skatteobjekt, sinar ut år från år. Men icke så med skatter af alla slag, de tvärtom ökas. Därtill har staten nog stor skuld, ty den ålägger kommunerna förpliktelser, som närmast äro af statslig natur. Men detta tryck af skatter är ock en direkt följd däraf att industrien tar ut skogen. Därigenom att industrien använder i sin tjänst och lämnar efter sig en massa löst folk, som kommunerna måste taga hand om, blifva utgifterna för fattigvården mycket tunga.

Den ljusning till det bättre, som regeringens förslag år 1908 spred, väckte glädje i Jämtlands skogskommuner, men den försvann genom Första Kammarens till svar på propositionen gifna nej. Glädjen har efterträds af bekymmer och misströstan, af hvilka de, som önska röra upp en stämning mot Första Kammaren, vetat att skickligt begagna sig.

Det föreliggande förslaget till lag om skogsaccis förefaller mig i det hela tilltalande och motsvarar i mångt och mycket de önskingar, som framstälts om, att skogskommunerna måtte få del i inkomsten af skogsafverkningen. Det har af en talare framhållits som oklokt att öfverlämna taxeringen af afverkningen åt kommunalnämnderna, därför att de icke skulle hafva nödig kompetens. Jag åter är af den mening, att kommunalnämnderna hafva mycket goda betingelser att gå i land med det uppdrag, den nya lagen kommer att lägga på dem. I regeln väljes till ordförande i kommunalnämnderna — ordförandena skulle ju hafva det väsentliga besväret med taxeringen — aktade, kunniga och i ortens förhållanden väl hemmastadda män. Nämnderna hafva svårare uppgifter att utföra än att granska de deklARATIONER, som komma in, och skaffa sig de ytterligare uppgifter, som kunna behövas. Jag är därför öfvertygad om, att kommunalnämnderna skola visa sig väl vuxna denna sin nya uppgift, och att den känsla af ansvar, som nya lagen ingifver dem, skall mana dem att på bästa sätt med noggrannhet och opartiskhet fullgöra sitt uppdrag. Det är ganska sannolikt, att svårigheter komma att på åtskilliga ställen visa sig vid lagens tillämpning; och att det i början skall gnissla här och hvar i maskineriet, men jag är öfvertygad om, att, i den mån som lagren blifva tillnötta, gången skall bli jämnare. Fel och brister komma nog att framträda, men de kunna ju rättas och bättras genom lagändring.

Det starkaste skäl, som anförts mot lagen om skogsaccis; är nog, att dubbelbeskattning i kommunalt afseende därpå kan blifva en följd. Jag är emellertid af den meningen, att det icke är så farligt med denna dubbelbeskattning. Det är nog så, som i statsrådsprotokollet framhålles, att fulla skogsvärdet icke ingår i fastighetstaxeringen. Orsakerna därtill äro lätt förklarliga; dels är det icke möjligt att med den taxeringsmetod, som finnes anvisad i gällande bevillningsförordning, fullt exakt uppskatta skogsvärdet på stora skogsarealer med deras skiftande skogsbestånd, dels växla skogsvärdena högst betydligt ej allenast mellan olika taxeringsperioder, utan ock under samma taxeringsperiod, dels skulle det för fastighetsägaren kännas ganska tungt att betala skatt till stat och kommun efter fulla skogsvärdet äfven de år, då han icke kan påräkna kontanta intäkter af skogen. Detta har gjort, att taxeringen i de bygder, jag känner till, har måst ske mera i klump och med en viss varsamhet. Jag medger dock, att ojämnheter förekommit i taxeringen äfven i Jämtland; i synnerhet äro bolagens och kronans skogar högre taxerade än bondens, beroende därpå, att taxeringen vanligen sker efter köpeskillingen, och de köpeskillingar, som betalats, då skogsfastigheter sålts till bolag eller kronan, vanligen äro högre än de, som betalas, då fastighet öfvergår till enskild man. Det kan vara sant, att sådana ojämnheter i taxeringen icke öfverensstämma med bevillningsförordningens anda och mening, men det är dock ett faktiskt förhållande, att icke fulla skogsvärdet ingår i fastighetstaxeringen, och det förhållandet har så stor spridning, att full hänsyn därtill bör kunna tagas vid ordnandet af kommunens inkomster från skogen.

Ett par talare hafva yttrat, att en skogsaccis kan vara bra för Norrland, men är icke behöflig för de södra orterna. I de orter, där jordbruket och industrien äro högt uppdrifna och utgöra hufvudnäringar, spelar skogsvärdet icke så stor roll vid fastighetstaxeringen som i skogskommunerna, hvadan jag antar, att en skogsaccis, så måttligt tilltagen som den föreslagna, icke skall i dessa orter kännas afsevärdt besvärlig; om den utföres med viss varsamhet. För öfrigt bör väl i denna fråga, likasom i många lagstiftningsfrågor, lagstiftningen baseras på regeln och icke på undantagen. Att afpassa en ekonomisk lagstiftning så, att den trycker lika öfverallt och kännas af alla på samma sätt, kan vara önskligt, men uppgiften har hittills trotsat lagstiftarens bästa försök; och så kommer nog att äfven framdeles ske.

Den talare, som näst före mig hade ordet, yttrade, att lagen om skogsaccis, därest den blefve af Riksdagen antagen, skulle bli den första spiken i trävaruindustriens likkista, därför att det skulle bli omöjligt att köpa timmer å vattendragen, utan trävarubolagen skulle nödgas köpa växande skog här och där och själfva föranstalta om att fälla och framskaffa virket. Det ligger uppenbarligen en så stor öfverdrift i detta påstående, att det icke tarfvar vidare bemötande. Icke kommer denna lilla accis, som

Lagförslag om skogsaccis. (Forts.)
högst motsvarar 2 % af värdet af skogen på rot, att spela någon synnerligen stor roll i trävaruhandteringen, helst som industriens idkare kunna påräkna lindring i utskylder såväl i skogsproduktionsorten som i förädlingsorten. Alldeles säkert är, att den icke skall, såsom nämnda talare befarade, få inflytande på exporten.

Då förslaget i det stora hela synes mig tilltalande, väl genomtänkt och väl utfördt, tillåter jag mig att yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Jonsson: För de ledamöter af kammaren, som under förra riksdagen deltog i behandlingen af denna fråga, behöfver jag icke taga till orda, ty för dem är min åsikt känd. Men då åtskilliga nya ledamöter sedan dess inträdt i kammaren, torde det vara på sin plats, att jag något utvecklar min uppfattning i frågan. Detta behöfver jag dock icke göra i någon särdeles omfattning, därför att jag i allt hufvudsakligt kan instämma i hvad friherre De Geer här förut yttrat. Det är dock ett och annat, som jag tror bör litet mera betonas och belysas för att saken måtte vara klar, när man går till votering.

Utskottet har sålunda visserligen erkänt, att en dubbelbeskattning i icke obetydlig grad blir följden af ett antagande af utskottets förslag om accis. Men uppfattningarna om, huruvida denna dubbelbeskattning inträder i det eller det skedet, äro visst mycket skiljaktiga inom kammaren. Och det är ur den synpunkten skäl att belysa, hvad som är en fastighets verkliga värde och hvad som bör läggas till grund vid åsättande af ett taxeringsvärde, detta därför att ofta nog den åsikten anföres, att försäljningssumman för en fastighet skall vara den bestämmande för det värde, till hvilken fastigheten bort hafva varit taxerad under den förre innehafvarens tid.

Det är enligt min mening icke riktigt, att i ett sådant fall saluvärdet skall vara bestämmande för taxeringsvärdet. Vi antaga, att en jordbruksfastighet består af blandadt skogsbruk och jordbruk, att fastigheten är taxerad till — låt oss säga — 30,000 kronor, och att fastigheten haft detta värde under en följd af år. Genom utarrendering eller eget bruk har det kunnat påvisas, att själfva jordbruket å fastigheten icke i årsinkomst inbringat mera än 600 kronor. Då är det alldeles gifvet, att fastighetens ägare för att få en afkastning, som något så när motsvarar detta taxeringsvärde af 30,000 kronor, måste taga ut det öfriga af skogen. Har nu fastighetens ägare, antingen därför att skogen varit af den ålder, att han icke ansett lämpligt att under ett eller annat årtionde afverka något af skogen, eller därför att han af andra skäl ansett det bättre eller klokare att låta skogen stå några årtionden, underlåtit att taga ut något af skogen, är det alldeles naturligt, att å denna fastighet finnes en samlad besparing af skogsafkastning, som, om egendomen säljes, tillfaller köparen, men som säljaren har erlagt skatt för. Men icke är det i

sådant fall någon rim och reson i, att taxeringsvärdet under en följd af år skall ha varit detsamma som den köpeskilling, hvartill han då kunnat sälja egendomen. Detta för att visa, att man icke alltför hårdt skall hålla på den åsikten, att en köpeskilling bort ha varit bestämmande för det taxeringsvärde, som åsatts fastigheteten. En annan sak är det beträffande köparen, då taxeringsvärde skall åsättas fastigheten i hans hand. Då är det andra hänsyn, som skola vara bestämmande. Just ett sådant argument som det, jag nu sökt åskådliggöra, anföres i statsrådsprotokollet rörande denna sak. Där omnämnes, att i fjol i Första Kammaren meddelats upplysning, att inom en socken i Jämtland jordbruksfastigheternas taxeringsvärden höjts med omkring 100 procent. Med anledning häraf skulle en talare i Andra Kammaren ha erkänt, att detta vore riktigt, i det att en fastighet — om det var i samma kommun eller i en annan kommun, framgår icke klart af protokollet — varit taxerad till 45,000 kronor, men höjts till 90,000 kronor; samme talare hade dock tillagt, att egendomens försäljningsvärde utan tvifvel vore minst två gånger sistnämnda belopp, så att 90,000 kronor vore visst icke något oerhördt. Nu har i propositionen intagits en tabell, som visar, huru taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter i de olika länen förändrats under de senaste tio åren. Statsrådet har räknat ut hvad det gör i procent för de fem sista åren. Men jag tror, att det hade varit riktigare, att man hade räknat ut hvad höjningen gjort i procent för hela tioårsperioden. Det hade blifvit bättre och mera belysande. Detta har jag gjort, och af min uträkning framgår, att inom de län, hvilka besitta afsevärda tillgångar af skog, ha taxeringsvärdena under de sista tio åren höjts inom Värmlands län med 60 %, inom Kopparbergs län med 53,4 %, inom Gäfleborgs län med 61,4 %, inom Västernorrlands län med 67,5 %, inom Jämtlands län med 107,5 %, inom Västerbottens län med 58,4 %, samt inom Norrbottens län med 41,7 %. Nu menar man, att denna höjning i procent länsvis taget icke visar så mycket, utan att det skulle vara sannolikt, att det verkliga värdet är mycket större, än hvad dessa siffror visa. Men jag ber, att herrarna måtte litet närmare reflektera på detta, innan något omdöme fälles. Denna höjning representerar medeltalshöjningen för hela län från början till slut. Men det torde vara bekant, att inom de län, som hafva skogar att tala om, är det mycket ojämnt ställt beträffande denna sak. Den ena kommunen har rätt betydliga skogsarealer, under det en annan har så illa skött sina skogar, att det knappast finnes husbehovsvirke kvar. Medeltalssiffran angifver således ingalunda de höjningar, som kunna ha skett inom olika socknar af ett län, ännu mindre å de olika egendomarna inom en socken. Jag skall be att genom ett exempel få visa, hvilken betydelse detta har. Jag skall nu taga ett fall från Västernorrlands län. Jag nämnde i fjol en kommun inom Jämtlands län. Jag skall nu flytta mig litet till nästa län. Där har nämligen enligt uppgifter, som jag anser vara absolut pålitliga, inom en kommun taxeringsvärdet

Lagförslag
om skogsaccis
(Forts.)

Lagförslag om skogsaccis. på jordbruksfastigheter under år 1908 höjts från 800,000 till 3,200,000 kronor; således en höjning med 300 procent. Man kan af sådana exempel se, att, om man kunde följa i detalj, huru taxeringsvärdena på egendomarna i olika kommuner i samma län och på olika egendomar i samma kommun ha förändrat sig under de senaste tio åren, man skulle finna, att de missförhållanden, som måhända ännu här och där finnas kvar, äro ytterst obetydliga mot hvad de ha varit.

Nu må jag säga, att jag högeligen beklagar, att man så hårdt har hållit på detta sätt att lösa frågan beträffande beskattningen af skogars afkastning, och att utskottet icke synes ha ägnat ett spår af tanke åt något annat sätt att lösa frågan än det, som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition. Det är möjligt, att ingen annan har tillräcklig sakkunskap att bedöma, hvilket sätt lämpligast bör användas för lösningen af frågan, utan att denna sakkunskap hvilar hos dem, som ha mera pappersmeriter och endast mycket litet eller intet i praktiken sysslat med dessa frågor, och det kan då icke hjälpas. Man får finna sig i, att saken är sådan.

Jag skall nu fästa mig vid några egendomligheter i afseende å denna sak. Utskottet har mycket starkt betonat, att ett antagande af lagen om skogsaccis skulle vara att anse såsom helt provisoriskt, och att den således icke bör bli af stadigvarande beskaffenhet, utan att såfort ett förslag om en grundlig lösning af skattefrågorna föreligger, skall det komma att befinnas, att denna lag då har tjänat ut sin tid. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har emellertid i dag här häfdat en annan uppfattning. Han menar, att denna skogsaccis blir provisorisk endast så till vida, att själfva skattesatsen framdeles skall kunna lämpas efter andra förhållanden än nu, men att således skogsaccisen skall bli ett led i de skattereformer, som Riksdagen väl under de närmaste åren har att emotse. Jag har mycket svårt att förstå, huru det skall vara möjligt att tänka sig denna skogsaccis såsom ett stadigvarande led för framtiden i en omläggning i den kommunala beskattningen, när det gifvetvis måste vara en skatt på fastigheter såsom hittills, med ett ord, fastigheter måste åsättas ett taxeringsvärde, hvarefter skatt för dessa skall erläggas till kommunen. Ty en skogsaccis i den form, som här föreligger, måste alltid sluta på en viss, fix maximisumma, som skall erläggas på samma sätt som här. Men om i den ena kommunen kommunalutskylderna efter nuvarande eller blifvande grundval äro mycket låga, under det att de i en annan kommun åter äro betydligt höga, blir det ingen rim och reson i att slå fast en fix bestämd afgift för ett så pass betydande skatteobjekt som skogsafkastningen. Det är mig omöjligt att fatta, att man kan tänka sig ett riktigt genomförande af en kommunal skattereform på basis af särskild taxering för fastigheter och särskildt accis för afkastningen af skogen, för så vidt man då icke vill förändra skogsaccisen till en rörlig norm, motsvarande taxeringsvärdet i den eller den

formen, som får vara underkastad större eller lägre skattesatser, allt efter som kommunens utgifter fordra ökade eller minskade inkomster.

*Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)*

Jag vill erinra kammaren om, att det icke är så många år sedan Riksdagen ändtligen efter flerårigt arbete klokt nog beslöt att taga de skattskyldige till hjälp vid deras egen taxering genom att införa själfdeklaration. Många hyste då de största betänkligheter mot denna sak, men jag förmodar, att nästan allesammans nu skola erkänna, att det var en klok reform till nytta både för staten och för de skattskyldiga själfva. Nu veta vi — det har erkänts af utskottet, och ingen lärer väl kunna bestrida, att så skall bli fallet — att i afseende på skogsaccis kommer det i många fall att för ägare af jordbruksfastighet bli hvad man kallar »dubbelbeskattning», på den grund att taxeringsvärdet på fastigheten fullt motsvarar det värde, hvarefter han rätteligen bör deltaga i kommunens utskylder. Men äfven i ett annat afseende kommer denna egendomlighet att göra sig gällande på ett ytterst olämpligt och oriktigt sätt. Jag antager, att två ägare af jordbruksfastighet inom en och samma kommun ha hvar för sig upplåtit afverkningsrätt till större eller mindre delar af sina skogar till två andra personer. Den ena af dessa båda säljare har fått bra betaldt, den andre fick dåligt betaldt. Resultatet med denna skogsaccis blir att båda säljarna få erlägga lika mycket för det virke, som efter inköpet afverkats. Den, som förlorat exempelvis 8—10,000 kronor, får erlägga precis detsamma som den, som förtjänat 6—8,000 kronor på samma slags affär. Man må ha hvilken äsikt som helst om lämpligheten af dessa skogsköpare, som lägga sig till med skogar och realisera dem genom afverkning — i vissa fall kan det vara befogadt, att så sker, i andra fall skulle man kanske önska, att så aldrig finge ske — man måste dock räkna med förhållandena, sådana de faktiskt gifvas, och det är förhållandet, att i många delar af vårt land skogsafverkning bedrifves hufvudsakligen i denna form. Nu vill jag hemställa till kammarens öfvervägande, huru det skall kännas för den fastighetsägare, hvars egendom är fullt taxerad eller till och med öfvertaxerad, när han tvingas att afgifva en deklaration öfver, huru mycket han afverkat från sin egendom, eller för den skogsafverkare, som genom ett sådant, redan skedt inköp, i hvilket fall han ju icke alls har kunnat taga hänsyn till en blifvande skogsaccis, har förlorat väsentligt på inköpet af en sådan afverkningsrätt, men som likväl måste betala 2 för hundra af rotvärdet af det virke, han fört ned för vattendraget. Tro herrarna, att plikt känslan att »gifva kejsaren hvad kejsaren tillhör» eller samhällsandan är så stor och af så vid omfattning, att man ostraffadt knuffar rättskänslan för bröstet, och att detta sätt att lagstifta icke kan komma att i framtiden ha menligheter med sig beträffande skattskyldiges villighet att ställa sig till efterrättelse skyldighet att deklarerera, eller andra åligganden, som man kan komma att genom lagstiftning ålägga dem? Det är mig icke möjligt att se bort ifrån, att detta är en

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

ytterst vanskligh sak, och att man ovillkorligen härigenom mycket starkt knuffar för hufvudet rättsuppfattningen om hvad som i beskattningsväg är riktigt.

Jag vet mer än väl, att läget för närvarande är sådant inom kammaren, att det icke tjänar något till att här tala om saken. Då jag befinner mig i den ställningen, att det sätt, jag ansett såsom en lämplig provisorisk lösning af frågan, icke vunnit minsta erkännande från utskottets sida, och det således är en lönlös sak att göra yrkande om återremiss eller om bifall till motionen, kan jag icke heller i detta läge anse mig böra göra något yrkande alls, utan har endast velat ha min uppfattning förvarad i protokollet, på det att man i framtiden må kunna bedöma, om den eller den åtgärden i dag varit mest berättigad.

Herr Kinberg: Den skattefråga, som nu föreligger, har, såsom herrarna väl känna, upprepade gånger varit föremål för Riksdagens behandling. Många förslag och många utredningar ha förekommit, och de utvisa tydligen, att här föreligger ett stort och trängande behof af reform, men på samma gång visa dessa utredningar, att frågan är svårlöst. Senast var frågan före vid 1905 års riksdag. Jag tillåter mig besvara herrarna med att citera några rader ur nämnda Riksdags skrivelse. Däri yttrade Riksdagen följande: »En reform i den riktning att inkomsten af skogsafverkning blir beskattad inom den kommun, där skogen är belägen, kan och bör icke längre undanskjutas. Särskildt de af norrlandskommittén företagna undersökningar visa, att alltför allvarliga missförhållanden i skattehänseende äro rådande inom skogskommunerna, till stor del på grund af de ringa skattebidrag, som de erhålla från de inom dem belägna skogarna. I likhet med nämnda kommitté anser Riksdagen förevarande fråga vara af den vikt, att densamma, utan afvaktande af en allmän omgestaltning af den kommunala beskattningen och direkta beskattningen i öfrigt, bör för sig företagas till afgörande». Och i anslutning härtill begärde Riksdagen, att Kungl. Maj:t skulle framkomma med förslag i ämnet. Det är detta förslag, som nu föreligger, mina herrar. Och liksom i fjol har utskottet tillstyrkt förslaget i hufvudsak. Utskottet säger, att utskottet anser, att »de betänkligheter, som kunna göras gällande mot den föreslagna skogsaccisen, måste enligt utskottets uppfattning vika för det trängande behofvet af en dylik lagstiftning». Ja, mina herrar, Riksdagen har själf erkänt detta behof. Och för min del kan jag ej annat än i allo dela utskottets uppfattning i denna sak.

Jag vill icke besvara herrarna med att åhöra något bemötande från min sida af de invändningar, som blifvit gjorda, utan får i det afseendet åberopa i främsta rummet hvad herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anført i denna sak. Jag vill dock här, då en motionär yrkat, att denna skogsaccislag skulle gälla endast för de 4 nordligaste länen, framhålla; att denna lag naturligtvis är mycket gagnelig särskildt för Norrland, men att den är lika

gagnelig och behöflig för en mängd kommuner i de andra delarna af riket. I de skogskommuner, som där finnas, äro liknande förhållanden rådande. *Lagförslag om skogsaccis.*
(Forts.)

Hvad beträffar dubbelbeskattning, så kan jag villigt medgifva, att taxeringsvärdena de senaste åren blifvit betydligt ökade, men detta bevisar icke något annat, än att de varit för låga förut. Det är min tro, liksom utskottets, att taxeringsvärdena ännu ligga under hvad fastigheterna äro värda, och att särskildt skogsrorelsen med nuvarande lagstiftning undgår en del af den skatt, som den bör bära. Meningen och syftet med denna lag äro att omedelbart afhjälpa de öfverklagade missförhållandena i skatteväsendet, som föreligga inom alla skogskommuner. Och då, just med hänsyn till detta syfte, hela lagen har en provisorisk karaktär, tvekar jag för min del icke att tillstyrka bifall till utskottets förslag.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till det nu pågående sammanträdet fortsättande kl. 7 på aftonen.

Herr Barthelson: Då jag såsom suppleant deltog i utskottets behandling af Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till lag om skogsaccis ansåg jag, att jag skulle kunna gå med på detta, under förutsättning att vissa ändringar i detsamma vidtogos i afseende på åtskilliga detaljer i lagen, som, om de af Riksdagen antoges, skulle komma att försaka onödiga kostnader och besvär för de accispliktiga och i vissa fall göra lagen illusorisk. Då utskottet emellertid icke velat gå med på de ändringar jag önskat, ber jag att få här inför kammaren precisera den ståndpunkt, som jag i öfrigt utvecklat i min motion.

Under den förda diskussionen har frågan uteslutande setts från skattesynpunkt eller från hvad jag skulle vilja kalla lämplighetssynpunkt. Det finnes dock mina herrar, äfven en annan synpunkt, som vi ha att fästa oss vid, nämligen den skogliga, skogshushållningssynpunkten, som måste fordra hänsyn till skogsvårdens och skogshushållningens fordringar.

Hvad fordrar då skogshushållningen af en skattelagstiftning i vår tid? Innan jag söker besvara den frågan, vill jag erinra om två för frågans bedömande viktiga omständigheter, nämligen dels att skogshushållning, för så vidt den skall bedrivas rationellt, fordrar ett stort virkesförråd eller virkeskapital och dels att intresset för skogshushållningen i vårt land för närvarande är betydande och att det därför tillhör lagstiftaren att tillse, att detta intresse icke på något sätt förminskas utan tvärtom uppmuntras. Innebörden i dessa omständigheter synes mig lämna svar på frågan. Skogshushållningen måste nämligen fordra en lagstiftning, som icke förhindrar eller försvarar bildandet och bibehållandet af detta nödvändiga virkeskapital utan snarare uppmuntrar härtill och den måste vidare fordra en sådan lagstiftning, som verkar så, att det i skogshushållningen nedlagda kapitalet icke kommer att be-

Lagförslag
om skogsaccis.

(Forts.)

lastas hårdare med skatter än det i hvarje annan rörelse nedlagda kapitalet.

Huru förhåller sig nu Kungl. Maj:ts här framlagda förslag till dessa fordringar från skogshushållningens synpunkt? Förslaget innebär för det första bibehållandet af fastighetsbeskattningen å skogen samt dessutom såsom komplement en ytterligare beskattning af skogshushållningen för kommunernas räkning i form af så kallad skogsaccis. Det torde icke kunna förnekas, att detta sista tillägg kommer att verka så, att det kommer att öfverflytta skattebördan från en del af kommunens medborgare till en viss klass bland dem, nämligen till de s. k. skogsafverkarna. I och med bibehållandet af fastighetstaxeringen kvarstår ju det, som ifrån skogsmannahåll och af alla kommittéer, som sysslat med skogsbeskattning, alltid framhållits såsom det olyckligaste i skogsbeskattningsväg; nämligen att virkeskapitalet beskattas.

Man har ju här som skäl för lagen framhållit, att många egendommar icke äro fullt uppskattade, och statsrådet och chefen för finansdepartementet har i motiveringen till sitt lagförslag framhållit detta förhållande. Jag erkänner, att stora missförhållanden i detta fall råda, speciellt i stora trakter af Norrland och att för detta fall Kungl. Maj:ts förslag har sitt berättigande. Men jag har i nämnda motivering förgäfvat sökt svar på den frågan, hvarför skogshushållningen skall till förmån för industri och andra skattebetalare beläggas med en extra skatt för det fall, att skogsegendomarna äro uppskattade till sitt fulla värde eller kanske till ännu högre värde än de i verkligheten äga. Något tillfredsställande svar på den frågan tror jag icke heller kan gifvas. Det synes mig nämligen orimligt, att en person, som fått sin skogsegenedom uppskattad till sitt fulla värde, så att han får erlägga skatt efter en inkomst beräknad till 6 % på detta värde, skall åläggas erlägga ytterligare en extra skatt i form af accis. Detta förefaller mig, som sagdt, orimligt, och det torde icke heller kunna förnekas, att det i detta fall så är.

Jag erkänner, som jag nämnde, att det råder ett stort missförhållande i afseende å fastighetsbeskattningen, ett missförhållande, som kräfver en snar ändring, och som Kungl. Maj:t genom detta förslag sökt på sitt sätt något mildra. Men på samma gång jag erkänner detta, vill jag dock protestera mot hvad som framhållits här, att så i regel är förhållandet. Jag har i min motion framhållit exempel på skogar inom tre län, som äro taxerade till sitt fulla värde och jag vågar påstå i flera fall till ett värde, som de icke besitta. Det är i detta senare fall, som olägenheterna komma att framträda.

Sedan jag nu framhållit de skäl, som från principiell ståndpunkt sedt för mig göra förslaget motbjudande, skall jag be att medan jag har ordet, få något granska en del af lagförslagets detaljer, som jag anser måste ändras, om jag från skogsvårdssynpunkt sedt skall kunna gå med på förslaget.

I § 5 mom. b styck. 2, står: »Virket skall med afseende på

taxering anses afverkad först då det blifvit så tillredt och upplagdt, att dess mängd kan bestämmas, samt, hvad beträffar kolvirke, först då det blifvit rest eller lagdt till kolning eller förts från skogen för att annorstädes kolas. Har virket, sedan det fällt men innan med detsamma vidtagits sådan åtgärd som nu är sagd, sålts eller eljest af annan förvärfvats, skall det dock anses hafva blifvit afverkad, när det såldes eller eljest af annan förvärfvades.»

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Nu veta vi, att enligt förslaget skall taxeringen afse kalenderår, d. v. s. det virke, som afverkas på hösten, skall nästföljande år angifvas till taxering före april månads början. Hur det skall kunna tillgå för en kontrollant att skilja på afverkningar som ligga på samma hygge afverkad under t. ex. december och januari, kan jag icke förstå, och kommer denna paragraf säkerligen att gifva anledning till besvär och trassel för taxeringsmyndigheterna och äfven till oärlighet från en mindre nogräknad afverkarens sida. Man bör väl icke stifta en lag, som såsom denna rent af inbjuder till något sådant.

I § 8 står: »Befinnes vid den uppskattning, som för taxeringen äger rum, att skogsvärdet sammanlagdt icke uppgår till 200 kronor, skall det ej till taxering upptagas.»

Verkningarna af detta streck, afsedt att göra de mindre hemmansägarna skattefria för sin skog, komma dock enligt mitt förmenande att sträcka sig ännu längre än Kungl. Maj:t afsett. Det förhåller sig nämligen så i stora delar af vårt land, att skogsäljes i små poster, hvilkas värde understiger 200 kronor. Under sådana förhållanden komma, där denna praxis råder, såväl skogsägare som skogsafverkare att slippa ifrån erläggandet af skogsaccis, och alldeles säkert kommer denna praxis att utveckla sig ännu mera, så snart vederbörande komma under fund med saken. Jag kan därför för min del icke vara med om detta 200-kronors streck, just därför att många därigenom komma att undandra sig accisen och därigenom i många fall göra lagen illusorisk, icke därför att de små hemmansägarna skola blifva befriade från densamma. Ett tillägg till paragrafen såsom herr Åkerberg i sin motion föreslagit, att »då skog eller virke säljes på auktion eller under hand i större eller mindre poster, skall skyldigheten att erlægga skogsaccis tillkomma ägarna af skogen» eller något sådant, skulle väsentligt förbättra densamma.

I § 12 står: »Den, som kolat under nästföregående år afverkad virke, må, om han hellre vill, i sin deklaration angifva, i stället för kubikmassan kolvirke, mängden af de kol, som vid kolningen erhållits. Hvad sålunda är sagdt, gäller dock ej beträffande kolvirke, som förts från skogen för att annorstädes kolas.»

Jag vill från praktisk synpunkt påpeka, att det hade varit lämpligare, om lagförslaget endast gällt kol, ty det är ganska svårt att kunna på en skog uppgifva värdet på kolveden. Vill man undandra sig accis för kolved, är detta också lätt. Veden ligger nämligen ofta spridd öfver en stor del af skogen, ett gallerhygge här och ett hygge där, så att verklig kontroll härvidlag är omöjlig.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Dessutom tillkommer den omständigheten, att värdet på kolveden är ytterst olika beroende på dess kvalitet, och jag tror icke, att taxeringsnämnderna eller kommunalnämnderna kunna bedöma den saken, utan antagligen blir det ungefär samma grundpris på all kolved, och då kan det hända, att kolved, som faktiskt icke är värd något, men som man ändock på grund af vissa omständigheter tillvaratagit, också får beskattas.

Jag vill icke vidare trötta kammaren med några detaljmärkningar, så som frågans läge nu är. Jag gör icke något yrkaude, men jag har dock velat i protokollet få antecknad min åsikt i saken, och torde mitt votum komma att bero på den följande diskussionen.

Grefve Wachtmeister, Hans: Då jag i den föreliggande viktiga frågan icke vill i tysthet afge mitt votum, anhåller jag att få yttra några ord. Jag vill då bekänna, att den synpunkt som kommer att bestämma detta mitt votum, är den — och endast den — att jag i förslaget om skogsaccis ser en nödhjälps för de norrländska skogssocknarna. Om förhållandet är sådant — och sådant har det utan all fråga varit och är det väl till rätt stor del ännu — att dessa skogssocknar, som inom sitt område hysa högst betydande rikedomar i sina skogar, men i öfrigt äga få och obetydliga skattekällor, icke i tillbörlig utsträckning, kanske i helt ringa grad kunna för sina skattebehof tillgodogöra sig dessa skogsrikedomar, medan inkomsten af dessa, som tillgodonjutes af stora och rika sågverksbolag, endast i otillräcklig grad hos dem beskattas, är detta ett förhållande, som utan vidare måste betecknas som upprörande och för hvilket utan dröjsmål måste rådats bot. Nu kan man ju fråga sig, huru det är möjligt, att under tillämpning af gällande skatteförfattningar tillståndet kan vara så öfvertärligt. Svaret måste bli det, att man i Norrland funnit den af Riksdagen fastställda bevillningsförordning i ett viktigt stycke icke passa för sig och därför helt enkelt med berådt mod och utan all medverkan af statsmakterna behagat underlåta att tillämpa detta viktiga stycke. Detta förfaringssätt är skäligen, låtom oss säga, utan motstycke, men då det är obestridligt, att detta viktiga stycke, som säger, att skogens värde skall upptaxeras tillsammans med hemmanets, verkligen icke passar, när skogen är upplåten på lång afverkningstid, skall jag icke vidare uppehålla mig vid detta bjärta åsidosättande af gällande föreskrifter. På sätt i den kungl. propositionen framhållits, dröjer det ännu åtskillig tid; innan en del af de långvariga afverkningskontrakten löpa ut, men säkert är, att dessa numera äro långt fåtaligare än de voro för några år sedan. Förhållandena borde därför nu vara bättre, men man hör ingenting om att så är. Det är känt, att taxering af skog är en svår sak, men skall man tro, att taxeringsnämnderna i Norrland äro så blyga, att de för den skull icke våga klämma till med en någorlunda ordentlig taxering? Om man nu kan öfverse därmed, att bevillningsförordningens bestämmelser åsidosättas, då

skogen är upplåten på 50-årig afverkningstid, så finnes icke samma skäl därtill, då upplåtelse tiden är 20 år eller, ännu mindre, då den är 5 år. Skulle man i detta fall befria hemmansägaren från taxeringen, skulle han åtnjuta ett oskäligt skatteprivilegium. Det finnes icke något hinder att öfverenskommelse kan träffas mellan hemmansägaren och skogsafverkaren om fördelningen af utskylterna. Nog vet jag, att man i många afseenden måste göra sig till förmyndare för de norrländska bönderna, men alldeles hjälplösa äro de väl icke.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Nu är det emellertid så, att från alla håll försäkras, att missförhållandena däruppe äro synnerligen svåra och däri måste man då finna sig och handla därefter.

Emellertid, syftmålet med den föreslagna skogsaccisen är enligt den kungl. propositionen ett annat, vida högre och mera omfattande än att allenast utgöra en mer eller mindre tillfällig nödhjälps för de norrländska skogssocknarna. Den är afsedd att utgöra ett led, om ock icke i oförändrad form, i den icke minst viktiga delen af den planerade stora skattereformen, nämligen reformen af kommunalbeskattningen. Då, efter hvad som försports om den allmänna riktning, hvarti herr finansministern planlägger denna reform, jag ber att få förklara mig som en bestämd anhängare af denna plan, icke minst i hvad den afser den kommunala beskattningens grundande på ett system af objektskatter jämte en kommunal inkomstskatt, borde jag alltså med glädje hälsa det föreliggande förslaget. Men med denna glädje är det emellertid icke så helt. Ett system af kommunala objektskatter är för visso ingen lätt sak att anordna. En sådan skatt har man redan nu att tillgå, nämligen fastighetsskatten. Men skall det vara ett system, fordras åtminstone därjämte en näringsskatt, som utgår icke efter inkomst, utan efter ortens folkrikhet, antalet bitråden m. m. Vidare fordras en kapitalränteskatt och kanske äfven andra former. Allt detta är emellertid nya former, som säkerligen icke äro lätta att genomföra och icke komma att snart genomföras. Det profstycke, som herr statsrådet nu lämnat oss på dessa nya objektskatter, är en skatt på afkastningen af skog; således ett skatteföremål, som redan är eller åtminstone enligt författningarna skall vara beskattadt genom fastighetsskatten och detta utan att skogen undantages från fastighetsskattens tillämpning. Jag förstår ju, att skogsaccisen blott är afsedd att vara en tilläggsskatt, som icke skall utgå för skogens hela värde, och dess berättigande försvaras i första rummet därmed att skogsafkastningen icke blir tillräckligt beskattad genom fastighetsskatten, sådan den nu är anordnad. Att skogen i stora delar af Norrland icke blir tillräckligt beskattad är en känd och erkänd sak och framgår för öfrigt till öfverflöd af de exempel herr statsrådet till statsrådsprotokollet lämnat, ty jag förmodar, att där är fråga om norrländska trävarubolag. Jag lämnar dock i detta sammanhang Norrland åsido. Men hur är det i det öfriga landet? Obetingadt erkänner jag, att skogen mångenstädes sedan gammalt varit och ännu är alldeles otillräckligt

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

beskattad. Men från många håll vitsordas, och detta framgår äfven af hvad som här i dag meddelats, att härmed på senare tider blifvit bättre, särskildt efter den allmänna fastighetstaxering, som ägde rum förlidet år. Härmed må nu vara huru som helst. Är man säker på att icke den utveckling, som således verkligen har börjat, kommer att fortgå i samma riktning, så att skogen kanske snart kommer att genom fastighetsskatten bli, icke blott tillräckligt beskattad, utan kanhända — och detta antagande kan icke afvisas blott som ett tankefoster — mer än skäligt beskattad? Kan det under sådana förhållanden vara riktigt att genom lag afsedd att gälla för en obestämd framtid fastslå bestämmelser, som måhända i stor utsträckning och alldeles säkert i många fall komma att leda till dubbelbeskattning?

Nu skrämmar talet om dubbelbeskattning icke herr statsrådet. Herr statsrådet yttrar på sidan 43 i den kungl. propositionen: »att på två olika vägar söka träffa ett visst skatteföremål, är icke något inom beskattningssystemet ovanligt, och äfven inom vårt skattesystem är en sådan anordning vidtagen på flera håll, likasom ett dylikt förfaringsätt måste komma till användning vid den fortsatta reformeringen däraf.»

Från en sida sedt är nog detta riktigt, så till vida som man ju kan säga, att *alla* skatter, som utgå vid sidan af den skatt som utgår i direkt förhållande till den skattskyldiges inkomst, eller med andra ord *alla* skatter utom den direkta inkomsts-katten medföra och afse att medföra dubbelbeskattning. Men icke lär man med den axiomatiska satsen, att skatterna måste vara af fler än ett slag, kunna försvara den nu ifrågavarande dubbelbeskattningen. Det går icke heller att säga, att då man kan lägga en särskild skatt på vissa andra näringar, såsom t. ex. brännvinstillverkningen, maltdryckstillverkningen, tillverkningen af hvitbetssocker m. fl. bör man äfven kunna särskildt beskatta skogsafverkningen. Det ligger ju i öppen dag, att konsumtionsskatterna äro afsedda att från dem, som i första hand betala dem, öfverflyttas på den stora allmänheten, hvilket naturligtvis icke kan ske, då det är fråga om en skogsaccis. Den dubbelbeskattning, som här är i fråga, kommer att äga rum inom ett strängt begränsadt och lätt öfverskådligt område, nämligen den direkta beskattningens. Naturligtvis kan man här, för att träffa kapitalinkomsten i allmänhet med skatt i starkare proportion än annan inkomst, använda sig af flera olika skatter utöfver inkomsts-katten, såsom förmögenhets-skatt, arfsskatt m. m. Men det är icke härom det är fråga. Här gäller det att med en extra skatt utöfver den allmänna belägga ett särskildt slag af egendom, och jag vågar påstå, att, om man ser saken ur synpunkten af rättvisa och riktiga skatteprinciper, detta icke låter sig försvaras med mindre man kan visa, att detta slag af egendom, skogen, besitter större skattekraft än vissa andra slag af egendom, t. ex. stadsfastighet; och den bevisningen lär ingen kunna åstadkomma. Jag kan ju erinra om, att vi ha haft åtskilliga direkta skatter, som drabbat en särskild näring, såsom

t. ex. bergverkstionde af olika slag. Men dessa hafva, såsom erkänt orättvisa, afskaifats. En sådan direkt skatt ha vi ännu kvar, nämligen lastpenningarna, som träffa rederirörelsen. Men jag tror, att man är tämligen ense om, att denna skatt är principiellt oriktig, ehuru man af skäl, på hvilka jag här icke behöfver ingå, ännu har ansett sig böra bibehålla den.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Jag tror således icke, att man kan enligt rättvisa skatteprinciper försvara denna dubbla beskattning. Skall skogsaccisen hafva någon framtid för sig, måste dubbelbeskattningen undanröjas därigenom att skogen icke får tagas i beräkning vid fastighetsvärdets beräkning i och för beskattning. Men en sådan förändring, som endast skulle afse kommunalbeskattningen och icke tillika bevillingen, låter sig icke nu genomföras, det är en klar och gifven sak. I och med den stora skattereformens genomförande kan däremot denna förändring med lätthet bringas till utförande. Kan man då icke vänta med skogsaccisens införande till dess att det kan ske i sammanhang med den stora skattereformen, som nu icke kan vara så långt aflägsen. Jo, om man endast ser på förhållandena sådana de te sig i det öfriga Sverige utom Norrland, menar jag, att man både kunde och borde vänta. Låt vara att missförhållanden äfven där förefinnas — de minskas dock för hvarje fastighetstaxering och de torde för öfrigt icke vara svårare än att man för deras afhjälpan kan afbida den tidpunkt, då detta kan ske på ett rationellt och rättvist sätt.

Men jag återkommer nu till min utgångspunkt Norrland. Från alla håll försäkras det, och jag har ingen anledning att betvifla det, att bot där utan dröjsmål måste rådås på missförhållandena i fråga om skogens beskattning. Föreligger ett sådant nödfall, kan man ju blifva tvungen att bortse från de brister och orättvisor, som vidlåda skatten, och jag är äfven under viss förutsättning beredd att för min del göra det. Då jag gör detta, sker det därför att faktiskt i Norrland skogsafkastningen icke är tillräckligt beskattad. Men att på detta förhållande, som när som helst kan ändras, bygga en lag, som för obestämd framtid inför en ny kommunal skattereform, kan, enligt min mening, icke försvaras. Jag anser mig därför böra ansluta mig till det yrkande, som af friherre Beck-Friis blifvit framställt i hans reservation och som går ut på, att lagen skall gälla under tre år.

Det skulle kanske kunna synas som om hvad jag anfört bort leda till ett yrkande på bifall till förslaget om skattens inskränkande till Norrland. Atskilliga skäl tala visserligen härför, men de synas mig dock icke tillräckligt starka för att föranleda till en undantagslag för denna del af riket. Det är för Norrlands skull jag biträder förslaget, men då ju äfven på andra håll skogen otvifvelaktigt är otillräckligt beskattad och lagen enligt min mening endast bör antagas på viss tid, anser jag det icke vara skäl att inskränka lagens tillämplighet till Norrland. Om man antager lagen endast på vissa år, får man senare tillfälle att pröfva, huruvida de förutsättningar, under hvilka lagen ursprungligen antogs,

Lagförslag om skogsaccis. fortfarande äro gällande. Då vi komma till det sista stycket i lagen, kommer jag därför att framställa yrkande på bifall till (Forts.) friherre Beck-Friis reservation.

Herr Håkanson, Ernst. Under flera år har jag varit ledamot af pröfningsnämnden i Kristianstads län. Med stöd af den erfarenhet, jag därunder vunnit, kan jag lika med en föregående ärad talare från kristianstadsbänken intyga, att fastigheterna i detta län i allmänhet måste anses vara bevillningstaxerade till sitt verkliga värde. Vid den omtaxering af fastigheterna, som ägde rum under näst föregående år, skedde inom Kristianstads län en genomgående höjning af taxeringsvärdena. Särskildt blefvo skogsfastigheterna och fastigheterna i skogssocknarna därvid höjda, och jag vågar såsom min bestämda öfvertygelse uttala, att därvid tagits all den hänsyn till värdet af växande skog, som rättvisligen kan och bör tagas. Om nu vid afverkning af skog å dessa fastigheter skall uttagas en skogsaccis, kan jag icke inse annat än att därigenom en orättvisa kommer att tillskyndas ägarna af fastigheterna. Gifvetvis måste det nämligen blifva ägarna af fastigheterna, som få vidkännas denna skogsaccis, äfven om den understundom skall erläggas af afverkarna. Vid sådant förhållande kan jag icke gifva min röst åt det föreliggande förslaget. Jag antager nämligen, att enahanda förhållanden, som äro rådande i Kristianstads län, jämväl i allmänhet äro rådande i det öfriga södra och mellersta Sverige.

Förhållandena lära däremot vara annorlunda i Norrland, särskildt i de fyra nordligaste länen. Därjämte lärer därstädes för en del kommuner vara ett verkligt behof af ökade inkomster, något, hvarom jag icke hört något förspörjas inom öfriga delar af landet. Vid sådant förhållande har jag för min del ingenting att erinra emot bifall till herr Bohnstedts motion. Mot denna motion säger man, att den innebär en separatlagstiftning. Ja, det kan ju icke bestridas, men för min del finner jag denna separatlagstiftning, som endast har till ändamål att skaffa inkomster åt däraf i behof varande kommuner, mycket mindre betänkelig än åtskilliga andra separatlagar, som redan antagits eller äro ifrågasatta för Norrland. Jag instämmer i det af herr Bohnstedt vid denna punkt framställda yrkande.

Friherre Beck-Friis, Carl Joachim: Att de nuvarande bestämmelserna med afseende å beskattning af skog äro särdeles otillfredsställande, tror jag alla erkänna, liksom ock att de verka mycket ojämnt inom landet. Talet om dubbelbeskattning som, därest lagen om skogsaccis antages, skulle göra sig gällande, tror jag därför endast i ytterst få fall skulle blifva verklighet. I de flesta fall blir det nog så, att dubbelbeskattning icke kommer till stånd. För min del har jag därför, då jag deltagit inom utskottet i behandlingen af denna fråga, ansett mig böra tillstyrka bifall

till den kungl. propositionen, om jag ock mot vissa detaljer i den samma reserverat mig. Så anser jag, att det förslag som lagutskottet förlidet år framställt, att afverkningsåret skulle vara den tid, för hvilken taxering skulle ske, är att föredraga framför Kungl. Maj:t förslag om kalenderår. Likaså anser jag, att den summa af 200 kronor, som Kungl. Maj:t föreslagit såsom minsta värdet på den skog, som afverkats för att accis därför skall erläggas, bör nedsättas till 100 kronor. Detta är dock detaljsaker, som jag icke nu vill närmare tala om.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Däremot vill jag fästa uppmärksamheten vid den tid, under hvilken lagen bör vara gällande. Alla äro ense om, att, om den antages, den endast bör betraktas såsom provisorisk. Vi veta ock, att ett stort arbete pågår för omläggning af den kommunala beskattningen, men af det anförande, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet hade i dag, fick jag det intrycket, att det kommer att dröja rätt länge, innan något förslag i denna del kan komma att för Riksdagen framläggas. Lagen torde således komma att få verka såsom provisorisk ganska länge. Under sådana förhållanden anser jag, att försiktigheten bjuder, att man endast antar den för en viss tid, ty tages den tills vidare, fordras dock sammanstående beslut af Riksdagens båda kamrar för att någon ändring däri skall ske. Alla äro ju mer eller mindre tveksamma om huru den skall komma att verka, och då vore det ju lämpligt, att den efter vissa år blefve föremål för en ny ingående pröfning af Riksdagen. Att den då måste förnyas, därom är jag öfvertygad, men om den nu antages såsom lag och enskilda motionärer sedan komma och framhålla önskemål om ändringar, mötas de vanligen med det svaret: icke kunna vi ändra en lag, som så kort tid varit gällande.

För min del kommer jag därför att yrka bifall till det förslaget, att lagen skall antagas endast för en tid af tre år.

Grefve Hamilton, Alexander: Då vid förlidet års riksdag förslag till skogsaccis förelåg, röstade jag emot förslaget. De för mig afgörande skälen voro hufvudsakligen två, först att här förelåg fara för dubbelbeskattning och för det andra den omständigheten, att skogsaccisen för större delen af landet vore obehöflig. Dessa skäl finnas ännu, men jag har blifvit allt mer och mer öfvertygad om, att en omläggning af skogsbeskattningen är nödvändig. I förslaget om skogsaccis framföres en ny princip: om skogens beskattning vid aftillverkningen. Det synes mig, att denna är den enda riktiga, dess erkännande och tillämpning äro af stor betydelse, och för detta mål är jag nu beredd att uppgifva mina betänkligheter mot det nu föreliggande förslaget.

Jag har framburit en motion för att framföra några enligt min tanke nyttiga förändringar i förslaget. De hafva ej af utskottet beaktats, och jag anser det lönlöst att nu hålla på dem.

Lagförslag om skogsaccis. Jag vill endast peka på sista momentet i motionen, där det hemställles

(Forts.)

att Riksdagen ville med antagandet af ifrågavarande Kungl. Maj:ts förslag till lag med ofvan föreslagna ändringar tillika besluta om aflåtande till Kungl. Maj:t af skrifvelse i enlighet med af herr G. Barthelson i motion n:o 55 gjordt yrkande.

Denna hemställan har fått gensvar i en reservation, och jag kan ej underlåta att betona den där uttalade önskan, att för Riksdagen snart må framläggas förslag till sådan ändring i gällande bevillningsförordning att vid beskattning af skogsegendom må i fastighetsvärdet inberäknas endast värdet af själftva skogs- och hagmarken jämte förmånen för egendomen att äga tillgång på husbehovsvirke och att beskattning af ståndskogen skall äga rum först vid afverkning.

Jag ämnar således i hufvudsak ansluta mig till utskottets förslag. Endast då det gäller frågan om det skogsvärde som är accisfritt kommer jag att ansluta mig till herr Westers och friherre Beck-Friis' reservation.

Hans excellens herr statsministern Lindman: Herr talman, mina herrar! I den föreliggande frågan har diskussionen pågått nu nästan hela förmiddagen och mycket har här blifvit yttrad både för och emot den föreslagna lagen. Det är efter min uppfattning en fråga af en ganska stor vikt. Den är icke af den beskaffenhet kanske, som de flesta beskattningsfrågor, som vi bruka diskutera här i Riksdagen. Den är en alldeles speciell skattefråga, speciell i två afseenden, dels därför att den rör endast ett visst skatteobjekt, nämligen skogen, och dels därför att det är en kommunalskatt och icke en statsskatt.

Det måste då väl vara ganska viktiga skäl, som föranlett Kungl. Maj:t att framlägga detta förslag ånyo i år, oaktadt det i denna kammare afslogs i fjol, ett förslag, som endast afser en förbättring af skogskommunernas inkomster och icke äger sammanhang med den vanliga statsbeskattningen. Således icke en skatt som så att säga utgör en öfverbyggnad på bevillningskronan. Ja, mina herrar, efter min uppfattning är denna fråga af en mycket betydande vikt. Detta är min lifliga öfvertygelse. I årtionden hafva nu skogskommunerna ropat på att erhålla den hjälp, som erfordras för dem, att få del af den beskattning af skogen, som nu går dem alldeles förbi. Ja, ropat hafva de, men något svar hafva de ännu icke fått, för så vidt icke Första Kammaren i dag vill gifva dem ett svar, som tillfredsställer dem och som de så länge eftersträfvat.

Väl kan det vara sant, att denna fråga icke egentligen berör hela vårt land. Det är alldeles oförtydligt, och det har framhållits af flera talare, att den har sin egentliga vikt för hvad vi kalla skogskommunerna och för skogsfrakterna å vårt land. Därför har äfven påyrkats här, att lagen icke skulle gälla för hela landet, utan att den skulle gälla endast för vissa delar och särskildt för de fyra norrländska länen eller för Norrland. Jag

vågar emellertid mycket starkt draga i tvifvel, om det skulle vara lämpligt att införa undantagsbestämmelser i beskattningshänseende för vissa delar af landet. Vi hafva ju undantagsvis hänseende för vissa delar af landet. Vi hafva ju undantagslagar för Norrland i andra afseenden, har man sagt, och kanske får det undantagslagar äfven i ytterligare andra fall. Men kan det vara klokt, att, därför att man har undantagslagar på ett område, man verkligen här skulle vilja tänka sig att utvidga detta så, att man äfven i beskattningshänseende särställde landets olika delar? Jag tror icke, att detta vore lyckligt. Jag vill då framhålla, att det finns väl äfven andra afseenden, hvori vissa landsändar få både i lagstiftningshänseende och beskattningshänseende finna sig i en lagstiftning, som gäller för hela landet, oaktadt den icke är alldeles speciellt påkallad för den ena eller andra landsändan, ja kanske t. o. m. kan vara till skada för en viss landsdel. Jag skulle därvidlag vilja nämna ett exempel på tulllagstiftningens område. Då här är fråga om skogskommuner, tänker jag särskildt på fläsktullen. Jag frågar herrarna: Hvad har väl en skogskommun för nytta af den tullen? Hela Norrland klagar bittert öfver att en sådan tull skall finnas, därför att för dem är den till ingen nytta, utan rent af till skada, ty amerikanskt fläsk köpa de i alla fall, hvilken tullsats, som än skulle åsättas. Men icke kan man af den anledningen tro sig om och anse lämpligt att draga upp en gräns emellan skogsbygd och annan bygd, till exempel mellan Norrland och det öfriga Sverige, och säga, att i den norra delen skall icke vara tull på den artikeln, men däremot i den öfriga delen af landet. Jag tror icke, att herrarna gärna skulle vara med om det experimentet, men ett dylikt fall är ganska analogt med det föreliggande. Här kan åtminstone icke påvisas, att någon särskild bygd i vårt land tar skada af denna skogsaccis på samma sätt som i det nyss angifna exemplet.

Jag anser, att man icke får undra så mycket på, att den befolkning, som särskildt drabbas af det nu öfverklagade förhållandet med skogslagstiftningen, tycker, att det blir ledsamt när man år efter år i Riksdagen talar om att försöka hjälpa dem; och det ena förslaget kommer fram efter det andra, men förslagen leda till intet resultat! Det ena efter det andra går samma väg. Endast högen af kommittébetänkanden och sakkunniges utredningar växer år efter år, men något resultat blir det icke! Det skall kännas ganska vemodigt för dem, som lida af olägenheterna af den rådande beskattningen på detta område.

För min egen del är jag icke främmande för dessa saker, fastän kanske min erfarenhet kommer hufvudsakligen från de norra landsändarna. Men jag har alltid varit af den uppfattningen, att det icke kan vara rättvist, att det får gå till på det sätt det gjort under en lång tid nu, utan man måste försöka komma till något resultat för att åstadkomma förbättring.

Medan jag har ordet, ber jag att få yttra mig om ett par frågor, som här blifvit vidrörda i dag; vidrörda i reservationer;

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

motioner och yttranden. Jag skall ingalunda ingå i någon särskild detaljgranskning af hela förslaget. Ett par förhållanden äro dock af den vikt, att jag gärna skulle vilja yttra mig om dem. Särskildt skulle jag då vilja upptaga till något bemötande det yttrande, som herr Barthelson haft. Han slutade visserligen icke med något yrkande, utan hans votum skulle bero på diskussionen. Han har emellertid framhållit sina betänkligheter mot lagen i sitt yttrande och i sin motion. Han säger, att det är ju glädjande, att intresset för skogsvård alltmer träder fram i vårt land och att skogsägarna mer och mer fästa sin uppmärksamhet vid vikten af att sköta skogen så, att skogsmarken ger den största möjliga årsväxt, med ett ord, att befrämja markens produktivitet och skogens växtlighet på bästa sätt. Däri ger jag honom fullt rätt, att detta förhållande är mycket glädjande. Hans anmärkningar rikta sig hufvudsakligen mot de *nu gällande* beskattningsförhållandena. Han säger, att det är icke rättvist som det för närvarande är, ty med en fastighetsskatt, som drabbar både fastigheten och skogen, blir det olämpligt för skogsvården, därför att en person, som ser sin fastighet växa i värde allteftersom skogen växer, frestas att hugga bort skogen och sälja den, då han därigenom vinner två mål, dels vinsten på skogsförsäljningen och dels att han får egendomens taxeringsvärde nedsatt och därigenom lägre skatt. Det är verkligen riktigt, att så är förhållandet, och jag vill visst icke på något sätt opponera mig mot den saken, men jag vill fästa hans uppmärksamhet på, att detta är just ett förhållande som är under öfvervägande att få ändring i. Det är af finansministern här framhållet, i hvilken riktning han tänkt sig att den blifvande skattereformen, som han arbetar på och planlägger, skall gå. Såvidt jag förstår kommer den att gå just i en riktning, som skall tillfredsställa den ärade talaren. Den skall nämligen, då den blir färdig, afse att icke pålägga den växande skogen någon fastighetstaxering, utan skogen skall beskattas efter inkomsten, alldeles speciellt hvad statsskatten beträffar och äfven beträffande kommunalskatten. Om denna beskattning af inkomsten från skogen utgår i ena eller andra formen synes mig verkligen likgiltigt, om jag kallar den för inkomstskatt, skogsaccis eller något annat. Hufvudsaken är, att skogen uppskattas och beskattas efter den inkomst den ger.

Här är nu emellertid endast fråga om en skogsaccis, som skulle tillkomma kommunen. Således kan man ju icke nu åstadkomma den stora reform, som man önskar och som kanske vi alla skulle önska, så hastigt, att det icke kommer att iröja några år, innan det hela är färdigt, och då är frågan, om man skall låta detta förhållande fortsätta på samma sätt som hittills, eller om man icke skall söka afhjälpa det genom någonting, som af finansministern kallas och afses att vara ett provisoriskt förhållande.

Om jag nu går ifrån herr Barthelsons klagomål beträffande det nuvarande beskattningssättet och går öfver till skogsaccisen,

så har han äfven mot den sina anmärkningar. Han säger i sin motion, att han förmenar, att det skulle blifva ödesdigert för en rationell skogsvård, om denna accis infördes. Redan nu, säger han, frestas den enskilde skogsägaren att afverka sin skog, huru mycket mera skulle det icke bli fallet, om den nya skatten lades på skogen! Då jag för några dagar sedan genomläste den diskussion, som förekom här i kammaren i ärendet i fjol, fäste jag mig vid ett yttrande af samma ärade talare, som gick i samma riktning. Han »kände sig öfvertygad att genomförandet af lagen skulle verka därhän att uppmuntra de nuvarande vårdarne af våra skogar att slå in på den vägen att sluta upp med att nedlägga kostnader och arbete på skogens skötsel och öfvergå till den extensiva formen af skogsvård, som ej kräver några andra kostnader än afverknings- och transportkostnader». Ett dylikt uttalande af en fackman måste ägnas uppmärksamhet och man måste naturligtvis försöka sätta sig in i de skäl han kan hafva haft för att framkomma med detta uttalande. Studerar man då hans motion i år och undersöker, hvori dessa anmärkningar bestå, finner man — om jag nu tills vidare fränser talet om dubbelbeskattning, hvartill jag ber att få återkomma — att dessa skäl egentligen äro, att man vid upptagandet af värdet på skogen endast skall afdraga afverknings- och transportkostnader och att man icke äfven får afdraga sådana särskilda kostnader, som göras för skogsodling, dikning, väghållning, förvaltning, bevakning och dylikt. Jag hyser emellertid ganska starkt tvifvel, om de farhågor han framhållit verkligen äro så stora, ja, om de verkligen öfverhufvud taget hafva någon motsvarighet i verkligheten. I hvarje fall kan jag aldrig tänka mig, att man med honom kan säga, att det skulle blifva *ödesdigert* för skogsvården. Som skäl härför ber jag att för det första få anföra, att den beskattning, som här är fråga om, i hvarje fall icke är stor. Den är tvärtom ganska liten, då den kommer att utgå med högst 2 % af värdet på rot. Detta är det ena skälet och mitt hufvudskäl. Jag ber att få illustrera det med ett exempel för att visa huru pass ringa verkligen denna skogsaccis är i förhållande till skogens värde och det ökade värde, som kan uppkomma genom en bättre skogsvård. Om jag tager en skogsegendom och säger, att den t. ex. afkastar 2 kronor 50 öre per tunnland för år — och detta är icke så synnerligen högt belopp — jag menar värdet på rot d. v. s. det värde som skulle blifva accispliktigt efter det föreliggande förslaget — så drabbas denna inkomst af en skogsaccis af 5 öre. Kan jag nu tänka mig, att jag genom att vidtaga åtgärder för skogens återväxt, för dess befrämjande, eller för skogsvård i allmänhet kunde få detta värde höjdt från nyssnämnda 2 kronor 50 öre till 3 kronor, så ökas accisen med 1 öre, d. v. s. af den uppkomna vinsten på 50 öre får skogsägaren själf taga 49 öre och lämna staten 1 öre. Vidare är då att märka, att af den vinst, som uppkommer, får man naturligtvis tänka sig, att en del skall användas för att betäcka de på egendomen ned-

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Lagförslag om skogsaccis. (Forts.) lagda kostnaderna för den bättre skogsvården, men man kan väl knappt tänka sig, att detta kan gå upp till hela den ökade vinst ägaren har. I så fall skulle han ju icke bry sig om att vidtaga åtgärderna i fråga och i hvarje fall kan man icke tänka sig, att han skall göra det för utsikten att förtjäna det enda öre, som han enligt skogsaccisförslaget i det angifna exemplet får öfverlämna till staten.

Min uppfattning är således den, att skogsägarna ingalunda komma att låta afskräcka sig ifrån att nedlägga kostnader på en rationell skogsvård af den anledningen, att de få betala den nu föreslagna skogsaccisen till kommunen. Jag tror ingalunda, att det kommer att blifva fallet.

En annan omständighet, som omnämndes af herr Barthelsson uti hans motion, är frågan om dikning. Jag anför det blott som ett exempel. Jag vet af erfarenheten, att när man dikar i skogen, vill man ofta vinna och sträfvar efter att vinna två ändamål, det ena att utdika en försumpad skogsmark och det andra att söka bereda utdikning för närliggande jordbruk och i Norrland speciellt för minskning af frostländigheten. Skall dikningskostnaden afdragas, får man naturligtvis försöka göra någon beräkning huru stor del af dessa kostnader, som skall läggas på det ena eller det andra. Således, man invecklar sig där i svårigheter, som jag befarar, att det blir ganska svårt att komma ifrån.

På samma sätt skulle man ju kunna anföra åtskilliga andra exempel. Jag skulle vilja anföra ett till. Jag skall icke trötta herrarna mera. Det gäller t. ex. en afbränd skogsmark. Har jag en afbränd skogsmark och vill kultivera den, kan det hända att brandfältet i förhållande till egendomens storlek är så stort, att kostnaderna för kultiveringen under ett eller flera år blir större än de inkomster jag tar ur egendomen. Då vet jag icke, om motionären menar, att jag skall få afdraga år efter år eller att, för den händelse kultiveringskostnaderna öfverstiga inkomsterna på skogen, jag skall få skjuta öfver det på kommande år, kapitalisera för framtiden. Att det kommer att blifva mycket olika förhållanden på den ena egendomen och på den andra är i alla fall af detta exempel alldeles otvifvelaktigt.

Skulle man emellertid gå till mötes på något sätt genom att bevilja ytterligare afdrag utöfver afverknings- och transportkostnaden, så vill jag framhålla, att då skulle man icke nå det med den nu föreslagna beskattningen afsedda målet, ty det målet är ju att bereda skogskommunerna en ökad inkomst. Om större afdrag beviljas, än hvad här är föreslaget, så är det gifvet, att accisen då också blir mindre. Då hjälper man icke kommunerna till den grad, som man med det här föreslagna sättet afsett att göra. I så fall måste man i stället öka på själfva accisen; från 2 %, som här föreslagits, måste man i stället öka den till kanske 3 eller 4 %. Under sådana förhållanden har man enligt min uppfattning icke vunnit mycket med den saken; och utan en dylik

ekvivalent lärer det icke gå att hjälpa skogskommunerna på ett sätt, som blir effektivt.

En annan sak, som har framhållits här vid flera tillfällen, och som kanske spelar största rollen i motståndet mot förslaget om införande af skogsaccis, är den s. k. dubbelbeskattningen. Man säger, att skogen är beskattad genom fastighetstaxeringen och att hvarje skatt, som därutöfver lägges på skogen, blir en dubbelbeskattning. De flesta talare, som yttrat sig i denna fråga, hafva dock, såvidt jag förstår, erkänt, att skogen i regel vid fastighetstaxeringen icke är upptagen till sitt fulla värde, att det möjligtvis någon gång kan vara fallet vill hvarken jag eller någon annan — förmodar jag — bestrida, ty naturligtvis kan det inträffa, att det finns fastigheter, som blifvit upptagna till fulla värdet, särskildt där de gått i handeln och man kanske tagit upp dem till fulla försäljningspriset. Men, det vågar jag påstå, i det långt öfvervägande antalet fall, ja, i de allra flesta fall är skogen genom fastighetstaxeringen icke beskattad till sitt fulla värde. Att den icke är det, har gifvits förklaring på. Det beror, såsom förut nämnts, på afverkningsrättigheterna; som blifvit öfverlättna; det beror på, att när ett hemman haft skogen stående på återväxt eller i de fall, där ägaren af annan anledning icke kunnat få inkomst af skogen, så har man tyckt det vara synd om honom; och skogen har icke blifvit upptaxerad till fulla värdet.

Man kan väl snarare tycka, att det vore oriktigt, om man underlåte att åsätta skogsaccis endast därför, att ett fåtal hemman verkligen äro fullt upptaxerade förut genom fastighetstaxeringen. Jag vill därmed säga, att efter min uppfattning är talet om dubbelbeskattning icke hållbart. Dubbelbeskattningen blir så godt som uteslutande af formell beskaffenhet, men icke af reell; dubbelbeskattningen är icke af den beskaffenhet, att man torde kunna säga, att den i praktiken verkligen äger rum.

På tal om dubbelbeskattning är det ännu en sak, som jag ber att få understryka och särskildt framhålla, nämligen, hvad som redan förut blifvit påpekadt, att det här blott är tal om kommunalskatt. Om en egendom i kommunalskatt betalar t. ex. 100 kronor — jag lämnar nu statsbeskattningen alldeles därhän — och det ligger i en annan kommun en egendom, som är alldeles lika mycket värd som den förstnämnda, så kan det hända, att den senare egendomen i kommunalskatt får betala 200, ja kan hända ända till 300 kronor. Detta är visserligen ej en dubbelbeskattning, hvarom här talats, eller att samma objekt beskattats två gånger, men det visar — då fråga är om kommunalskatt — att en egendom, till följd af kommunalskattens olika storlek i olika kommuner och till följd af fastighetstaxeringens ojämnhet, kan blifva beskattad — redan under nuvarande förhållanden — dubbelt, ja tredubbelt, så hårdt som en likadan egendom inom en annan kommun.

På tal om detaljerna skulle jag vilja säga ett ord om de 200 kronorna, hvarom man här yttrat sig. Det har framhållits,

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

att skälet till att Kungl. Maj:t medtagit denna bestämmelse är, att lagutskottet tog den i föl. Och det kan naturligtvis sägas, om hvilken gräns jag än stannar vid, att lagen därigenom kan kringgå. Men vid en sådan ekonomisk lagstiftning som den ifrågavarande kan väl aldrig helt förebyggas ett kringgående af lagen. Hvad jag då har att göra, om det i framtiden visar sig, att lagen kringgå, är väl, att jag får söka råda bot på den saken. Men att af denna anledning låta afskräcka sig från att taga det ena eller det andra lagförslaget, därtill finns det enligt min uppfattning icke det ringaste skäl.

Hvad vidare beträffar frågan om att antaga lagen på viss bestämd tid, t. ex. tre år, så är det gifvet, att detta kanske icke skulle betyda så mycket, när man har den uppfattningen, att lagen skall vara af provisorisk natur och endast gälla tills den blir ersatt med en komplett skattelagstiftning. I hvarje fall måste giltighetstiden då emellertid sättas så lång, att man kan vara säker på, att den nya lagstiftningen föreligger färdig, innan giltighetstiden för den provisoriska lagen utgår. Under sådana förhållanden kan jag icke se någon vinst i att taga föreliggande lagförslag blott för en viss bestämd tid. Säkerligen kan man säga, att den lag, som nu antages, vare sig den kallas provisorisk eller icke, i hvarje fall kommer att gälla, tills den blifvit ersatt genom mera permanenta förhållanden i beskattningsformerna. Jag vill icke underlåta att erinra om den fara, hvilken naturligtvis alltid ligger däri att i ett förslag, som är i stort sedt tillstyrkt af ett Riksdagens utskott, göra ändringar på det ena eller andra stället af det ena eller det andra skälet, ty därmed riskerar man i större eller mindre mån att hela lagförslaget kan bringas på fall.

Härjämte vill jag framhålla, att då Riksdagen år 1905 af Kungl. Maj:t begärde, att Kungl. Maj:t skulle utan att afvakta en fullständig utredning af kommunalskattefrågan göra upp och för Riksdagen framlägga ett förslag till en temporär lösning af frågan, närmast till afhjälpan af här öfverklagade missförhållanden, nämligen att bereda skogskommunerna hjälp i deras skogsbeskattningsfråga, är det väl också rätt naturligt, att Kungl. Maj:t sökt ställa sig denna Riksdagens begäran till efterrättelse och sökt uppgöra ett förslag, som just afseer att skaffa dessa kommuner den hjälp, Riksdagen önskade, nämligen en tillfällig beskattning af skogen, hvilken skatt skulle kunna komma skogskommunerna till del. Detta är gjordt, och förslaget ligger på Riksdagens bord.

Nu har invändts, att förslaget bort göras upp på annat sätt. Det kan hända, att det af herr Olof Jonsson förordade förslaget är bättre; och naturligtvis kan ett lagförslag sådant som detta uppgöras på mångahanda sätt. Här föreligger dock nu ett förslag, som är genomarbetadt af en kommitté, som af Kungl. Maj:t är framlagdt i Riksdagen i föl, som är antaget med stor majoritet af Andra Kammaren och som nu är tillstyrkt af lagutskottet. Kan man då säga, att det ändå icke finns starka skäl

att antaga det förslaget i den form, hvari det nu föreligger, och att med frånseende af egna önskemål i den ena eller den andra riktningen söka att ena sig om det föreliggande förslaget, på det att man må komma till ett slut på denna — jag vågar beteckna den sålunda — mycket segslitna fråga? Ingen skatt kan blifva hvarje människa till lags, det förstår man mer än väl och det ser man nogsammt af allt det arbete, som nedlagts på beskattningsfrågorna. Hvad som likväl är af vikt vid frågans bedomande är, att man genom att taga det föreliggande förslaget till lag om skogsaccis afhjälper ett missförhållande, som länge varit öfverklagadt, och att man tager det på ett sådant sätt, att det kan inpassas i det system af beskattningar, på hvilket för närvarande arbetas, men att man icke ordnar det på ett sådant sätt, att man lägger hinder i vägen för den nödvändiga stora beskattningsreformen, sådan man tänkt sig densamma. Har man tänkt sig in i, hur beskattningsfrågan skall lösas i sin helhet, är det väl icke heller underligt, att Kungl. Maj:t i sitt förslag går på en väg, som gör det möjligt att hålla dörren öppen och icke stänger den till för det blifvande förslaget. Det må väl ingen förtänka Kungl. Maj:t. Ej heller må väl någon förtänka Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t under sådana förhållanden, ur den synpunkten och med tanke på det verkligen förefintliga stora behovet af att någonting göres på ifrågavarande område, har i år återigen framlagt förslaget och att Kungl. Maj:t äfven fäster vikt vid att Första Kammarerna anta detsamma.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Herr Östberg, Johan: Det nu föreliggande förslaget om skogsaccis rekommenderas ur två synpunkter. Den ena är den, att skogsaccisen i och för sig är fullt skickad att fylla skogskommunernas skattebehof. Den andra synpunkten är den, att accisen är ägnad att utgöra en försöksballong för den kommande skatte-reformen.

Om skogskommunernas skattebehof har här talats vidt och bredt, och lösen lyder ju, att de rika skogsägarna icke skola undandraga sig att betala sin andel till de fattiga skogskommunerna. Nu finns det ju också rika skogskommuner och fattiga skogsägare, och det är kanske skäl att skärskåda lagen äfven ur den synpunkten!

Man säger, att skogssocknarna hafva sett, huru skogstillgångarna förts bort från deras område och skapat förmögenheter på annat håll, men att de icke själfva fått något kvar af den förmögenhet, som sålunda skapats. Hvarför hafva de icke fått det? Jo, det är därför, att den utväg, som den nuvarande lagstiftningen bjuder dem, nämligen att lägga fastighetsbevallning på skogstillgångarna, icke af dem tagits i anspråk och icke gärna kunnat tagas i anspråk. Man har nyss hört, hurusom det skulle vara regel, att en skogsfastighet icke uppskattades till sitt fulla värde. Ja, detta beror ju på hvad man menar med *fulla* värdet. Om man med fulla värdet menar det försäljningspris, som en viss

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

skogsfastighet under en viss konjunktur och om den innehåller för sågverksägarens tillfälliga behof tillräcklig mängd af tjänligt virke, som genast afverkas, kan betinga, så kan taxeringsvärdet naturligtvis i många fall icke hafva nått detta toppris. Men det samma är förhållandet på nästan alla områden. Om herrarna behaga tänka på stadsfastigheternas taxeringsvärden, så veta vi ju, huru som de i allmänhet visst icke nå upp i maximivärdet, det toppris, som tillfälliga konjunkturer, en gatas framdragande, skapande af ett nytt och godt handelsläge o. s. v., skulle påfordra. Taxeringsvärdet afser nämligen att vara ett medelvärde, och efter detta medelvärde skall skatten utgå såväl i onda som i goda tider, såväl då konjunkturerna äro lysande, som då de äro dåliga. Och en skatt efter fastighetsvärdet afser att tillförsäkra kommunen en stadigvarande inkomst, som just för den kommunala hushållningen är af allra största betydelse; det är nämligen af största vikt för den kommunala hushållningen att under skiftande konjunkturer hafva en inkomst, som är att lita på.

Jag vågar tro, att skogsfastigheterna på senare tider upptaxerats till sådant medelvärde; ja, jag vågar hålla före, att de i vissa delar af landet upptaxerats alldeles för högt. Om herrarna se på statistiken och gå tillbaka till år 1888, skola herrarna finna, att Jämtlands län, som ofta åberopats såsom det mest missgynnade på skogsbeskattningsens område, då hade jordbruksfastigheter upptaxerade till ett belopp af allenast i rundt tal 32,000,000 kronor. Vid den under år 1908 verkställda taxeringen höjdes detta belopp till 78,000,000 kronor. För Kopparbergs län ställa sig motsvarande siffror sålunda: År 1888 69,000,000 kronor, nu 166,000,000 kronor. För Västerbottens län äro motsvarande siffror år 1888 40,000,000 kronor, nu 88,000,000 kronor. Det är alldeles klart, att denna fördubbling af taxeringsvärdena för dessa län hufvudsakligen beror på en förhöjd taxering af skogsfastigheterna. Att skogen förut icke taxerats beror därpå, att i gamla tider hade skogen icke något egentligt värde. Den har fått värde genom trävaruhandteringsens uppkomst och genom flottleders ordnande. Det var alldeles samma förhållande med skogen då, som det intill våra dagar varit med vattenfallen, hvilka just nu, kan man säga, genom den elektriska kraftens tillgodogörande börjat spela så stor roll och få så stort värde. I allmänhet hafva icke heller vattenfallen uppskatats under gångna tider, därför att de icke hade någon egentlig ekonomisk betydelse. Jag vågar således tro, att i stort sedt hafva skogsfastigheterna i landet numera kommit upp till det taxeringsvärde, som kan anses fylla alla skäligena anspråk på att taxeringsvärdet skall vara ett skäligen medelvärde.

Det vore underligt, om icke äfven skogssocknarna skulle hafva använt det medel, som lagstiftningen bjuder dem, då det nu i årtal har predikats, att de försummat att begagna detta medel och de hänvisats till att endast höja taxeringsvärdena för att komma i åtnjutande af skäligen afkastning af skogen. Nu är det alldeles gifvet, att det förhåller sig med skogsfastigheterna som med andra

fastigheter, att de i enstaka fall kunna betinga högre försäljningsvärde än taxeringsvärdet, men detta bevisar icke, att taxeringsvärdet i regel icke skulle motsvara verkligheten. *Lagförslag om skogsaccis.*
(Forts.)

Nu säger man vidare, att detta taxeringsvärde, som enligt sakens natur måste vara ett medelvärde, icke kan vara lämpligt att taga som utgångspunkt för beskattningen af skogsafkastningen, därför att skogsafkastningen skördas endast från tid till tid och med långa mellanrum. Detta är naturligtvis gifvet och det talar emot all fastighetstaxering såsom mätare af inkomsten af hvarje handtering, som drifves å en fastighet, såsom jordbruk eller dylikt, ty äfven där äro skördarna mycket olika. Att genom ett taxeringsvärde mäta inkomsten korrekt blir naturligtvis mycket svårt och i många fall ogörligt. Trävaruindustrien och skogs-handteringen undergå likväl allt mer och mer den förändringen att genom en rationell skogshushållning planerad på större områden och särskildt genom afverkningen för trämasseindustrien skördarna tagas allt tätare, och därigenom kommer en skatt efter taxeringsvärdet att här fylla sin uppgift ungefär lika bra som vid den egentliga jordbruksnäringen eller annan näringsdrift å jordbruksfastighet. Eller tro herrarna, att det är lätt att genom fastighetsbevilningen beskatta den inkomst, som kommer af trädgårdsskötsel eller af utarrendering af granitberg eller ens den, som kommer af ett intensivt jordbruk? Naturligtvis icke.

Så säger man vidare, att dessa skogssocknar dock äro fattiga och därför behöfva det tillskott, som en skogsaccis kan gifva dem, äfven om denna skogsaccis i vissa fall skulle komma att verka såsom en dubbelbeskattning. Ja, är det så alldeles gifvet, att just de socknar, som innehålla skog i större mängd, äro de fattigaste här i landet? Ser jag på den senaste statistiken i kommunalt hänseende, den för år 1906, finner jag i Älfsborgs län 67 kommuner, där utdebiteringen motsvarar öfver 100 öre per fyrk på i mantal satt jord. I Göteborgs län finner jag 35, i Skaraborgs län 21, och i Jämtlands län 20 kommuner, där samma förhållande är rådande. Det synes mig icke vara så fullt och klart ådagalagdt, att man har att gå ut ifrån, att just skogssocknarna skulle vara de socknar, som framför allt vore i behof af understöd genom en extra pålaga.

För öfrigt denna fråga om understöd åt af skatt tyngda kommuner ligger ju nu under utredning, och vi hafva under remissdebatten i Andra Kammaren hört herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framhålla, att en del undersökningar och utredningar pågå för att fastställa, huruvida staten bör särskildt komma till hjälp de kommuner, som äro öfver höfvan tyngda af kommunalskatt. Man skulle då kunna tänka, att, innan man lade på de enskilda en särskild pålaga, som kommer både den ena och den andra kommunen till godo, man afvaktade resultatet af en utredning, angående hvilka kommuner här i riket äro de fattigaste och således i behof af att man beslutar att på särskildt sätt understödja dem.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Det är ju alldeles klart, att de som skola få en skattekölla sig sålunda anvisad, äro angelägna att få den, och de hafva naturligtvis ingenting däremot. Men saken kan ses också från en annan sida, och det är, hvem skall betala detta? Nu har här sagts, att det är icke så farligt att skogsägaren får betala denna extra pålaga. Här kan man icke, säges det, tala om någon dubbelbeskattning i egentlig mening; och en dubbelbeskattning förekommer ju för öfrigt, har man framhållit, på andra områden. Man får betala både bevillning och inkomstskatt till staten för samma inkomst; och jämför man skattskyldigheten inom olika kommuner, finner man, att för en fastighet i en kommun kan man få skatta dubbelt så mycket som för en precis lika mycket värd fastighet i en annan kommun. Men det är icke den jämförelsen, som skall göras, utan det är de skattskyldiga medlemmarna i en och samma kommun, som skola jämföras, och där får tungan icke öfver höfvan läggas på en framför en annan. Om jag tänker mig att i en och samma kommun finnas två fastighetsägare, den ena innehafvare af en jordbruksfastighet, som är taxerad till 50,000 kronor, och den andra innehafvare af en annan fastighet, som är taxerad till samma belopp, så ställer saken sig ju så, att den, som innehar jordbruksfastigheten får skatta efter en beräknad afkastning af 6 % såväl i bevillning och inkomstskatt till staten som i skatt till kommunen. Nu skulle han dessutom, om han afverkar skog, få utgöra en accis till kommunen. Den, som innehar en annan fastighet till samma värde, får däremot skatta efter en afkastning af blott 5 % till stat och kommun samt slipper att utgöra någon som helst accis för den inkomst eller afkastning han har af sin fastighet. Vidare förhåller det sig så, att den som drifver jordbruk och skogsbruk på en sådan fastighet i regel icke har den inkomst, som motsvarar 6 % af taxeringsvärdet. Det beror på, hur året går, och i regel uppnår han icke denna inkomst, utan det kan rent af gå med förlust, under det att den, som innehar en »annan fastighet», får en mera stadigvarande inkomst, en inkomst som är mer pålitlig och mer lättfärfvad utan hans eget arbete egentligen och utan att han löper större risk; men af honom fordrar man icke något extra tillskott till den kommunala hushållningen!

Det förhåller sig i allmänhet ju så, att så stora egendomar som af 50,000 kronors taxeringsvärde och därutöfver i regel icke lämna en afkastning, motsvarande den på dem lagda skattebördan, procentiskt taget. Om då innehafvaren af en dylik egendom för att kunna betala sin skatt till stat och kommun nödgas gå till afverkning af skogen, så skall han därför få vidkännas ytterligare skattepålägg. Detta innebär väl om något en dubbelbeskattning och en klandervärd sådan.

Denna fråga, säger man, är i alla fall så länge ventilerad, att man bör komma till ett slut, och det är Riksdagen själf, som skrifvit om saken, och Kungl. Maj:t har därför sökt lösa den, och nu föreligger ett förslag, som för andra gången underställts Riksdagens pröfning. Ja, den skrifvelse, som afläts af Riksdagen,

gällde väl rätteligen, enligt hvad vi hafva hört, frågan om fördelning af trävaruindustrins behållna *inkomst*. Man ansåg, att af trävaruindustrins inkomst kom för litet till godo skogssocknarna och att det därför borde kunna jämkas på sådant sätt, att skogssocknarna finge mer och de orter, dit industrien var förlagd, något mindre. Det var således som sagdt fråga om fördelningen mellan orterna af en å skogshandteringen uppkommen inkomst. Här har man nu likväl fått ett förslag, som utan att fråga efter om det finns en behållen inkomst eller icke, på förhand genom en objektskatt vill beskatta afverkningen utan hänsyn till det slutliga resultatet af rörelsen.

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

Detta system innebär naturligtvis också den förskjutningen, att, då skogssocknarna gifvetvis äro angelägna att sätta värdet af virket på rot så högt som möjligt — ty därigenom få de så mycket större skatt och efter detta värde, som bestämmes i skogssocknarna, kommer afdrag i trävarurörelsens beskattning att ske — trävaruindustrin i de orter, där denna industri bedrifves, kommer att få så mycket mindre skatt. Således genom att i förväg, oberoende af det slutliga resultatet af rörelsen, lägga en objektskatt på afverkningen, genom att grunda skatten på ett antaget skogsvärde — som alla i skogssocknarna hafva intresse af att drifva upp i höjden — minskar jag mycket skarpt andelen af trävaruindustrins behållning för de orter, där trävaruindustrin bedrifves; men man måste dock medgifva, att det är dessa orter, som framförallt få draga tyngden af kommunala utgifter för den i trävaruindustrin sysselsatta befolkningen.

Denna skatt, som det här är fråga om, är, såsom redan framhålits, en objektskatt. Den verkar såsom ett slags grundskatt, som utgår oberoende af resultatet af handteringen; och kommunen är *skyldig* att upptaga denna skatt! Det är icke lämnadt åt kommunens skön, om den anser behovet inom kommunen kräfva upptagandet af denna skatt eller icke, utan kommunen är som sagdt skyldig att, om den öfverhufvud upptager direkta skatter, också använda denna skatt; och är det så, att om denna skatt icke går åt, skall den fonderas för framtida ändamål för att då användas.

Detta sätt att gå till väga innebär en förskjutning af trävaruindustrins beskattningsbara inkomst till nackdel för de orter, där industrien bedrifves. För att skogssocknarna skulle få del af industrins behållning, vore det naturligtvis onödigt att vidtaga denna åtgärd i det fall, där själfva industrien bedrifves inom den kommun, hvarest afverkningen sker. Men genom hela konstruktionen af lagen har i alla fall införts tvånget att äfven i dessa fall skatten skall utgå, oberoende af hur resultatet visar sig.

Men vidare är det klart, att denna skatt drabbar till slut skogsägaren, äfven om den lägges på afverkaren. Nu är i de norrländska kommunerna, efter hvad vi sett af ett betänkande, som härom dagen utdelades, staten skogsägare till nära hälften i Norrbottens och Västerbottens län. Utom den starka förskjutning för-

Lagförslag
om skogsaccis.

(Forts.)

slaget skulle medföra till industrisocknarnas nackdel, innebär det således, att staten inom de båda nyssnämnda norrländska länen blir i mycket högre grad skattskyldig till de kommuner, i hvilka skogen ligger, skattskyldig icke blott, såsom nu, enligt den efter taxeringsvärdet utgående kommunalskatten, utan äfven på så sätt, att staten till sist får vidkännas den extra objektskatt, som lägges på afverkningen, på virket. Det vore väl då bättre, att staten direkt understödde de fattiga kommuner, som verkligen behöfva understöd, än att saken ordnas på här föreslaget sätt.

Under öfverläggningarna om hithörande ärende under förra riksdagen sade man i denna kammare, att förslaget om denna skogsaccis kommit för sent, därför att man då stod inför 1908 års taxering och att taxeringsvärdena då skulle komma att gå i höjden, hvadan man således icke skulle behöfva pålägga en accis. Vi hafva nu sett, hurusom taxeringsvärdena gått högst betydligt i höjden år 1908, och ur den synpunkten hafva de spådomar och farhågor, som då uttalades, följaktligen besannat sig.

Nu har här ifrågasatts, att lagstiftningen skulle begränsas till de delar af landet, där skogsrörelse i större utsträckning bedrifves, och man har framhållit, att skogsrörelse och trävaruindustri mycket väl kunde bära denna skatt. Det är underligt, att detta tal om trävaruindustrins så blomstrande läge, att man på den industrin just kan lägga hvilka extra skatter som helst, det är underligt att detta tal kommer fram i en period, när trävaruindustrin just uppgjort sina bokslut för ett år, som för en stor del af denna industri visar mycket knappa inkomster och ibland rent af ganska betydande förluster. Om man ser på de så förkättrade sågverksbolagen i våra två nordligaste län, skall man finna, att de flesta af dem under de senare åren gått öfver styr och att de stora sammanslutningar, som bildats, icke heller kunnat hålla ut. Jag tror därför, att under innevarande period detta tal om trävaruindustrin såsom särskildt lämpad för en extra beskattning i kommunalt hänseende icke rättfärdigas af de nuvarande förhållandena.

Härtill kommer, att hela denna lagstiftning är uppbyggd på en ytterst krånglig och doktrinär basis. Skatten skall, såsom jag nämnde, utgå så snart kommunen öfverhufvud taget utkräfvat direkt skatt, och den skall utgå i första hand. Då säger man: det gör väl detsamma hvem som betalar denna skatt; den som betalar den får sedermera så mycket mera lindring i öfriga kommunalutskylder. Men detta är ju sofisteri, ty han får betala lindring icke allenast åt sig själf utan äfven åt alla andra i kommunen, så att hans lindring kan naturligtvis icke i detta sammanhang åberopas, när han får bekosta den både för sig själf och för andra skattskyldiga i kommunen.

Vidare skola dessa medel fonderas, eftersom skogsafverkningen icke pågår annat än vid vissa tider. Det är således första gången man i vår kommunala skattelagstiftning inför fondering af skatte-

medel, utan att man dock har gifvit någon regel för dessa fonders placering.

*Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)*

Värdet af virket skall deklareraras och skall taxeras af kommunalnämnden, hvilkens ordförande skall blifva en särskildt aflönad person för handhafvande af hithörande angelägenheter. Kommunalnämndens och dess ordförandes intresse går då naturligtvis ut på att få det högsta möjliga värde, och den skattskyldige utlämnas till skattekräfvare för värdering och bestämmande af det belopp, hvarpå hans skattskyldighet skall hvila. Till den öfverordnade myndigheten, pröfningsnämnden, komma dessa frågor *endast* i de fall, då besvär anföras. Man har ifrån inkomstskatten och den i samband därmed stående deklarationen hämtat hela denna vidlyftiga apparat af deklarations- och taxeringsförfarande samt stuckit in den på ett område, där den visst icke passar.

Nå, säger man, alla skattelagar äro ofullkomliga, och det finns ingen skattelag, som tillfredsställer alla. Nej, det finns det visst icke, det äger sin riktighet; men däraf följer väl icke, att man skall taga hvad som helst i skatteväg.

Yttermera har här, såsom jag i början antydde, framhållits, att denna lag icke bör bedömas i och för sig; det må vara, att den inför en onödig tunga på dem, som kanske redan äro för högt belastade genom sin efter taxeringsvärdet utgående beskattning, det må så vara, men den är nu ett led i den stora reform, hvartill vårt skatteväsen sedan decennier trängtar. Här gäller det att på det kommunala området införa objekts- eller intressebeskattning, upplösa sambandet mellan stats- och kommunalbeskattning samt ordna det hela på ett rationellt sätt. Ja, är det nu så alldeles gifvet, att intresse- eller objektsbeskattning lämpar sig företrädesvis eller bäst såsom hufvudgrund för den kommunala hushållningen och bör därvid komma till användning? Det är underligt, hvilken cirkelgång här i världen äger rum! Vi hafva haft en intressebeskattning i fråga om vägunderhållet, där den utan tvifvel lämpar sig mycket väl. Vi hafva arbetat under åtskilliga år med händer och fötter för att öfverflytta detta på inkomsten. Nu höjes på nytt den fanan, att vi skola återvända till intressebeskattningen och göra det i stora drag öfver den kommunala beskattningens hela område. Hvad innebär då den kommunala hushållningen? Jo, den innebär utgifter i främsta rummet för skolväsende, fattigvård och sjukvård. Äro dessa uppgifter verkligen sådana, att man för dem skall anlita objektsskatter och intresse-skatter? De äro ju egentligen rena statsändamål, hvilka staten har lagt på de olika kommunerna, och därför har staten också ställt skatterätten till kommunernas förfogande. Men någon grund hvarför beskattningen till dessa statsändamål, som på det sättet uppfyllas af kommunen, icke skulle utgå efter skatteförmåga, således efter inkomst, kan väl knappast rationellt uppvisas.

Det är emellertid såsom ett led i ett sådant system, hvars konturer man nu icke kan öfverskåda, som man inbjudes att taga denna skogsaccis! Man inbjudes att taga den såsom en utbrytning

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

ifrån fastighetsbevilningens område, men utan att på samma gång fastighetsbevilningen omordnas och utan att man vet huru fastigheter och inkomst af fast egendom framdeles skola skattläggas till kommunen. Man frågar sig gärna i detta sammanhang, huru man vill beskatta afkomsten af det egentliga jordbruket. Förhållandena på jordbrukets område äro ju i en stor del af vårt land icke egentligen skilda från förhållandena på skogsskötselns område. De gå hand i hand öfver stora delar af landet. Har bonden fått ett dåligt år, tager han litet mer ur sin skog, och har han fått ett godt jordbruksår, spar han skogen till kommande tider. Är det meningen att införa en efter inkomsten utgående kommunal-skatt för jordbruket, bör väl äfven all afkastning af jorden i öfrigt då också följa med. Jag tror icke, att man lämpligen kan lös-slita frågan om skogsbeskattning från den öfriga jordbruksfastig-hetsbeskattningen. Skall vidare, oberoende af inkomstens skatt-läggning, en efter fastighetsvärdet utgående skatt komma att bibehållas för kommunala ändamål, måste man hafva klart för sig, hvad man menar med fastighet och fastighetsvärde. Fastighetsbeskattningen innebär en objektskatt, som gifvetvis lämpar sig väl för vissa kommunala ändamål såsom t. ex. för kostnaden för gator och vägar, hvilka ju medföra direkt nytta för vederbörande fastigheter. Men hvad kommer man i framtiden och i det nya skattesystemet att mena med fast egendom? Skall däri ingå skogs-mark och dess växtkraft? Skogsmarken och trädet sammanhänga ju på det närmaste, och när skall fastigheten anses sluta. När skola således de objekt anses börja, som endast skola blifva föremål för inkomstbeskattning?

Här har åberopats, att utlandet kommit till rätta med en inkomstskatt på jordbruksfastighets afkastning. Ja, det är min öfvertygelse, att vi böra och kunna komma till rätta därmed; men jag har icke sett, att utlandet börjat med den saken genom att införa en skogsaccis, jag har icke hört talas om, att en så vidunderlig skatt som denna förekommer i något annat land.

Nu invänder man, att vi kunna gå fram våra egna vägar utan att följa främmande exempel. Ja, det kan man göra, men då bör man göra det i ett sammanhang, efter min mening, och man bör se, hvart det hela leder. Jag tror icke, att man bör lösa denna och hit-hörande frågor styckvis, utan att man bör öfverskåda innebörden af det hela. Ty bakom skattebegäret hos dem, som skola draga fördel af skatten, kommunen och staten, står dock skyldigheten att tillse, att skatterna blifva rättvist afvägda för de olika skatt-skyldiga såväl i förhållande till staten som i förhållande till kom-munen och inom kommunen kommunalmedlemmarna emellan.

Nu lämpa sig efter min mening acciser och objektskatter i allmänhet i främsta rummet för staten, därför att de egentligen icke kunna ordnas kommunalvis. Det medför ju en mycket olika tunga på industrin redan till följd af denna skogsaccis; om af-verkningen sker i en kommun, där beskattningen är stor. Då kan tagas ut så mycket mer därstädes än i en kommun, där be-

skattningen är liten, där man icke behöfver gå upp till de 2 procenten. Men för industrin, som är underkastad konkurrens, är det naturligtvis af vikt, att dess villkor icke inbördes genom skatterna förryckas och försvåras.

Vidare förhåller det sig så med påläggandet från statens sida af indirekta skatter, accis eller därmed jämförliga, att de träffa varor i regel, hvilkas pris bestämmas af konsumtionen inom landet. De öfvergå således egentligen till konsumtionsskatter. Genom att det lägges skatt på skogsprodukterna, ligger det dock icke inom möjlighetens gränser för sågverksindustrin att höja priset för de tillverkningar, som exporteras. Det är således alldeles klart, att detta är en skatt, som i sin mån bidrager till försvagande af trävaruindustrins ställning.

I pressen har det framhållits, att betänksamheten mot det föreliggande lagförslaget skulle hafva ökats inom Riksdagens Andra Kammare och minskats inom Riksdagens Första Kammare. Det vore ju heller icke underligt, om vederbörande jordägare något reflekterat öfver, hvarför just de, som ofta nog icke hafva den afkastning af sin fastighet, som motsvara taxeringsvärdet och därpå utgående skatter — och åtminstone gäller detta det medelstora jordbruket — skulle i hela landet betungas med en särskild skatt.

Man har nu velat göra gällande, att lagen giltighet skulle kunna inskränkas till vissa delar af landet, och att hela lagen för öfrigt borde kunna göras af rent provisorisk art. Men om man inskränker dess giltighet till vissa delar af landet, erkänner man ju därigenom, att skatten icke är en allmängiltigt och rättvist grundad skatt, utan att den endast kan förklaras af vissa undantagsförhållanden. Inskränker man åter giltighetstiden till vissa år, så innebär detta ju, att sedan kommunerna vant sig vid denna inkomst och sedan fonder bildats, så skulle kommunerna stå inför risken att plötsligt vara af med inkomsten. Det är naturligtvis den allra sämsta utvägen. Men om detta lagförslag är ett led i den vidare utveckling och reformering af vårt skatteväsen, som man ställer i utsikt, skulle det då icke vara skäl att vänta och se, hur denna skattereform i sin helhet ser ut, innan man beslutar sig för att antaga förslaget till en lag, som så nära sammanhänger med hela fastighetsbeskattningen och med beskattningen af inkomst utaf jordbruk?

Det förefaller mig, som om den betänksamhet, hvilken lagstiftaren bör utöfva vid införandet af nya skattelagar, som oneligen afse att tynga vissa skattskyldiga *utöfver* hvad andra få vidkännas, borde föranleda till att man icke nu tager ett brottstycke utan att kunna öfverskåda, hvad för resultat hela den i utsikt ställda reformen slutligen medför, om skogsaccisen således i det nya skattesystemet är ett passande led i öfriga objektskatter, som där ställas i utsikt. Är det meningen, att man skall lägga accis på skörden af spannmål, accis på den mjölk, som produceras i socknarna, accis på den malm, som brytes i de olika grufvorna,

Lagförslag
om skogsaccis.
(Forts.)

accis på den sten, som granitindustrin bryter i olika kommuner? Är den nu föreslagna accisen ett led i ett sådant system eller icke? Är den en fristående sak eller ingår den såsom ett led i ett sammanhängande helt af objektsskatter till kommunen? Och hur ställer sig denna objektsskatt till den blifvande, till kommunen utgående fastighetsskatten? En sådan måste man ju ändå väl bibehålla, när det är denna skatt, som ger kommunen den mest stadigvarande inkomst och det är af vikt för den kommunala hushållningen, för att kommunen skall kunna fylla sina permanenta statsändamål, att hafva att påräkna stadigvarande inkomster.

Jag vågar härjämte hålla före, att, såvidt kommunen fyller dessa af mig förut antydda statsändamål, måste den dessutom till stor del taga sin inkomst från den skatteälla, som för sådana ändamål är att anse såsom den rationellaste och rättvisaste, eller med andra ord låta skatten utgå efter skatteförmåga, d. v. s. efter inkomst.

Herr talman, med denna syn på saken, med tanke på hur taxeringsvärdena hafva höjts öfver hela landet — hvilket för öfrigt är helt naturligt, därför att man icke gjort annat än ropat på att taxeringsvärdena borde höjas — i betraktande af hur dessa taxeringsvärden esomoftast skrika emot de nu rådande konjunkturer, med hänsyn därtill att genom dessa höjda taxeringsvärden i alla fall på de skattskyldiga ägarna af skog och jordbruksfastigheter redan lägges en i vissa fall ojämnt stor tunga till kommunen, är det gifvet, att jag icke kan hålla före annat, än att ett uppskof med antagande af detta lagförslag vore önskligt. Jag anser, att det bör anstå med behandlingen af förslaget, tills det kan behandlas i sammanhang med andra planerade skattereformer. Jag tillåter mig därför att yrka afslag på den nu föredragna paragrafen.

Då tiden var långt framskriden, och flere ytterligare talare antecknat sig till erhållande af ordet, beslöt kammaren, på framställning af herr talmannen, att till aftonsammanträdet uppskjuta den fortsatta behandlingen af föreliggande utlåtande äfvensom handläggning af återstående ärenden på föredragningslistan.

Kammaren åtskildes kl. 4,59 e. m.

In fidem:

A. v. Krusenstjerna.
